

November 11, 2023

WESTERN ARMENIA

N° 004

ԱՇԵՐԻ ԴՈՒՌ ԿԱՍ ԱԳՈԱՎՈՒ ԲԱՐ
PORTE DE MHER OU PIERRE TOMBALE?
MHER DOOR OR TOMBSTONE?

Ի՞նչ է ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ

Հայերու հայրենիքը **Հայկական լեռնաշխարհն** է, որը կը զբաղեցնէ 400000 կմ² տարածք եւ կը գտնուի **երեք ծովերու միջեւ**՝ Միջերկրական, Կասպից եւ Սեւ, ծովի մակարդակէն 1500-1800 մ միջին բարձրութեամբ: **Հայկական լեռնաշխարհին** ամենէն բարձր կետը **Մասիս լեռան** գագաթն է (5165 մետր): Հայ ժողովուրդը հայկական **6 գաւառներուն** (Բիթլիս, Տրապիզոն, Վան, Կարին, Խարբերդ, Տիգրանակերտ-Դիարբեքիր) **բնիկ բնակչութիւնն** է, որը պատմականօրէն կը կոչուի «Հայաստան, ապա՝ թուրքական Հայաստան, իսկ այժմ՝ Արեւմտեան Հայաստան» եւ **Կիլիկիո**: Բարձրավանդակը **հայ արքաները** յաջորդէր են միմեանց՝ հիմնելով **բարգավաճ պետութիւններ**: Սակայն Հայկական լեռնաշխարհը **կայսրութիւններու՝** Աքեմենեաններու եւ Բիւզանդիոյ, արաբներու, մոնղոլներու եւ սելջուկ թուրքերու նւաճումներու եւ **պատերազմներու թատերաբեմ** էր: 1894 - 1923 թուականներուն **երեք յաջորդական թուրքական կառավարութիւնները՝** Օսմանեան կայսրութիւնը, երիտթուրքերը եւ Մուստաֆա Քեմալը, իրականացուցեր են **Հայերուն ցեղասպանութիւնը** Արեւմտեան Հայաստան՝ սպանելով **2 միլիոն մարդ**:

Ցեղասպանութենէ **մազապուրծ Արեւմտեան Հայաստանի** հայերը **վտարուեցան** իրենց պապենական հայրենիքէն եւ ցրուեցան աշխարհով մէկ, եւ այսօր հիմնականը **կապրին են աքսորին մէջ՝** առանց որեւէ իրաւունքի :

Բռնազաւթուած Արեւմտեան Հայաստան **դեռ ապրող հայերը** կը շարունակեն մնալ **թուրքական զաւթիչ** ուժերու գաղութային լուծին ճնշման տակ:

Համազգային վերակառուցման գործընթացին շրջանակները ձեւաւորուեց **Արեւմտեան Հայաստան** պետութեան կառոյցը, որու հիմքը ընկած է Արեւմտեան Հայաստանի **Ազգային խորհուրդը**, որն իր գոյութեան մասին յայտարարեց **Շուշի 2004 թուականին**:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

- Էջ 2
ՀԱՅ ԴԵՐՍԻՄ ՊԼԱՏՖՈՐՄ՝ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ
35-ՐԴ ZOOM ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ ԱՐԵՒՍՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
- Էջ 3
ԱՐԵՒՍՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ 2023 ԹՈՒԱԿԱՆԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԸ ԿԱՅԱՆԱԼԻՔ ԵՐՐՈՐԴ ԳՈՒՄԱՐՄԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԸՆԴԱՌԱՋ
- Էջ 5
ԱՐԵՒՍՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅԵՐՈՒ ՀԱՐՑԻՆ ՇՈՒՐՋ
- Էջ 7
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԻՆՔՆՈՒԹԻՒՆ
- Էջ 15
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԴԵՈՔ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԵՒ ԹՈՒՐԶԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԻՐԱՎԱՍՈՒ ԶԵՆ «ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ» ՍԱՀՄԱՆԸ
- Էջ 16
ԱՐԵՒՍՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԶԱՌԱԿՆԵՐԸ
- Էջ 22
ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

SOMMAIRE

- PAGE 25
PLATEFORME HAY DERSIM : ANNONCE
35ÈME RÉUNION ZOOM POUR LES CANDIDATS AUX ÉLECTIONS LÉGISLATIVES EN ARMÉNIE OCCIDENTALE
- PAGE 26
CONCERNANT LES ÉLECTIONS DE LA TROISIÈME LÉGISLATURE DE L'ASSEMBLÉE NATIONALE D'ARMÉNIE OCCIDENTALE QUI SE TIENDRONT EN DÉCEMBRE 2023
- PAGE 28
SUR LA QUESTION DES ARMÉNIENS D'ARMÉNIE OCCIDENTALE
- PAGE 30
IDENTITÉ ARMÉNIENNE
- PAGE 34
L'ARMÉNIE ORIENTALE ET LE GOUVERNEMENT TURC NE SONT-ILS PAS AUTORISÉS À « CONFIRMER » LA POLITIQUE FRONTALIÈRE ?
- PAGE 35
ENFANTS D'ARMÉNIE OCCIDENTALE
- PAGE 41
GÉNOCIDE CULTUREL

CONTENTS

- PAGE 45
HAY DERSIM PLATFORM: ANNOUNCEMENT
35TH ZOOM MEETING FOR CANDIDATES FOR LEGISLATIVE ELECTIONS IN WESTERN ARMENIA
- PAGE 46
AHEAD OF THE ELECTIONS OF THE THIRD CONVOCATION OF THE NATIONAL ASSEMBLY OF WESTERN ARMENIA TO BE HELD IN DECEMBER 2023
- PAGE 48
ON THE QUESTION OF THE ARMENIANS OF WESTERN ARMENIA
- PAGE 49
ARMENIAN IDENTITY
- PAGE 55
ARE EASTERN ARMENIA AND THE TURKISH GOVERNMENT NOT ALLOWED TO “CONFIRM” BORDER POLICY?
- PAGE 57
CHILDREN OF WESTERN ARMENIA
- PAGE 62
CULTURAL GENOCIDE

ՀԱՅ ԴԵՐՍԻՄ ՊԼԱՏՖՈՐՄ՝ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Հայ Դերսիմ պլատֆորմը քանի մը օր առաջ հանդես է եկեր յայտարարութեամբ: Անոնք կը յայտնեն են, որ Արեւմտեան Հայաստանի կառավարական հեռուստատեսութեան կողմէն իրութեով կազմակերպուող դասընթացէն զատ կը կազմակերպուին Zoom-ին միջոցով հեռարձակուող արեւմտահայերէնի դասընթացներ: Այս երկու դասընթացները նպատակ ունին առաւել եւս ամրապնդելու արեւմտահայերէնին իմացութիւնը մեր հայրենակիցներոյ շրջանը եւ նպաստելու ատոր իրացման պրոցեսին: Արեւմտեան Հայաստանի կառավարութիւնը կ'ողջունէ է Հայ Դերսիմ պլատֆորմի նախաձեռնութիւնը: Աս թոյլ կու տա Արեւմտեան Հայաստանի հայութեան յնարաւորինս արագ իրացնել մայրենի լեզուն, որը հետագային կկիրառուի առօրեա կեանքը: Կը ցանկընանք բարի երթ

ERMENICE DİL KURSU

DİL KURSU ZOOM ÜZERİNDE
ONLINE YAPILACAKTIR

BİLGİ İÇİN :
05327392532

35-ՐԴ ZOOM ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ ԱՐԵՎՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Նոյեմբեր 9-ին տեղի ունեցաւ Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողովի ընտրական հանձնաժողովի կազմակերպած 35-րդ Zoom հանդիպումը: Հանդիպման թեման էր՝ «Արեւմտեան Հայաստանի խորհրդարանական ընտրութիւններ»: Հանդիպման ընթացքը Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահ Արմենակ Աբրահամեանը յիշեցուցեր է, որ քարոզարշաւին աւարտը՝ 2023 թուականի նոյեմբեր տասնհինգն է:

Հարց ու պատասխանի ատեն՝ Արմենակ Աբրահամեանը պատասխաններ է թելնածուններու հարցերուն: Արմենակ Աբրահամեանը նշեց, որ կը շարունակէ դիմիլ Մարդու իրաւունքներու եվրոպական դատարան՝ խնդրելով փոխհատուցիլ Արցախէն բռնի տեղահանուած ընտանիքներուն պատճառուած նիւթական եւ ֆիզիկական վնասները: Արեւմտեան Հայաստանի նախագահ՝ Արմենակ Աբրահամեանը 2022 թ. արդեն իսկ հավաքագրեր եւ ուղարկեր է Շուշիէն տեղահանուած անձանց շուրջ 40 դիմումներ: Վերջինիս վերաբերեալ դատական գործն ընթացքին մէջ է եւ մինչ 2024 թուականի սկիզբը մէկ վճիռ կհրապարակուի:

Ամփոփելով 35-րդ Zoom հանդիպում նախագահը նշեց, որ Արեւմտեան Հայաստանը շատ լաւ գիտէ իր իրաւունքները, սակայն կը տեսնենք, որ հայութեան մէջ ամէն մէկը կը պաշտպանէ անձնական ու կուսակցական շահերը, բայց ոչ պետական շահերը:

ԱՐԵՎՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏԻԹՅԱՆ

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ
ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

www.westernarmeniatv.com

Արեւմտեան Հայաստանի

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային Ժողովի 2023 թուականի դեկտեմբերը կայանալիք երրորդ գումարման ընտրութիւններուն ընդառաջ

Արեւմտեան Հայաստանի պետական հեռուստակայանը մէկ անգամ եւս կը ներկայացնէ երեսփոխանութեան թեկնածուներուն եւ կը խնդրէ իր դիտորդները ու պոտենցիալ ընտրազանգուածը առաւել մեծ ուշադրութեամբ յետեւիլ մեր թեկնածուներուն, անոնց կենսագրականներուն ու գործունեութեանը, որը անոնք կը ծաւալեն յանուն Հայաստան պետութեան հզորացման եւ ձայն տալ Զեր նախընտրած թեկնածուն: Մեր հեռուստակայանը մինչ քարոզարշաւին աւարտը՝ 2023 թուականի նոյեմբեր 15-ը, իւրաքանչիւր օր ձեզի կներկայացնէ երեսփոխանի թեկնածութեան համար դիմած անձանց համառոտ տուեալները:

Առավել մանրամասն կրնաք ծանօթանալ մեր կայքէջը նշուած յղումներով.
<https://president-western-armenia.eu/>

<http://surl.li/mxqji>

<http://surl.li/mxqjt>

<http://surl.li/mxqkd>

68. Տաթևիկ Ազարյան — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

69. Հրանտ Չեսթյան- Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

70. Արարատ Հովհաննիսյան — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

72. Լյուդմիլա Ծատուրովա — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

73. Ռազմիկ Սահակյան — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

74. Սամվել Զուլյան — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

75. Վազգեն Սիսլիան — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երկրորդ գումարման պատգամավոր, Կիլիկիայի նահանգապետ

77. Իրինա Սաֆարյան- Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

79. Գարեգին Թորոսյան — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

80. Ռենիկ Ավետիսյան- Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երկրորդ գումարման պատգամավոր

81. Խաչիկ Հայջանյան — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

82. Միրթա Սաթչիան — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

83. Ալեքսանդր Նազարյան — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

84. Վահան Բալիան — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

85. Մովսես Սահակյան — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

86. Մարիամ Խաչատրյան — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

87. Լիլիթ Մարդիրոսյան — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

88. Հակոբ Գարոյան — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

89. Լալա Ասիկըան — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

90. Փաթիլիա Աբրահամիան — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երկրորդ գումարման պատգամավոր

91. Արամ Եփրեմիան — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

92. Արա Փահլեվանյան — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

94. Արմեն Հայրապետիան — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

95. Մարտին Խանիան — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

96. Սոնա Կարապետըան — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

97. Անահիտ Թազվորյան- Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

100. Ռուզան Մխիթարյան — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

101. Տիգրան Կիրակոսյան — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

102. Մկրտիչ Մինասսիան — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

103. Կարեն Դուրգալիան — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

104. Հովհաննես Մանուկյան — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

105. Հաբետ Մազմանիան — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երկրորդ գումարման պատգամավոր

106. Նունե Բալայան — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

107. Աննա Գրիգորյան — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

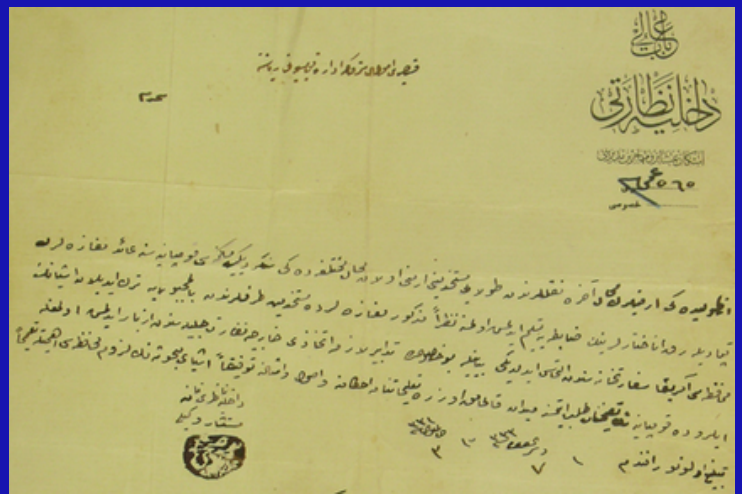
108. Գրիգոր Ամիրզայան — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

109. Սիմոն Մելքոնյան — Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի երրորդ գումարման պատգամավորության թեկնածու

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅԵՐՈՒ ՀԱՐՅԻՆ ՇՈՒՐՋ

Յայտնի իրողություն է, որ Առաջին համաշխարհային պատերազմի նախօրեին Օսմանեան կայսրության արտաքին եւ ներքին տուրեւառին, արդինաբերական արտադրության մէջ եւ բանկային գործերուն մէջ հայերն ազդեցիկ դիրքեր կը գրաւէին::

Արեւմտեան Հայաստանի հայերուն առեւտրական բուրժուազիան, դրամատերէն ու արդինաբերողները, շնորհիւ իրենց տաղանդի ու ձեռներեցութեան, նոյնիսկ օսմանեան բռնատիրութեան ու կամայականութիւններու պայմաններուն, կարողացեր էին տեր դառնալ որոշակի հարստութեան, ստեղծիթ դրամական զգալի կուտակումներ: Հայերու տնտեսական հզարացման մէջ մեծ վտանգ տեսնելով՝ երիտթուրքերն իրենց գաղտնի ժողովները կը քննարկէին հայերու վերացումով անոնց տնտեսական մրցակցութենէ ազատուելու եւ երկիրը թուրքերու տնտեսական իշխանութիւնը հաստատելու հարցերը եւ միեւնոյն ժամանակ միջոցառումներ մշակում՝ հայ ժողովուրդի անհատական եւ հավաքական ունեցուածքի բռնագրավման վերաբերեալ: Ամբողջ ժողովուրդ մը կողոպտելու համար նախ եւ առաջ հարկ էր հայերուն ունեցուածքը դարձնիլ տիրազուրկ: Այդ նպատակաւ երիտթուրքական իշխանութիւնները 1915 թուականի յունիս 1-ին հրապարակեցին «Տեղահանութեան օրէնքը», որու գործադրմամբ աւելի քան 2.000.000 հայ բռնի տեղահանուեց եւ ոչնչացուեց:

1915 թուականի յունիս 10-ին հրապարարկուց «Այլ վայրեր տեղափոխված հայերին պատկանող անշարժ գույքերի և հողատարածքների կառուարման ձեւի մասին» 34 յօդուածէն բաղկացած հրահանգները: 1915 թուականի Սեպտեմբեր 13-ին երիտթուրքական իշխանութիւնները հրապարակեցին «Լքեալ գոյքերու մասին» ժամանակաւոր օրենքը, իսկ 1915 թուականի հոկտեմբեր 26-ին՝ այդ օրենքի գործադրման համար այլ վայրեր տեղափոխուած անհատներու լքեալ գոյքերուն եւ պարտքերուն վերաբերող կանօնադրութեանը: Այսպիսով, օրինականացուեց հայերու շարժական գոյքերու, կալուածքներու, ողջ հարստութեան բացայայտ կողոպուտն ու իւրացումը, որն արդեն իսկ կը գործադրուէր Օսմանեան կայսրութեան ողջ տարածքը: Լքեալ գոյքերու մասին իրաւական այս ակտերը ստեղծուած էին ոչ թէ հայերու իրաւունքները պաշտպանելու, այլ զանգուածային թալանը զսպելու եւ պետական գանձանակը լցնելու նպատակաւ:

ՃԷՆԻՔԻ ՕՐԲԻՇԻԷՆ	
ԿԱՅՄ. ԹԱԳ. ԱՌԱՆՁՆԱԾՆՈՐԸՆԵԱՆ, ԱՊԱՆՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԻՄՆՈՒՄԻ 1860 ԻՆ Ի ՎԻՆԵՆԱ	
ՆԵՄԱՔԻ ՃԻՒՂ	ՀԲԳՆՃԻ ՃԻՒՂ
Դրամացոյն եւ Պանեսի գումար 31,008,000 Ժրամի	Դրամացոյն եւ Պանեսի գումար 17,000,000 Ժրամի
ՆԻՔԻ Լաւազոյն պայմաններով կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ շէնք, տարածք եւ կարասի	ՆԻՔԻ Լաւազոյն պայմաններով կը կնքէ ամէն տեսակ ապահովագրութիւնք մարդկային կանգի վրայ:
ՆԻՔԻ Լաւազոյն պայմաններով կ'ապահովագրէ, ամէն տեսակ ապրանք՝ չղկնաւի՝ եւ ուղղատեսակի վրայ:	ՆԻՔԻ Ընկերութեան զբաղմունքն է՝ ՔԲԷՏԻ ԼԻՐՆԷ, Ընդհանուր գործակալութեան զբաղմունքն է Պոլս, Ալեքանդրիան, Թիւ. 11—16:
Ընկերութեան կ'ընդունէ ի գաւառ պատուաւոր ներկայացուցիչներ:	
Լիազոր ներկայացուցիչ Գ. ՖԷՐԱՏԵԱՆ	

Հայերու դէմ իրականացուած ջարդերուն ուղեկցուեցին հայերու շարժական եւ անշարժ գոյքերու կողոպուտով, որին մասնակցեր են երկրի բնակչութեան բոլոր խավերը: Հարուստ կողոպուտի հեռանկարը լայն զանգուածներու եւ համախոհներու մեծ բանակ հավաքագրեց երիտթուրքական իշխանութիւններու շուրջը: Երիտթուրքերու վարչակազմը հայերու լքեալ գոյքերը հանձնեց տեղահանուած հայերու բնակավայրերու:

Իշխանութիւններուն, նախարարութիւններուն շռայլօրէն տրամադրեց շէնքեր եւ հողատարածքներ, իսկ փոխարէնը գտաւ համախոհներու յսկա բանակ եւ ստացաւ անոնց աջակցութիւնը՝ հայերու բնաջնջումն իրականացնելու համար:

Պետութեան կողմէն հայերու ծրագրաւորուած կողոպուտին մասին վկայութիւններ կան թէ՛ վերապրողներու, թէ՛ Օսմանեան կայսրութեան տարածքը գործած օտար դիւանագէտներու զեկուցագիրներու մէջ եւ թէ՛ թուրքական աղբիւրները, որոնք եւ կը յաստատեն, որ հայերու ունեզրկումը հայ ժողովուրդին բնաջման ծրագիրը եղեր է կարելոր դրդապատճառ: Տեր դառնալով հայ ժողովուրդին անհատական եւ հաւաքական ունեցուածքին՝ երիտթուրքական իշխանութիւնները բռնագրաւեցին նաեւ հայերու՝ օսմանեան դրամատուները եւ ապահովագրական ընկերութիւնները պահուող աւանդները:

Աճուրդին առարկա էին դարձեր ոչ միայն նիւթական բարիքները, այլեւ մարդկային կեանքը: Թուրքական կառաւարութիւնն ահռելի գումարներու տեր դարձաւ՝ նաեւ հայ կանանց ու մանուկները վաճառելով: Անտանտի երկրներու ճնշան տակ, 1920 թուականի հունվար 8-ին, թուրքական

կառաւարութիւնը չեղեալ յայտարարեց «Լքեալ գոյքերու մասին» օրենքը եւ որոշում ընդունեց հայերու լքեալ գոյքերը վերադարձնիլ տերերը եւ փոխհատուցիլ անոնց կրած վնասները, սակայն, յակառակ իշխանութիւններու խոստումներուն, հայերու ունեզրկման գործընթացը շարունակուեց:

Քեմալական շարժման ողջ ընթացքին վերապրած հայութիւնը ենթարկուեց կողոպուտի, կոտորածի եւ բռնի տեղահանութեան: Երկիրը հայաթափելէն ետք, թուրքական իշխանութիւնները 1920, 1923, 1927 թուականներուն ընդունեցին օրէնքներ, որոնք հայերուն զրկեցին քաղաքացիութենէ եւ իրենց պապենական երկիրը վերադառնալու իրաւունքէն: Այս օրենքները թուրքական իշխանութիւններուն յնարաւորութիւն տուեցին տիրանալու հայերու ողջ ունեցուածքին:

Հայերու ունեցուածքին կողոպուտին իրաւական ուժ տալու համար քեմալական իշխանութիւնները 1922 թուականէ մինչեւ 1929 թուականը ընդունեցին են «Լքեալ գոյքերու մասին» 9 օրենք: Այսպիսով, քեմալական իշխանութիւնները շարունակեցին եւ աւարտին հասուցին երիտթուրքական կառաւարութեան՝ հայերուն ունեզրկելու ծրագիրին իրականացումը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԻՆՔՆՈՒԹԻՒՆ

Արեւի աստուած Արը խաղաղ բնոյթով եւ գեղեցիկ համամարդկային յատկանիշներով էր օժտուած: Փոքրասիական այլ աստուածութիւններու հետ համեմատելիս անմիջապէս նկատելի կը դառնա Ար աստծո նկարագիրին խաղաղ բնոյթը:

Իր նկարագիրին խաղաղ բնոյթն արեւի Ար աստուածը պահպաներ է շատ հազարամեակներ՝ կրելով հրապուրիչ գաղափարախօսութիւն, ունենալով լայն տարածում, դառնալով «ունիվերսալ կրօն»:

Շատ խոր հնութեան պատճառաւ դժուար է ճշտորէն որոշիլ Ար աստծո ինչպէս ծագման, այնպէս ալ նկարագիրին զարգացման ժամանակաշրջանը:

Գիտական ուսումնասիրութիւնները պարզեր են, որ հնդեվրոպացիներն ունեցեր են ակունքային մի ընդհանուր մշակոյթ (հնդկական վեդաները, հայոց «Սասնա ծռեր» դիցազնավեպը, իրանական «Ավեստան»), որը իրաքանչիւր ժողովուրդ զարգացուցեր է իրովի՝ բաժնըւելով մայր ցեղէն: Հնդկական «Ռիգվեդա» եւ իրանական «Ավեստա» աղոտ յիշողութիւններ են պահպանուել նախահայրենիքը գտնուող Երասխ /նաեւ Արաքս, Ռահ/ գետի մասին ՌԱՍԱ (Ռիգվեդա) եւ ՌԱՀԱ (Ավեստա) անունով: Տուեալ դեպքում Հայկական լեռնաշխարհի բնիկների՝ արիների համար գոյություն է ունեցել արեւի Ար աստծու պաշտամունքը, որը ցեղի գլխաւոր աստուածն էր եւ ցեղի տարածման հետ տարածուել էր նաեւ անոր պաշտամունքը:

Հայոց հեթանոսական տոմարին մէջ եւս պահպանուել են արեւի Ար աստծո պաշտամունքին հետքերը: Այսպէս. «հեթանոսական տոմարին 6-րդ ամիսը կոչուել է Արաց, «այն նշանակել է արեւու/արմեններ/ օրեր եւ նւիրում էր Ար աստծո տոնակատարութիւններուն»:

Ուսումնասիրողները կը գտնեն, որ Արաց «պիտի նշանակէ Արային օրեր»:

Ար աստծո պատկերը մեզ չի հասեր հավանաբար խոր հնութեան պատճառաւ, սակայն ուսումնասիրութիւնները թոյլ կու տան ըսելու, որ Ար աստուածը յաճախ է պատկերուել իր ուղեկից առիծին հետ /աւելի յաճախ կանգնած առիծին մէջքին/: Այդպիսի պատկերներ յայտնաբերուել են Էրեբունի ամրոցի պեղումներու ժամանակ: Պահպանուած որմնանկարներէն մէկը կը ներկայացնէ

Վանի թագաւորութեան ժամանակներու գլխաւոր աստուած Խալդ-Հալդիին՝ /Արդի, նաեւ Հայկ/ կանգնած առիծի մէջքին:

Հազարաւոր տարիներ հայ ժողովուրդը պաշտեր է արեւը ու արեւի Ար աստծուն, բայց պատմական ինչ-որ ժամանակայատուածը այն տեղի է տուել: Սիրուած այս աստուածութեան պաշտամունքը սակայն չի անհետացել, այլ շարունակել է հարատեւիլ աւելի ուշ հանդէս եկած Արամազդ, Վահագն, Միհր աստուածներու մէջ՝ անոնց փոխանցելով իր նկարագրի շատ յատկանիշներ: Հայոց ուշ շրջանի հեթանոսական դիցարանը կը գլխաւորէր Արամազդը, Վահագնը ժառանգել էր արեւի ու ռազմի, իսկ Միհրը՝ կրակին /արեւին/ յատկանիշները:

Հայերը եւս ունեցեր են նաեւ աստուածուհի, ով Արամազդին դուստրն էր: Հայաստանի շատ շրջաններ՝ (Արցախ, Ուտիք, Լոռի) մեծ մօրն այսօր ալ կանուանին Նան, Նանի, Նանէ: Նանա սանսկրիտ կը նշանակէ մայր: Նար աստուածուհու պաշտամունքին հետ է կապուած ազգագրական երգին պատառիկ, որ դարեր շարունակ երգուել ու պահպանուել է ժողովուրդին մէջ.

Նուրին, Նուրին եկեր է,
Աչպա հուրին եկեր է,
Շալէ շապիկ հագեր է,
Կարմիր գոտիկ կապեր է,
Իւղ տուեցէք, վարսը քսինք,
Ձու տուեցէք, ձեռքը դնինք:

Երգը կերգեին, երբ անձրեւ ակնկալելու խնդրանքով երեխաները Նար (Նուրի) տիկնիկի հետ կը շրջեին տունները: Ժամանակի ընթացքը Նար աստուածուհուն եւս փոխարինել են այլ աստուածուհիներ՝ Ծովինար, Նանէ, Անահիտ: Փոքրասիական մայր աստուածուհիները լուսնային բնոյթ են ունեցեր:

Եգիպտացիներու Իսիսը, ասորեստանցիներու Միլիտան, փինիկցիներու Աստարտան, յոյներու Արտեմիսը եւ ուրիշներ յաճախ են պատկերուել լուսնի մահիկին տեսքով: Նար աստուածուհուն աւելի ուշ շրջանը փոխարինած Անահիտ աստուածուհին եւս նախ եղեր է լուսնի աստուածուհի, իսկ հետագային նաեւ՝ պտղաբերութեան ու սիրո աստուածուհի: Սատաղէն յայտնաբերուած զինքը վերագրուող բրոնզէ արձանիկի ճակատը թափուած է երկու խոպոպիկ՝ լուսնի մահիկին տեսքով:

ԱՐ աստծո պաշտամունքին հետքերը հնագիտութեան մէջ: Արեւի հայոց հնագոյն ԱՐ աստծո պաշտամունքին խոր հնութեան ու տարածութեան մասին կը վկայեն Հայկական լեռնաշխարհ կատարուած հնագիտական պեղումներու ժամանակ յայտնաբերուած նիւթական մշակոյթի բազմաթիւ արժեքներ:

Մեր հնագոյն նախնիները դիտարկիլ, ուսումնասիրեր են երկինքը, արեւը, լուսինը, աստղերը, բնութեան տարերքներն ու աղետները եւ իւրովի պատկերիլ տեսածն ու զգացածը: Յայտնաբերուած հնագիտական նիւթերու ուսումնասիրութիւնը ցոյց կու տայ, որ անոնց վրայ կան բազմաթիւ զարդաքանդակներ արեգակի, լուսնի, աստղերու, երկրի ու այլ մոլորակներու պատկերներով, սակայն շատ են արեւի պատկերները: Արեւը մեր նախնիները պատկերեր են երկրաչափական մարմիններու՝ խաչ, շրջանակ, սվաստիկա, կենդանիներու ու թռչուններու՝ առիւծ, ձի, ցուլ, խոյ, արծիւ, իսկ աւելի ուշ մարդկային կերպարանքով՝ Ար, Արամազդ, Վահագն, Միհր:

Արեւի ու անոր խորհրդանիշներու ուսումնասիրութեան համար կարելոր են Ք.ա. 5-3-րդ հազարամեակներուն թագրուող Արագածի, Գեղամա լեռներու, Սիւնիքի, Նախիջեւանի, Մեծամորի ժայռապատկերները: Ժայռապատկերներուին արեւը պատկերուած է ճառագայթաւոր անի, խաչի տեսքով: Ուսումնասիրութիւններու համաձայն՝ ինչպէս Հայաստան, այնպէս ալ Շումեր, Բաբելոն, Եգիպտոս, Ասորեստան ամենատարածուածներէն էր արեւի գունդը պատկերող անաձեւ սկավառակը: Արեւն իր պտոյտի պահին պատկերուեր է որպէս անիւ, ճառագայթները՝ ճաղեր, իսկ ընթացքը՝ անիւ պտոյտ: Գեղամա ժայռապատկերներէն մէկին մէջ արեւը պատկերուած է ճառագայթաւոր անիւ ձեւով՝ վրան խոշոր թռչուն մը, կտուցը դեպի հրավառ գունդը:

Կան արեւ-լուսին կապն արտայայտող ժայռապատկերներ, որոնցմէ մէկը պատկերուած է մակույկաձեւ լուսին, իսկ մակույկ-լուսնի մէջ՝ արեւ: Վանի թագաւորութեան կնքադրոշմին մը վրայ, ուր աղեղնաւոր հերոսը կը կռուի վիշապին դէմ, անոնց վերելքը պատկերուած է մակույկ-լուսին ու արեւ:

Հայկական ժայռապատկերները արեւ-խաչը պատկերուած է քառաթեւ՝ շրջանակին մէջ առնուած, հավասարաթեւ ու անհավասարաթեւ պատկերներով՝ ինչպէս Գեղամա ժայռապատկերներու մէջ:

Ար աստծո պաշտամունքն իր խոր հնութեամբ, նկարագիրին գեղեցիկ յատկանիշներով ու խաղաղ բնոյթով մեծ ազդեցութիւն է ունեցեր մեր նախնիներու հավատալիքներու, հայոց լեզուի, մշակոյթի, կենցաղի ու սովորոյթներու ձեւաւորման վրայ: Ար աստծո անունը յատկապէս զգալի է հայոց անձնական ու աշխարհագրական անուններու մէջ:

Արեւի ԱՐ աստծո անունը Հայ-Արմեն ու հայոց անձնական ու աշխարհագրական անուններու մէջ: Հայոց պատմութեան ու մշակոյթի հարցերով զբաղուող գիտնականներուն հետաքրքրեր է հայ եւ արմեն անուններու առաջացումը: Հայ պատմիչներէն առաջիններէն մէկը Մ.Խորենացին այն կը կապէ Հայկի ու Բելի ճակատամարտէն ետք Հայկի սերունդներու տեղաշարժին հետ: Նա կը մեկնաբանէ, որ Հայ անունն առաջացեր է Հայկի, իսկ «Արմէն», «Արմէնիկը»՝ Հայկի ծոռնորդի՝ Արամի անունէն: Խորենացու այս բացատրութիւնները երկար ժամանակ անվիճելի կը յամարուէին: Սակայն ժամանակ առ ժամանակ փորձեր կարուէին նորովի բացատրելու հայ եւ արմէն անուանումներու ծագումը: 19-րդ դարի եւ 20-րդ դարի սկզբներէն եվրոպացի գիտնականները սկսեցին հետաքրքրուիլ հայերու ու Հայաստանի պատմութեամբ, մշակոյթով, նաեւ հայ եւ արմէն անուններու ծագման հարցերով: Գիտնականներու խումբ մը հայ անունը կը փորձէ բացատրիլ հնդեվրոպական պըտի՝պետ, գլխաւոր բառով, իբր իրենց այդպէս են կոչեր եկուր արմէնները՝ բնիկներէն տարբերելու համար: Հետագային պըտիներ ձեւափոխվելով դարձեր է հայ: Պ. Ենցնը կը գտներ, որ հայ անունն առաջացեր է հեթիթներու հաթ, հաթիո էթնիկական անուններէն: Ն.Մառը հայ անունը կը կապէ Ք.ա.6-րդ դարը Հայաստան արշաւած հանիոդներ կամ հենիոխներ ցեղին անուան հետ: Լ.Շահինեանն իր «Գիրքը դարերու խորքէն» աշխատութեան մէջ կը մերժէ բոլոր ոչ խորենացիական տեսակետները: Գիտնականներու կողմէն ընդունուեց Խորենացու տեսակետը՝ Հայկի անունով երկիրը Հայք, Հայաստան եւ Արամի անունով Արմենիա կոչուելու մասին: Սակայն ժամանակի հետ կառաջանային նոր հարցեր, իսկ եթէ Հայկ նահապետն է իր անունը վերցուցեր Հայ, Հայք անունէ՞ց, ե՞րբ է առաջացեր հայ անունը, ինչո՞ւ են օտարները մեզի արմէն կանուանին, ո՞ր անունն է հնագոյնը եւ այլն:

Ուսումնասիրությունները ցոյց կու տան, որ հինը ցեղին գլխավոր աստուածները մեծ դեր են ունեցել տուեալ ցեղի համախմբման ու կազմաւորման գործին մէջ: Յաճախ նաեւ կազմաւորուող ցեղն ինքն իրեն կոչել է պաշտօնող գլխավոր աստծո անունով: Օրինակ՝ Ասսուր-Աշշուր աստծո անունով են իրենց կոչիլ ասորիները: Յայտնի է, որ Հայկական լեռնաշխարհը հնագոյն գլխավոր աստուածն Արն էր, ուստի կարելի է մտածիլ, որ Ար աստծո անունով բնիկներն իրենց կոչել են ար-հար, իսկ բնօրրանը՝ ԱՐԱՐԱՏ, ՀԱՐՔ-ՀԱՅՔ:

Հնագոյն գրաւոր աղբիւրները եւս կը յանդիպինք փաստերու, երբ «ար»-ը հանդես կու գան «հար» ձեւով: Այսպէս օրինակ. Խորենացու «Հայոց պատմութեան» մէջ կը յանդիպինք ՀԱՐՔ ձեւին, իսկ պարսոց Դարեհ 1-ին արքային Բեհիսթունեան եռալեզու արձանագրութեան մէջ էլամերեն բնագիրը Հայաստանի համար կօգտագործէ ՀԱՐՄԻՆՈՒՅԱ ձեւը /պարսկերէն ԱՐՄԵՆԻԱ, արադերէն ՈՒՐԱՐՏՈՒ/: Նոյն արձանագրութեան մէջ էլամական բնագիրը հին պարսկերէն *aria* ձեւի համար կօգտագործէ *harri* ձեւը: Հայկական լեռնաշխարհի հարավային մասերը՝ Վանա լճի շրջակայքը եւ աւելի յարաւ. Ք.ա. 2-րդ հազարամեակին կեսերուն ստեղծուած պետական կազմաւորումներէն մէկի՝ ՀԱՐԻ-Միտանի երկրի բնակիչներն իրենք իրենց կանուանէին հարի մարդիկ, իսկ երկիրը՝ Հարի երկիր: Ելնելով այս փաստէն՝ միանգամայն յնարաւոր է, որ մեր նախնիներն իրենք իրենց կոչէին ար-հար: Այս պարագային ճիշտ է Մ.Գալուքեանի եզրակացութիւնը, որ աւելի ուշ հար անուան «ր» հնչիւնը դարձել է «յ»՝ հայ եւ Հայք, որն աւելի բարեհնչիւն է եւ հեշտ կարտասանուի: Խորենացին օգտագործել է ԱՐԱՐԱԴԻ երկիր /Վանա լիճէն հարաւ/, ՀԱՐՔ /Վանա լիճէն հիւսիս-արեւմուտք/, ՀԱՅՔ/ Վանա լիճին շրջակայք, ապա ամբողջ հայկական լեռնաշխարհ/ եւ ԱՐՄԵՆԻԱ անունները: Կը նկատենք, որ այս բոլոր անուններու մէջ առկա է ԱՐ աստծո անունը: Կարելի է ենթադրիլ, որ Խորենացու յիշատակած ՀԱՐՔ-ը ոչ թէ հայերու երկիր կը նշանակէ, այլ պարզապէս աշխարհագրական անուն է, երկրանուն: Ուշադրութիւն դարձնելով նաեւ Խորենացու այն վկայութեանը, որ Հայկը հեռընալով Բաբելոնէն, բնակութիւն է հաստատել ԱՐԱՐԱԴԻ երկիրը /շումերական դյուցազնավեպն մէջ ԱՐԱՏՏԱ Ք.ա.4-3 հզ./, ուրեմն արդեն կար ԱՐԱՐԱՏ կոչուող երկիրը:

Իսկ Հայկ նահապետը, որ ամենայն հավանականութեամբ իրական անձ է, աչքի է ընկել իր քաջութեամբ, ազնվութեամբ ու շիտակութեամբ, խոր հետք է թողել ժողովուրդի յիշողութեան մէջ: Դա ալ հիմք է տուել Մար Աբասին, Խորենացուն եւ միւս պատմիչներուն՝ Հայկին համարելու հայոց նախնի: Հետեւաբար կարելի է ըսիլ, որ Հայկ անունը ծագել է մեր ժողովուրդի հայ անունէն եւ ոչ յակառակը:

Ար աստծո անունով հարեւանները եւս Հայկական լեռնաշխարհի բնակիչներին անուանել են արմէն, արման, որ կը նշանակէ արածին, արորդի, արիմարդ: Հնում «մա», «մե» հնդեվրոպական բառարմատներն ունեցել են սերիլ, ծնիլ իմաստը:

Կը յանդիպինք նաեւ ԱՐՄԵ-ՇՈՒՊՐԻԱ, ԷՐՄԱՆԻ եւ այլ անուններու: Այս բոլորը նոյն ցեղի, նոյն ժողովուրդի տարբեր անուանումներ են: Ուստի մեր երկրի հնագոյն անունները՝ ԱՐԱՏՏԱՆ ու ԱՐԱՐԱԴԸ կազմուած են ԱՐ՝ արեւի աստուած եւ «ատ»՝ տեղանուան բաղադրիչներէն:

Հայկական լեռնաշխարհը, որտեղ ստեղծուած պետական կազմաւորումները յայտնի էին ԱՐԱՏՏԱ, ԱՐԱՐԱԴԻ, ՀԱՐՔ-ՀԱՅՔ, ԱՐՄԵՆԻԱ անուններով՝ բնակեցուած էր ԱՐ աստծուն պաշտող հայ /ար-հար/, արմէն ցեղի մարդկանցով: Բոլորովին պարտադիր չէր, որ Հայկական լեռնաշխարհի ամբողջ տարածքը միաժամանակ ընդգրկուէր մէկ պետական կազմաւորման մէջ: Հայկական լեռնաշխարհին ցեղերը իրարմէ բաժանուած էին բարձր լեռներով, անդնդախոր ձորերով, կիրճերով, արագահոս գետերով ու անտառներով, որը կը դժվարացներ միմեանց հետ հաղորդակցուիլը: Ուստի պետական կազմաւորումներ կարող էին առաջանալ լեռնաշխարհի տարբեր յատուածները: Ստեղծուած պետութիւնն անպայման պետք է ցանկանար իր գերիշխանութիւնը տարածիլ ողջ ցեղին վրայ՝ միաւորելով զինքը: Այդպէս էր Վանի թագաւորութեան ժամանակ, երբ Վանի արքաները կը փորձէին միաւորիլ Արարատի ցեղերուն: Վանի արքաներէն ետք մեր թականութեան սկզբին մեծ յաջողութեան հասաւ Տիգրան Մեծը /Ք.ա.95-55թթ./, ում յաջողուեց միաւորիլ Հայկական լեռնաշխարհի մեծ ու փոքր ինքնիշխան պետական կազմաւորումներուն ու ցեղերուն եւ ստեղծիլ հզոր պետութիւն:

Ի տարբերութիւն Վանի թագաւորութեան ու Տիգրան Մեծի ստեղծած տերութեան, որ հզորանալով ընդգրկեր է ամբողջ Մեծ Հայքը, ունեցեր ենք Սիւնիքի, Լոռու, Կարսի, Աղուանքի թագաւորութիւններ եւ Ղարաբաղի մելիքութիւններ: Ուստի նախապատմական ժամանակներէն Հայկական լեռնաշխարհը ապրող ցեղերն ունեցեր են արեգակնային ԱՐ աստծո պաշտամունք, որու անունով այդ ցեղերը կոչուեր են հայ/ար-հար/ եւ արմէն, իսկ ընդարձակ տարածքը, ուր կապրեին հայ – արմէնները, կոչուեր է ԱՐԱՐԱՏ, ՀԱՅՔ, ԱՐՄԵՆԻԱ: Աշխարհի ոչ մի երկիրը յնարաւոր չէ հանդիպիլ «ար»-ով սկսուող անձնական ու աշխարհագրական այնքան անուններ, որքան Հայաստան: Գրաւոր յիշատակուած «ար»-ով անձնական անուններ կը յանդիպենք Ք.ա. 2-րդ հազարամեակէն սկսած: Դրանք Հայկական լեռնաշխարհի հարավը կազմաւորուած պետութիւններէն մէկի՝ ՀԱՐՐԻ-ՄԻՏԱՆԻ երկրի արքաների անուններն են, որոնք մեզ են հասեր Թել-էլ-Ամառնայ /Եգիպտոս/ եւ Բողազքոյի /Թուրքիո/ արքունական դիվաններու հայտնաբերման շնորհիւ: Այդ անուններէն են՝ Արտատամա, Արտաշումարա, Արտամանեա: Այդ անունները գրուած են աքադա-բաբելական լեզուով ու սեպագիրներով, որն ազդեր է անուան ճիշտ գրութեան ու արտասանութեան վրայ, քանի որ անունները հարմարեցուեր են օտար լեզուի ու սեպագիրներու:

Մ. Խորենացու «Հայոց պատմութիւն» աշխատութեան մէջ յիշատակուած է 11 հայ նահապետին անուն, որոնցմէ 5-ը կը սկսուի ԱՐ-ով՝ Արամանեակ, Արամայիս, Հարմա, Արամ, Արա Գեղեցիկ: Այնուհետեւ յիշատակուած են Արտավազդ, Արտաշէս, Արիոբարզան, Արշակ, Արշամ, Արտավան, Արքեղայոս, Արշալիր, Արտաշիր եւ այլ անուններ:

Վանի թագաւորութեան արքաներոգ արձանագրութիւններու մէջ կը յանդիպինք Արամէ, Արգիշտի, Էրիմենա անուններուն, որոնց կ'աւցենն Արտակ, Արամազդ, Արմէն, Արմէնակ, Արտէմ, Արտան, Արսէն, Արէգ, Արբակ, Արծրուն, Արմանուշ, Արեւիկ, Արմինէ, Արփի, Արմէնուհի եւ այլ անուններ:

ԱՐ աստծո անունով են կոչուեր ոչ միայն ցեղն ու բնօրրանը, այլեւ Հայկական լեռնաշխարհի բազմաթիւ աշխարհագրական անուններ՝ գետեր, լեռներ, ավաններ, շէներ ու քաղաքներ՝ Արարատ, Արագած, Արաքս, Արածանի, Արեգունի, Արտազ, Արենի, Արմալիր, Արտաշատ, Արճեշ, Արցախ, Արտամետ, Արմաշ, Արծն եւ այլն:

Ար աստծո պաշտամունքն արեւապաշտ հայի արեան ու էութեան մէջ է, այն անոր հայրենիքն է, անոր անունները, սուրբ վայրերը, գետերը, լեռները: Այն հայոց հրաշք լեզուի, կենցաղի, սովորոյթներու, երգերու, պարերու, դիցազնավեպին, հեքիաթներու, զրոյցներու մէջ է: Ատոնցով մենք ապրեր ենք հազարամեակներ: Մենք հետնորդներն ենք անյիշելի ժամանակներէն Հայկական լեռնաշխարհը ապրող հպարտ, գեղեցիկ, ազնիւ, արարող, բարի ու քաջ հնագոյն ցեղի մը, որու աստուածներն անգամ (Ար, Արամազդ, Վահագն, Միհր, Անահիտ) գեղեցիկ են իրենց բնոյթով ու յատկանիշներով:

Հայկական ինքնութիւնը այն քիչ ազգային ինքնութիւններէն է, որը իսկապէս կարող է «համաշխարհային ազգ» տիտղոսը կրելու իրաւունքն ունենալ: Ի՞նչ է հէնց «ազգ» կոչեցեալը, համէնայն դէպս: Սա, իհարկէ, վիճահարոյց հարցադրում է: Կարելի է ըսիլ, որ հայերը հանգիստ կարող են իրենք իրենց ազգ համարիլ, քանզի նախ եւ առաջ իր միասնութեան, անոր արմատներու եւ ընդհանուր ապրելու ցանկութեան գիտակցումը:

Բայց՝ աւելի կարեւոր, այդ քանակը կը կրէ մշակութային բազմազան դրսեւորումներ եւ՝ նոյնպէս կարեւոր, այդ քանակը որոշակի քաղաքական գիտակցութիւն ունէ:

Հայերը բազմազան են, սա անհերքելի է:

Ունին, ասանկ ըսած, քանի մը լեզու, աւելի ճիշտ՝ բարբառներ այսինքն, լեզուական արտայայտման հայերէնի տարբերակներ կան՝ ե՛ւ քանի մը տասնեակ բառքարներ, ե՛ւ այսօր գործող երկու գրական լեզուները:

Բացի այդ, շատ ու շատ հայեր շատ ու շատ այլ լեզուներ կը խօսին՝ յաճախ նաեւ առանց հայերէն իմանալու:

Դեռ չենք խօսի աշխարհագրական բազմազանութեան, ասանդական խոհանոցներու, կամ այլ մշակութային դրսեւորումներու բազմազանութեան մասին: Այս ամէնը փաստարկներ են, որ հայերը միայն ազգ կարող են ըլլալ: «Յեղախումբեր» կամ սոսկ «համայնքներ», ունենում են, կոպիտ ասած, մի լեզու, մի կրոն, կամ մի կերակրատեսակ: Ազգերու բնորոշման գլխաւոր՝ գիծը, անոնց ընդհանուր արմատն է:

Հայկական ինքնութեան մասին խոսելիս, պետք է խօսիլ փաստերով : Այդ իսկ պատճառաւ՝ Western Armenia Tv-ին կը ներկայացնէ՝ յուշարձանագետ, պատմաբան Սամուէլ Կարապետեանի Մանրապատումներ Արեւմտեան Հայաստանէն դիպուածաշարին յատուած մը, որտեղ Կարապետեանը պատմեր է՝ Արեւմտեան Հայաստան իր այցին մասին:

« Ա) 2007 թուականի Օգոստոս 18-ն էր: Կընկերացի իրենց ամառային արձակուրդն Արեւմտեան Հայաստան անցկացնող մեր երկու թեմակալներուն՝ Աջապահեանին եւ Չուլջեանին: Մեքենան կը վարեր Չուլջեան սրբազանը, կողքին նստած էր Աջապահեանը, կերելի Չուլջեանի եղբորորդին եւ ես: Հետս վերցուցերէի նախորդ 2-3 տարիներուն տարբեր վայրերը լուսանկարած տեղացիներու նկարներէն՝ քանիսն առանձին ծրարներու մէջ խմբաւորած:

Ի թիւս ատոնց ձեռքն էր նաեւ Մոկսի Լճան գիւղի քուրդ դպրոցականներու պատկերները, որ կը մտածեի, եթէ մոտերքով անցնելու ըլլամ՝ փոխանցեմ: Բռներ էինք Հայոց ձորէն Փեսանդաշտով դեպի Մոկս գնացող ճանապարհը եւ արդեն կտրեր երկու գաւառներն իրարմէ բաժնող լեռնանցքը, որտեղէն կերելեր ընկուզենիներու մեջ թաղուած Լճանը: Մեր ճանապարհը գիւղ չէր մտներ, այլ գիւղի տակով կիջներ ուղիղ դեպի գաւառանիստ Մոկս: Միտք ալ չունէր այդ մէկ ծրարին համար ճամփէն շեղուիլ ու գիւղ մտնիլ: Ընդամենը յուսով էի, որ գիւղամերձ յատուածները այդ գիւղէն որեւէ մէկին ճամփին գուցէ կհանդիպէինք ու հէնց ատանկ ալ կփոխանցեի: Արդեն գիւղի սահմաններէն համարեա դուրս կու գայինք ու մէկ ալ ճամփեզրին մարդ մը երեւաց: Ծրարը փոխանցելու համար խնդրեցի Չուլջեան սրբազանին, որ մարդու մոտ կանգ առնի և միաժամանակ հարցնի, որ եթէ մարդը այդ գիւղացի է կամ ո՛չ: Չմոռնամ ըսիլ, որ ծնունդով մալաթիացի սրբազանը մայրենիին պէս թուրքերէն կիմանա: Խնդրանքս կատարուեց. կանգ առանք եւ գիւղացու՝ լճանցի ըլլալը պարզելէն ետք ծրարը մեկնեցինք մարդուն: Քիչ անակնկալի եկած միջին տարիքին քուրդը նախ հարցուց մեր որտեղացի եւ ի՞նչ ազգէն ըլլալը, ապա լուռ բացեց ծրարը, մէկիկ-մէկին նայեց նկարները, որուն ընթացքը կարծես ոչ այնքան նկարներուն կը նայեր, որքան այլ բանի մը մասին կը մտածեր, լուրբեամբ նկարները ետ տեղաւորեց ծրարին մէջ ու մինչ մենք ամէնաշատը մէկ՝ շնորհակալութիւն բառին կը սպասեինք, ակնթարթեր անխօս մնալէն ետք, հանկարծ ըսեց յետեւեալը.- «Հազար տարի ետք ալ, որ գաք, միեւնոյնն է՝ ձերն է, ըսեց ու այլեւս առանց ոչ մէկ ուրիշ բառ ավելցնելու շրջուեց ու հեռըցաւ...

Բ) Նույն ճամփորդության ժամանակ էր: Եկեր հասեր էինք Արաբկիր քաղաքը: Կը մտածեին՝ փորձինք տեսնիլ Արաբկիրի մեծաշէն Մայր եկեղեցին կամ այն, ինչը որ կրնար անկէ մնացած ըլլալ: Հին թաղամասին բոլոր-մոլոր ճանապարհին հանկարծ Չուլջեանն

Աջապահեանին կը պատուիրէ՝ բարի դեմքով մարդ մը գտիր, կանգնիմ, եկեղեցիին տեղը հարցնինք: Ըոպէ չանցած Աջապահեանն կսէ՝ գտեր եմ, կանգնի՛ր: Կանգ առանք ճամփեզրին, սղոցարանին մը առջեւ աշխատող մարդուն քով: Դեռ մինչեւ մեր բարեւին եւ հարցումին պատասխանիլն անմիջապէս հակադարձեց՝ որտեղացի՞ եք, հարցմամբ:

Անմիջապէս զգացուեց, որ մեր պարզ պատասխանը մարդուն ինչ-որ այլ հոգեւիճակին մէջ գցեց: Կը սպասենք, թէ որ ուղղութեամբ մեզի կուղորդէ, բայց փոխարէնը կը լսենք յետեւեալը՝ ի՞նչ զարմանալի ժողովուրդ եք դուք, միայն տասը տեսակի խաղող կար, ամէն բարիք ձեզի հետ չքացաւ, ապա կարճ դադարէն ետք, կարծես վերադարձաւ իրականութիւն ու բացատրեց եկեղեցատեղիին գտնուած վայրը...

Գ) 2010 թ. Օգոստոս 11-ն էր: Խնուսի Զեռնակ գիւղէն միջահասակ գիւղացու մը ուղեկցութեամբ հասեր էինք Վարաժնունիք եւ Հարք գաւառներու սահմանագիլին գտնուող Զեռնակի բերդն ու կը փորձեինք պահպանուած որմերը դրուագ առ դրուագ լուսանկարիլ եւ մէկ ալ այս մարդը, որ դեռ գիւղն իր համար պարզեր էր մեր որտեղացի եւ ի՞նչ ազգէն ըլլալը, բերդէն դուրս աւելի բարձր տեղ մը կանգնած մեզի՝ իր քով կը յրաւիրէ: Կը խմբուենք շուրջը եւ կը լսենք յետեւեալ խօսքերը՝ ես ձեզի հիմա Հայաստանն եմ ցոյց տալու, եւ հին անուններն արտաբերելով մէկիկ-մէկիկ մատնացոյց կընէ մինչ 1915 թուականը հայաբնակ Հարք (Բուլանըղ) գաւառի գիւղերը: Այլ ըսպէս շարունակ...

Գրութեանս կը կցեմ Փեսանդաշտ-Մոկս լեռնանցքէն դէպի Լճան գիւղն ու Զեռնակ բերդէն դէպի Հարքի (Բուլանըղ) դաշտային գիւղերը բացուող տեսարանները»:

Այսօր նոյեմբեր 9-ն է՝ 2020 թուականի 44-օրեա պատերազմին 3-րդ տարելիցը:

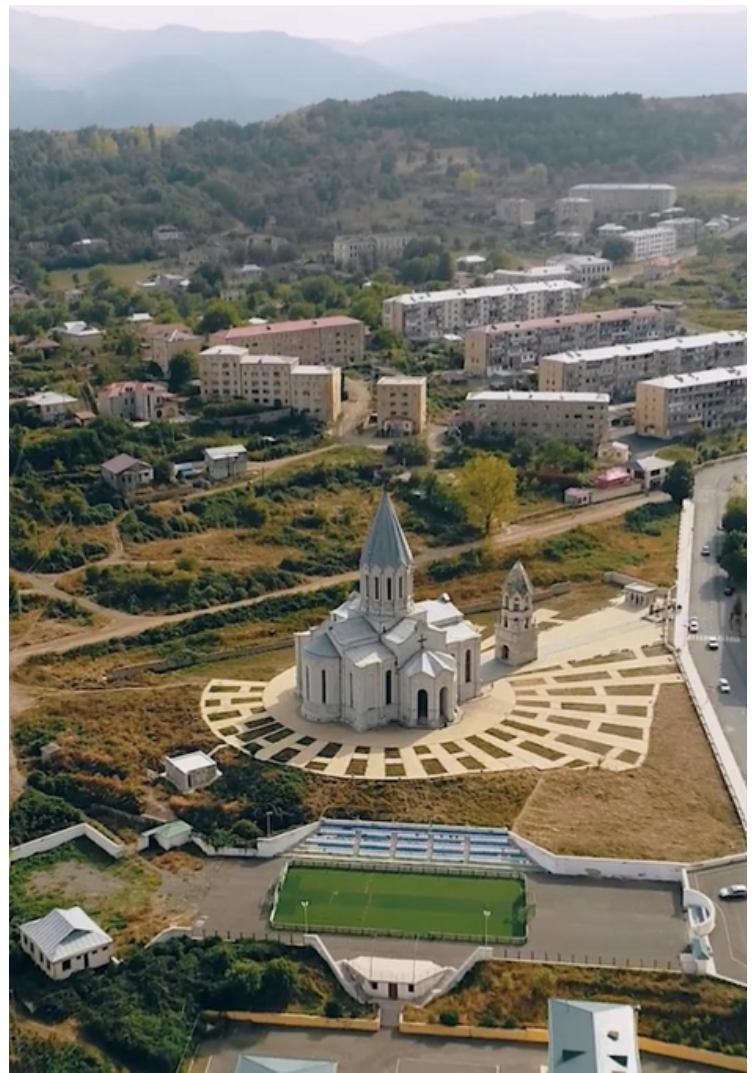
Այս օրը հայոց օրացոյցում սեւով է նշուած: Երեք տարի առաջ այս օրը ստորագրուած եռակողմ համաձայնագիրին արդիւնքը Արցախին մեծ մասը մնաց թշնամուն, իսկ այսօր արդէն հայերու պատմական բնօրրան Արցախն ամբողջութեամբ կորսուած է ու հայաթափուած:

Western Armenia Tv-ին առանձնացուցեր է քանի մը պատմական դիպուած, որը եւս մէկ անգամ կապացուցէ, որ Բաքուն տասնամեակներ շարունակ փորձեր է Արցախ վերացնիլ հայկականը:

1971 թուականին Հեյդար Ալիեւին հրամանագիրով սկսաւ Շուշի քաղաքի պատմական թաղամասին քանդումը: Քանդուեր են աւելի քան 7000 պատմական հայկական ճարտարապետական յուշարձաններ, այդ թուին՝ Կուսանց վանքը, Մեղրեցոց եկեղեցին, Ագուլեցոց եկեղեցին, Սուրբ Գեորգ եկեղեցին եւ այլն:

1920 թուականին ամերուած հայկական հարուստ Շուշին գրեթէ ողջ խորհրդային ժամանակաշրջանը մնաց ուրական քաղաք: 1960-ի դրութեամբ Շուշին բնակարանային ֆոնդի ամէլի քան 90%-ը ամայացած ու ամերակ էր: Քաղաքին 40 հազար հայ բնակչութենէ (1920 թուականի դրութեամբ) մինչեւ 1960 թուականը մնացեր էր ոչ ամէլի, քան 2 հազարը: Ալիեւը դիմեր է Խրուշչովին՝ Մոսկվայէն «Շուշի քաղաքի վերականգնման» համար գումար յատկացնելու խնդրանքով: Մոսկվան գումար է յատկացուցեր, սակայն քաղաքը վերականգնելու փոխարէն Ալիեւը հարիրաւոր կռունկներ, բուլդոզերներ եւ այլ տեխնիկաներ է բանցուցեր հոս եւ սկսեր ապամոնտաժիլ պատմական եւ ճարտարապետական արժեք ունեցող պատմական շէնքերը, որոնք դեռ յնարաւոր էր վերականգնիլ:

Շուշին քաղաքի պատմական հայկական թաղամասերը, որոնք կը զբաղեցնէին ամբողջ քաղաքի՝ բերդի տարածքի 2/3-ը, քանդուեցան, եւ ատոնց փոխարէն կառուցուեցան մոխրագոյն «Խրուշչովկաներ» (5 հարկանի բազմաբնակարան շէնքեր), որոնց բնակեցման համար Ադրբեջանական ԽՍՀ այլ շրջաններէն բաքուեցիներ են բերուեր հոս: Սա աս քաղաքի պատմական հայկականութիւնը ոչնչացնելու միտումնաւոր քաղաքականութիւն էր: Բայց նոյնիսկ չնայած այս գործողութիւններուն, մինչեւ 1991 թուականը Ալիեւին յաջողուեց Շուշի քաղաքը բնակեցնիլ ոչ ամէլի, քան 10 հազար ադրբեջանցի, ինչը 4 անգամ ամէլի քիչ էր, քան 1920 թուականի Շուշիի ջարդերէն առաջ այս քաղաքը ապրած հայերու քանակէն: Ինչպէս նախկինը, մինչեւ 1992 թուականի մայիս 9-ին Արցախին պաշտպանութեան բանակի կողմէն այս քաղաքն ազատագրելու պահին քաղաքի 80%-ն ամայի էր:

1840 թուականին Շուշին առաջին անգամ ստացեր է քաղաքին կարգավիճակ: Հոս հավաքուեր են Արցախին հեռաւոր գաւառները գտնուող հսկայական թով հայկական գիւղերու բնակիչները եւ սկսեր են քաղաքային կեանքով ապրիլ՝ հոս կառուցելով գեղեցիկ առանձնատներ, դպրոցներ, եկեղեցիներ, տպարաններ, թատրոններ, գրադարաններ եւ հասարակական այլ շինութիւններ:

19-րդ դարին վերջը Շուշին արդեն խոշորագոյն քաղաքն էր ոչ միայն Արցախ, այլեւ ողջ Արեւմտեան Հայաստան: Շուշին դարձաւ Արեւմտեան եւ Արեւելեան Հայաստաններու հայ մտաւորականութեան եւ մշակոյթին կեդրոն եւ մրցեց Կարսի, Ալեքսանդրապոլի, Երեւանի, Նախիջեւանի եւ Գանձակի հետ: Բնակչութեան քանակով Շուշին ամբողջ Անդրկովկաս կը զիջեր միայն Երկու քաղաքներու՝ Թիֆլիսին եւ Բաքուին: Քաղաքը եւ անոր ողջ բնակչութիւնը ամերուեր են թուրք-բուլշեւիկեան բանակին կողմէն 1920 թ.:

Արեւմտեան եւ Արեւելեան Հայաստաններու եւ հայութեան զարգացման ներկա բարդագոյն ժամանակայատուածը հայկական ինքնութեան հիմնախնդիրը ոչ միայն ակադեմիական հետաքրքրութիւն կը ներկայացնէ, այլեւ ունէ լուրջ գործնական նշանակութիւն:

Ուժեղ ազգային ինքնութիւնը ռազմավարական ռեսուրս է ազգային պետութեան կառուցման եւ ամրապնդման գործընթացը, մինչդէռ ազգային ինքնութեան աղաւաղումը բնաւ չի նպաստեր, այլ խոչընդոտեր է համազգային խնդիրներու եւ նպատակներու շուրջ անհատի եւ հասարակութեան միաւորմանը: Ի վերջոյ, ո՞վ է այսօր հայը: Որքան ալ հարցը նուրբ է եւ կը շոշափէ միլիոնաւոր մարդոց (յատկապէս արտերկիրը բնակուող մեր հայրենակիցներու) զգացմունքները, այդուամենայնիւ զիքնը պատասխանիլն անհրաժեշտ է: Թեման յաւուր պատշաճին լուսաբանելու համար նախ եւ առաջ համակողմանիորեն ներկայացնիք այն իրադրութիւնը, որը կը գտնուի հայ ազգն այսօր. այն անառարկելի իրողութիւնները, որոնք մենք պարտաւոր ենք տեսնիլ եւ ընդունիլ այնպէս, ինչպէս անոնք կան, այլ ոչ թէ աչք փակիլ, ինչպէս կընէ հայութեան ստուար մը յատուածը:

Յարկ է յատուկ նշիլ ամենահրատապ վտանգը՝ Թուրքիոյ իշխանութեան մասնակցութեամբ մեթոդապէս ծրագրուող ու մանրագնին նախապատրաստուող ադրբեջանական ներխուժման լուրջ հավանականութիւնը, որու յաջող իրականացման՝ Արցախի եւ հարակից ազատագրուած տարածքին բռնազաւթումէն ետք, Արեւելեան Հայաստանի անհետացումն աշխարհին քարտեզէն կդառնա անխուսափելի, քանի որ յաջորդ (եթէ ոչ միաժամանակեա) յարուածը կհասցուի թիրքական երկու դաշնակիցներուն տարանջատող վերջին պատարին՝ Սիւնիքին, որն առանց արցախեան «պատնէշի» զրկուած գոյատեւման յնարաւորութենէ: Եթէ կրճատենք ցանկացած ծառին կենսատարածքը, ապա այն այլեւս չի աճի, կշորանա: Հիմա հաիւթեան կենսատարածքն անընդհատ կը կրճատուի: Սա զուտ հողի խնդիր չէ, ասորով մեր գոյութեան, անվտանգ գոյութեան հարցն է դրուած, յակառակ պարագային՝ կը դրուի հայութեան վերացման հարցը, եւ ասոր պետք է հակադրինք մեր վերապրելու հարցը: Իհարկէ, կա նաեւ հայրենիքին զգացողութեան կարեւոր պահը:

Հայրենիքին կորստին մէջ զգայական պահն կը դնենք, հոգեւոր արժեքները, որմէ մենք զրկուելու իրաւունք չունինք, այլապէս մեր ինքնութեան պահպանման հարցն է առաջանալու: Իսկ որպէս կենսաբանական մարմին, կենսաբանական հանրութիւն, մենք նաեւ կենսատարածք կը կորցնենք: Սա առաջնային խնդիր է, որը լուծում կը պահանջէ:

Միջազգային հանրութիւնը պատերազմին ընթացքը կրաւորական կեցուածք ընդունեց, որը, ցաւոք, նոր չէ, դա մենք տեսեր ենք Սումգայիթ, Բաքու, Գանձակ, երբ Բաքու հայ ճանաչուած ընտանիքներէն մէկին պաշտպանելու համար սովետական բանակին զինուոր են կանգնեցուցեր դռն մօտ, ընտանիքը, դժոխային ձայները չլսելու համար, հեռուստացոյց է միացուցեր, որով ցոյց կու տային ցամաք նետուած կետի փրկութեանը նւիրուած հուզիչ ռեպորտաժ մը, մինչդէռ աշխարհին մէկ այլ անկիւնը հարիւրաւոր մարդոց կը մորթեն, կը խոշտանգեն եւ կը սպանեն, իսկ միջազգային հանրութիւնը «քնած» էր: Մենք տեսեր ենք նաեւ 1894-1915 թուականներ: Այս ամենէն եզրակացութիւն , որ մեր յոյսը պետք է ըլլան առաջին հերթին մեր բազուկը, ինտելեկտը, մեր սերունդին թուաքանակի աւելացումը, անոր առողջութեան պահպանումը, այսինքն՝ այն ամենը, ինչը կդարձնէ մեզի աւելի ուժեղ եւ կենսունակ:

Ներկայիս կը տեսնենք, որ բազմաթիւ գիւղերու մէջ, որոնք Արցախին բռնազաւթմամբ յայտնուեր են սահմանամերձին կարգավիճակը, տեղի բնակչութիւնը չի կրնար հանգիստ գոյատեւիլ, գիւղատնտեսական աշխատանքներով զբաղուիլ, մինչդէռ այդ ամենը միջազգային համաձայնագիրներով երաշխաւորուած իրաւունքներ են:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ **ԱՐԴԵՈՔ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ** **ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԵՒ ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ** **ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԻՐԱՎԱՍՈՒ** **ՉԵՆ «ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ» ՍԱՀՄԱՆԸ**

Արեւելեան Հայաստանի եւ Թուրքական իշխանութեան միջեւ դիվանագիտական յարաբերութիւններ հաստատելու մասին արձանագրութեայն 5-րդ կետով կողմերը կը ստանձնեն գոյութիւն ունեցող սահմանն հաստատելու պարտաւորութիւն:

Ըստ այդմ՝ Western Armenia Tv-ին անհրաժեշտ կը յամարէ անդրադառնալ յոյժ կարեւոր, թեւ առաջին հայացքէն տարօրինակ, հարցի մը.

– Արդեո՞ք Արեւելեան Հայաստանի ու Թուրքական իշխանութիւնները, միջազգային իրաւունքի տեսանկիւնէն, իրավասու են «հաստատիւ գոյութիւն ունեցող սահմանը»:

Նշինք, որ միջազգային իրաւունքի տեսանկիւնէն ցանկացած միջազգային բազմակողմ պայմանաւորութիւն, անկախ անոր դրսեւորման ձեւէն՝ պայմանագիր, համաձայնագիր, արձանագրութիւն եւ այլն, կարող է փոփոխութեան ենթարկուիլ, դադարեցուիլ կամ չեղեալ յայտարարուել միմիայն տուեալ փաստաթուղթին մաս կազմող բոլոր կողմերու մասնակցութեամբ եւ համաձայնութեամբ: Այս սկզբունքը՝ պայմանագիրներու մասով, ամրագրուած է Պայմանագիրներու մասին Վիեննայի համաձայնագիրի 1969 թուականի 39-41 յօդուածներու մէջ:

Նախկին ԽՍՀՄ սահմանի հայաստանեան յատուածի «հաստատումը»՝ որպէս Հայաստանի եւ Թուրքիոյ սահման, իրաւական տեսանկիւնէն կը նշանակէ սահմանի փոփոխութիւն, քանի որ Հայաստան-Թուրքիոյ իրաւական սահմանը էապէս կը տարբերուի սովետաթուրքական սահմանէն: Նշեալ իրաւական (Դե յուրե), այսու՝ միակ օրինական սահմանը «հաստատուել է» բազմակողմ փաստաթուղթով, յետեւաբար, «գոյութիւն ունեցող սահմանի հաստատումը» ըստ էութեան սահմանի փոփոխութիւն կը նշանակէ եւ տուեալ պարագային դուրս է երկկողմ յարաբերութիւններու շրջանակէն վերոնշեալ պատճառաւ:

Յիշեցունք, որ՝ 1918թ. Յոկտեմբեր 30-ին Օսմանեան կայսրութիւնը, առաջին աշխարհամարտը ջախջախիչ պարտութիւն կրելէն ետք, կը ստորագրէ Մուդրոսի զինադադարը: Իրաւական տեսանկիւնէն այս զինադադարը անվերապահ կապիտուլյացիա էր, յետեւաբար Թուրքիոյ ողջ ինքնիշխանութիւնը (sovereignty), մինչեւ խաղաղութեան պայմանագիրին կնքումը, կը փոխանցուի յաղթանակած ուժերուն: Այսինքն՝ այդուհետ յաղթանակած դաշնակից ուժերուն էր վերապահուած որոշելու, թէ Օսմանեան կայսրութեան որ մասը եւ ինչ աստիճանի է վերականգնուելու թուրքական պետութեան ինքնիշխանութիւնը: 1919-1920թթ. խաղաղութեան պայմանագիրներու պայմանները քննարկելու համար Փարիզ կը գումարուի խաղաղութեան վեհաժողովը:

1920 թուականի Հունվար 27-ին Խաղաղութեան Համաժողովի գլխաւոր քարտուղարութիւնը Հայ ազգային պատիրակութեան նախագահին զգուշացոյց, որ 1920 թուականի Յունվար 19-ի նստաշրջանին Գերագոյն խորհուրդն ընդունել է յետեւեալ երկու որոշումները.

1. Հայկական Պետութեան կառավարութիւնը ճանչընալ փաստացի կառավարութիւն

2. Տուեալ ճանաչումը չի կանխորոշեր այս պետութեան յնարաւոր սահմաններու հարցը՝ Արցախը, Նախիջեւանը, Զաւախքը, Ներկայիս Կովկասեան Հայկական Հանրապետութիւնը, Կիլիկիոն եւ Արեւմտեան Հայաստանը կը կազմեն Հայաստան պետութեան մաս:

Հարց կառաջանա՝ Արեւելեան Հայաստանի եւ Թուրքական իշխանութիւնները միջազգային իրաւունքին ո՞ր հիմնաւորմամբ կուզեն անտեսիլ իրենց իսկ միջազգային պարտաւորութիւնները եւ երկկողմ արձանագրութեամբ բեկանիլ բազմակողմ միջազգային անբեկանելի որոշումը՝ Իրաւարար վճիռը:

Միաժամանակ, պետք է նկատի ունենալ, որ միջազգային իրաւունքին մէջ սկզբունքորէն կը բացակայէ օրինապէս ուժին մէջ մտած իրաւարար վճռի փոփոխման, կասեցման կամ բեկանման ընթացակարգ կամ նախադէպ:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԶԱՒԱԿՆԵՐԸ

ԲՈՐԵԱ ԲԱԼԱՅԱՆ ԵՒ ԱՐԹՈՒՐ ԱՂԱՋԱՆԵԱՆ

Երկունքն ալ զոհեր են 2023թ.-ի սեպտեմբեր 19-ին՝ Արցախին վրայ ադրբեջանական հարձակման ժամանակ, Շուշիին մերձակայքը գտնուող «Խաչի պոստ» դիրքը:

Բորեա Բալաեանը եւ Արթուր Աղաջանեանը եղեր են 842 մարտական դիրքը:

Բորեան գնդացորդ էր, 90-ականներէն յայտնի էր «Պիլիմյոտչիկ Բորյա» մարտական անունով, ստացեր էր «Մարտական խաչ» 2-րդ աստիճանի շքանշան, հարձակման օրը նոյնպէս գնդացիրով է եղեր, պահեր է դիրքը մինչեւ բեկորային վիրաւորումը:

Սեպտեմբեր 19-ին ստացած վիրաւորումէն մէկ օր ետք մահացեր է Ստեփանակերտին հիվանդանոցը:

Արթուր Աղաջանեանը, որն առաջին արցախեան պատերազմէն յայտնի էր «Արջուկ» անունով, 2023թ. Սեպտեմբեր 19-ի ադրբեջանական հարձակման օրուա երկրորդ կէսը 842 մարտական դիրքէն 5 հոգու հետ 100 մետր առաջկ'երթար, կը դիրքաւորուէր կարելոր բարձունքին վրա, այնտեղէն կը վարէր մարտը: Ժամը 17:00-ի սահմանները գումարտակի հրամանատարը կապի միջոցով կը տեղեկացնէ, որ շրջափակման մէջ են յայտնուէր, կու տա նահանջին հրաման:

Արթուրը կը յրաժարուի կատարիլ հրամանը՝ դուրս չի գար դիրքէն: Արթուրը կը շարունակէ մարտը եւ կը զոհուի դիպուկահարին կրակոցէն:

Զինադադարէն ետք անոր խոշտանգուած մարմինը գտեր են Արցախին փրկարարները:

Երկու ընկերները յուղարկաւորուէր են Եռաբլուր՝ կողք կողքի:

ԴԱԻԹ ԴԱՆԻԵԼԵԱՆ

Հայրենիքի զինուոր Դաւիթ Դանիելեանը Արարատի մարզի Հովտաշատ գիւղէն էր: Բանակ էր զորակոչուէր | 2019 թուականի Դեկտեմբեր 24-ին: Սովորէր էր Երեւանի ինֆորմատիկայի պետական քոլեջը եւ կուզէր դառնալ ծրագրաւորող:

Դաւիթին մասին յիշելիս, հարազատները կը նշեն, որ Դաւիթ Դանիելեանը շատ կը սիրէր իր հայրենիքը, գիւղը, տունը ու երբեք չէր մտածէր հայրենիքը լքելու մասին: Բանակ զորակոչուելուն ալ շատ կը սպասէր: Յպարտ էր, որ զինուոր է, իր հայրենիքին զինուորը:

Պատերազմը սկսաւ Դաւիթի ծննդեան օրը՝ Սեպտեմբեր 27-ին: Քաջ, ընկերասէր 19-ամեա Դաւիթը մէկն էր այն հերոսներէն, որոնք ընկան ռազմին դաշտը: Չխնայելով իր կեանքը՝ Դաւիթը պատերազմին ողջ ընթացքը պայքարէր է յանուն հայրենիքի եւ առ պայքարին ընթացքը անգամ չի մոռցեր ընկերներու մասին:

Դաւիթին զոհուելէն ետք, անոր ձեռքը գտեր են զոհուած ընկերոջ խաչը ու մաշուած զինուորական գրքոյկը՝ նոյնիսկ անոր մահն էր յանուն ընկերոջ:

Դաւիթը պատերազմին ընթացքը շատ փորձութիւններու միջով անցաւ, շատ ընկերներ կորցուց եւ շատ վայրեր պայքարեց, բայց չհանձնուեց: Դաւիթն կուզէր, որ իրենով հպարտանային, բայց չէր պատմէր իր հերոսութիւններու մասին: Կըսէր՝ «կգամ կպատմեմ»: Շատ կուրխնար խրախուսանքին կամ մեղալին արժանանալիս: Դաւիթը չէր սիրէր անարդարութիւնը: Միշտ կօզներ էր անոնց, ովքեր ունէին ասոր կարիքը: Ուրախ էր, երբ իր ընտանիքին անդամները նոյնպէս ուրախ էին: Իր տեսակով նպատակասլաց, պայքարող Դաւիթին բոլորը կը յիշեն, բոլորը կը սիրեն:

Պատերազմը սկսաւ Դաւիթին ծնունդով, Դաւիթին մահով ալ աւարտուեց՝ նոյեմբեր 9-ին Դաւիթն անմահացաւ: Ընկերներու, հարազատներու համար Դաւիթը յաղթէր է պատերազմը, որովհետեւ յաղթէր է վախը, դժուարութիւնները: Դաւիթը տուած իրենց խօստումը պահելու են եւ հաստատակամ են իրենց որոշման մէջ՝ Դաւիթին նպատակներն ու իղձերն անկատար չեն թողնելու:

ԼԵՌՆԻԿ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Լեռնիկ Վարդանեանը ծնունդ է 1978 թ. Շուշիի շրջանի Քարին Տակ գիւղը, կոչումով փոխգնդապետ էր, պատերազմէն 9 ամիս առաջ նշանակուել էր Դրմբոնի դեսանտագրոհային գումարտակին հրամանատար:

Պատերազմին առաջին օրը՝ Սեպտեմբեր 27-ին՝ ժամը 11-ին, Դրմբոնի դեսանտագրոհային գումարտակէն երկու դասակ (2-րդ, 4-րդ) եւ առանձին ստորաբաժանումներ՝ ընդհանուր մոտ 60 զինծառայող, գումարտակին հրամանատար Լեռնիկ Վարդանեանի գլխավորութեամբ կը հասնեն Թալիշին 165-րդ դիրք, որը կը գտնուել երկրորդ բնագիծ:

Ադրբեջանական ստորաբաժանումներն արդեն գրաւել էին առաջին բնագիծին քանի մը դիրք: Գումարտակին մէ մասը կը տեծակայուի 165-րդ դիրքին խրամատները: Բոլորներ ետք կը սկսուի հրետակօծութիւն, որու կը յաջորդէ տանկային գրոհ գումարտակին զբաղեցուցած դիրքին ուղղութեամբ, կը խոցուին դիրքին ստորոտը կայանուած երեք «Ուրալ»-ները, Լեռնիկ Վարդանեանի «ՈւԱԶ»-ը:

Լեռնիկ Վարդանեանի հարազատները մինչ օրս յոյս ունին, որ Լեռնիկը չի զոհուել, այլ կը գտնուի գերութեան մէջ:

Գումարտակի 2-րդ դասակի նշնակաձիգ Վանուշ Պողոսեանը, որուն Լեռնիկ Վարդանեանը հրահանգել էր նշնականետով դիրքաւորուիլ հրամանատարական դիտակետին մոտակա բարձունքը, իր յուշերը պատմել է ամսի 27-ի դէպքերու, հրամանատար Լեռնիկ Վարդանեանի զոհուելու հանգամանքներու մասին:

«Ժամը 11:40-ին հրամանատարական դիտակետին վրայ տանկի կրակոցէն կը վիրաւորուի գումարտակին հրամանատարը: Մատաղիսի ՌՌ պետի տեղակալ Արշակ Աւագիմեանը եւ ես վիրակապեցինք հրամանատարին ձեռքը, բոլորներ ետք տանկի երկրորդ յարուածէն զոհուեց Արշակ Աւագիմեանը:

Մօտ կես ժամէն Վանուշը, վերադառնալով դիտակետ, կը նկատէ, որ հրամանատարը դիտակետէն զառիվայրով իջել է դէպի ճանապարհ եւ պառկած է գետին: Նա կ'իջնէ հրամանատարին մօտ:

«Մոտեցա, ստուգեցի զարկերակը, պուլս չկար: Կապուեցի գումարտակին հրամանատարին տեղակալ Մարատ Իսրայէլեանի հետ ու զեկուցեցի: Տեղակալը հրամայեց, որ վերադառնամ զորքին մօտ՝ 165 մարտական դիրք: Դիրքին վրայ ինտենսիւ կրակ կը վարէին, ժամը 4-5-ի միջակայքը, երբ կրակը թեթեւացաւ, գումարտակի շտաբին պետ Արթուր Ֆահրադեանը ըսեց, որ ուղեկցեմ իրեն Լեռնիկ Վարդանեանին քովը, իջանք հրամանատարին մօտ նորէն, ստուգեցինք զարկերակը, կենդանութեան նշաններ չկային, նկատեցինք նաեւ ոտքերու վրայով անցած տեխնիկային հետքեր», - գրել է Վանուշը:

Նա եւ շտաբի պետը կը նկատեն, որ իրենց ուղղութեամբ տանկեր կը շարժուին, կը վերադառնան 165 մարտական դիրք, կը միանան զորքին, կը շարունակէ մարտ վարիլ: Յակառակորդին տանկերն արդեն անցել էին թիկունք, դիրք տանող ճանապարհը անոնց վերայսկողութեան տակ էր: Ամսի 28-ի լոյս գիշերուա ժամը 3-ին կորոշուի նահանջիլ, քանի որ շրջափակման վտանգը մեծ էր, նաեւ կը վերջանար զինամթերքը: Ոտքով կը շարժուին Մատաղիսին ուղղութեամբ:

Սեպտեմբեր 27-ին Թալիշի դիրքերը զոհուել են դեսանտագրոհային գումարտակի զինծառայողներ Ռոման Փոթոեանը, Գրիգոր Թորոսեանը, Նարեկ Յովհաննիսեան, գումարտակի հրամանատարի տեղակալ Մարատ Իսրայէլեանը եւ Մատաղիսին ՌՌ տեղակալ Արշակ Աւագիմեանը: Թալիշ զոհուած կամ անհետ կորած կը յամարուին գումարտակին հրամանատար Լեռնիկ Վարդանեանը եւ գումարտակին սպա Իրինա Մուսայէլեան, ժամկետային զինծառայող Պապ Այազեանը:

Լեռնիկ Վարդանեանի հարազատները մինչ օրս յոյս ունին, որ Լեռնիկը չի զոհուել, այլ կը գտնուի գերութեան մէջ: Լեռնիկ Վարդանեանին հայրը՝ Արեգ Վարդանեանը, հարցազրոյցներէն մէկին մէջ նշել է, որ իրենք որեւէ տեղեկութիւն չունին որդիէն: Միայն իմացել են, որ պատերազմէն ետք՝ Նոյեմբերուն, մարտադաշտէն յայտնաբերուած զինուորականներու անճանաչելի աճիւններն ու մասունքները փորձաքննութեան եմթարկած են: Հարազատները ըսած են, որ համընկնում կա իրենց տուած ԴՆԹ-ի անալիզներու եւ յայտնաբերուած մասունքներու միջեւ: Սակայն Լեռնիկին հարազատները փորձաքննութեան արդիւնքներուն չեն վստահէ, արտերկիրը կրկնակի փորձաքննութեան տարած են, եւ իրենց խօսքերով, չի համընկեր:

ԺՈՐԱ ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆ

Ժորա Գրիգորի Անդրիասեանը ծնունդ է 2002 թուականին հունիս 11-ին Երեւան, բնակեր է Սարի թաղ: 2008 թուականին ընդունուել է Միքայել Նալբանդեանի անուան թիւ 33 դպրոցը: Դպրոցը Ժորան աչքի է ընկեր իր ընդունակութեամբ, բարութեամբ ու անսահման ակտիւութեամբ: 2017 թուականին Ժորան ընդունուել է Հայ-յունական քոլեջ՝ որպէս գարեջուրին եւ գինու տեխնոլոգ: Ե՛ւ դպրոցը, եւ՛ քոլեջը Ժորան հասուցեր էր մեծ սէր ու հարգանք վայելիլ՝ ամէն ծայրը ունենալով ընկերներ ու ծանօթներ:

Քոլեջին 4-րդ կուրսը կիսատ թողնելով՝ Ժորան կը մեկնէ պարտքը տալու հայրենիքը: Չնայած ունեցած առողջական խնդիրներուն ու անցած վիրայատութիւններու, Ժորան ծառայութեան մեկնելու միտքէն ետ չի կանգնի եւ 2020 թուականի յուլիս 13-ին կը զորակոչուի Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան Յաղորդի շրջանի ականանետային գումարտակին ուսումնական գումարտակ: Ընդամենը 3 ամսուա ծառայող ըլլալով՝ Ժորան կը մասնակցէ մարտերուն: Սեպտեմբեր 27-ին շրջափակման մէջ է եղեր, ապա հրամանատարին հնարամտութեան արդիւնքը կարողացեր են դուրս գալ շրջափակումէն: Շրջափակումէն դուրս գալէն ետք կրցաւ ապաստանիլ ղարաբաղի պապիկին մը տանը: Չնայած պատերազմին օրերուն տեղի ունեցած դէպքերուն՝ Ժորան այդպէս ալ ընտանիքին չի տեղեկացուցեր շրջափակման մէջ ընկնելու մասին:

Նոյեմբեր 5-ին հրաման կը տրուի 250- հոգանոց խումբին մեկնիլ Շուշի բերդաքաղաք ինքնապաշտպանական մարտերու: Անոնց թիւն էր եւ Ժորան, ով ոտքէն վիրաւորուել էր: Չանսալով ընկերիներու խնդրանքներուն չմեկնիլ իրենց հետ՝ Ժորան մարտիկին վեհ տրամադրուածութեամբ առանց վարանելու կը նետուի մարտի: Խումբը կրցաւ ազատագրիլ Քարինտակ գիւղը: Նոյեմբեր 7-ին կը սկսուին ամենաթեժ մարտերը Շուշի, որտեղ ալ Ժորան՝ ամենայաւատարիմ ընկերոջ ու նւիրեալ մարտիկին կոչումով, վիրաւոր ընկերներուն օգնելով ու անձնուրաց կռուելով կընկնի մարտին ատեն՝ դիպուկահարին կրակոցէն:

Ժորան սիրելի էր բոլորին կողմէն: Բոլորը՝ կուրսընկերները, դասընկերները, հարազատները, հիացմունքով ու ժպիտով կը յիշեն զինքը: Կը յիշեն, որ Ժորան երբեք չէր կորուսեր յոյսն ու հումորը: Լավատեսութիւնը յաղթանակի նկատմամբ: Ժորան բոլորին ուրախութիւնն էր, որով եւ մշտապէս կուրխնար ինքը՝ ձայնարկելով՝ բոլորը մերն են, մերոնք են...: Շուտ գալու խօստումով գնաց նա, սակայն ետ դարձաւ յաւերժացած փառքով:

Ժորան հետմահու պարգեատրուել է «Մարտական ծառայութիւն» եւ «Հայրենիքի պաշտպանութեան համար» մեդալներով:

Նիւթին համար աղբիւր է հանդիսացեր Լիլիթ Չիբուխեանի յեղինակած «Կերթամ, որ գամ... իրապատում» գիրքը:

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՆԻԿՈՒԵԱՆ

Յարութ Նիկոլեանը ծնունդ է 2001թ.-ի Ապրիլ 29-ին: Ժամկետային զինծառայող Յարութին Նիկոլեանը տան միակ արու զաւակն էր: Յարութինը փոքր տարիքէն ըմբշամարտով կը զբաղուէր, ուներ բազմաթիւ մրցանակներ: Դպրոցը գերազանց կը սովորէր:

Որոշեր էր պատմաբան դառնալ: Բանակ զորակշուելէն առաջ ընդունուել էր Մանկավարժական համալսարանի պատմութեան ֆակուլտետ: Ծառայութենէ վերադառնալէն ետք, պիտի սկսէր ուսումը:

Յարութինը շատ կը սիրէր կարդալ: Ծառայութեան ընթացքին քրոջը՝ Արուսեակին, անընդհատ կը խնդրէր, որ գրքեր ուղարկէ: Վերջին անգամ հեռաձայնելէն խնդրել է Աստուածաշունչ ուղարկիլ, քանի որ իր ունեցածը կորցուցեր է: Նոյեմբեր 1-ին Յարութինը ծնողներու հետ խոսելիս խնդրել է ծանրոց ուղարկիլ՝ 2 դանակ, ձեռնոց եւ Աստուածաշունչ: Ծնողներն ուղարկել են, բայց ծանրոցը Յարութինին չի հասեր:

Ժամկետային զինծառայող 19-ամեա Յարութինը 1 տարի 4 ամիս ծառայեց Հայոց բանակը. յուլիսը պիտի զորացրուէր: 38 օր հայրենիքին համար անձնուրաց պայքար մղելով՝ զոհուեց: Յարութին Արմենի Նիկոլեանը մահացու վիրաւորում է ստացեր Կարմիր Շուկային յատուածը:

Զինուորին արհուրեան ու հայրենասիրութեան մասին կը պատմեն գումարտակին հրամանատարութիւնը, մարտական ընկերներն ու հերոսին ճանաչողները: Յարութը վերջին անգամ տուն էր գանգեր նոյեմբեր 3-ին՝ մահացու վիրաւորում ստանալէն ժամեր առաջ: Առոյգ ու անհոգ ձայնով խօսեր էր մօր հետ, ըսիլ, որ ամէն ինչ կարգին է, պարզապէս զբաղուած է: Խօստացեր էր մէ փոքր աւելի ուշ գանգիլ, բայց այդպէս ալ չհեռաձայնեց. մօր հետ խոսելէն 1.5 ժամ չանցած՝ Յարութն ինկաւ: Յարութին նիկոլեանն օրինակելի զինուոր է եղեր, ստացեր կրտսեր սերժանտին կոչում, նաեւ ջոկի հրամանատար էր:

ԺՈՐԱ ՍԱՀԱԿԵԱՆ

Սահակյան Ժորան ծնուեր է 2001 թուականի հունվար քսանյոթին, Արցախի՝ Հաղրութի շրջանի Տող գիւղը: 2020թ. 44-օրեա պատերազմին յետեւանքով Յաղրութի շրջանի Տող գիւղն անցաւ Բաքուի վերայսկողութեան տակ: Գիւղին համար մղուած մարտերը գիւղացիներէն զոհեր չեն եղեր: Պատերազմին Տողէն 9 ժամկետային զինծառայող է մասնակցեր, ռազմաճակատի տարբեր յատուածները: Անկէ Ժորա Սահակեանը զոհուեր է Հոկտեմբեր 30-ին Մարտունու շրջանը գտնուող Ուրեան բարձունքը: Ժորա Սահակեանը զորակոչուեր էր 2019 թ.-ի յուլիսին, կը ծառայեր 5-րդ պաշտպանական շրջանը, Մարտակերտին զորամասը: Ժորա Սահակեանի հայրը՝ Վահիդ Սահակեանը, «Հետք»-ին տուած հարցազրոյցը ըսեր է. «Ծառայութենէ չէր դժգոհեր, միշտ կըսեր՝ ամէն ինչ լաւ է»: Պատերազմը սկսուելու օրը՝ 2020թ.-ի Սեպտեմբեր 27-ի առտուն, Վահիդ Սահակեանը Տող էր կնոջ եւ երկու դուստրերու հետ, որդին՝ Մարտակերտ ծառայութեան: «Տանն էի, պայթիւններու ձայնը լսեցի, հասկըցա, որ պատերազմ է: Գնացի գիւղամէջ, անմիջապէս սկսաւ գիւղի մոբիլիզացիան: Գիւղապետը այդ ժամանակ երեւան էր, տեղեկացուցինք իրավիճակը, հրահանգեց ցուցակները ՄՈԲ-ի կազմիլ մինչեւ իր հասնիլը: Մոտ 20 հոգի գիւղէն ՄՈԲ կը ձեւաւորուի, կերթան Յաղրութի զինկոմիսարիատ: Այնտեղէն կուղանկեն դիրքեր՝

Տող գիւղէն արեւելք մօտ 20 կմ հեռաւորութեան վրայ գտնուող, Կարախանբեյլիէն մինչեւ Քիւրդեր կոչուող տեղամաս: Հոկտեմբեր 11-ին կու գան Տող, երեք օր ետք գիւղի Կաւաք կոչուող բարձունքին վրայ կրակոցներ կը լսուին, ադրբեջանական ուժերը կը մօտնային: Գիւղի՝ Քարքարաբանդ կըսեին, էդ տեղամասը ՊՆ խաղաղապահ զորքի գումարտակին հետ մեր ՄՈԲ-ի տղերքը դիրքեր կը զբաղեցնեն, Հոկտեմբեր 17-էն արդեն գիւղի աշխարհագրորդ Տողն էր տեղակայուած: Հոկտեմբեր 21-ին ադրբեջանցիները հասան Տող, մէկ օր դիմադրեցինք, բայց չկրցանք պահիլ գիւղը», - պատմեր է Վահիդ Սահակեանը.

Պատերազմին առաջին օրուրնէ Վահիդ Սահակեանն ամէն օր կը խօսեր որդու՝ Ժորայի հետ, որու գումարտակը Մարտակերտ մարտական գործողութիւններու կը մասնակցեր: Հոկտեմբեր 23-էն գումարտակը կը տեղափոխուի Մարտունի:

«Հետը որ կը խօսեի, կըսեր՝ պապ, մենք ընենց կարելոր դիրք կը պահենք, որ էս հանձնինք, մտնելու են քաղաք: Չգիտեմ՝ քաղաք ըսելով ինչ նկատի ունէր՝ Ճարտա՞ր, թէ Մարտունի: Բայց էն, որ էդ ժամկետային զինծառայողները մինչեւ վերջ իրենց առաջադրած խնդիրը կատարեր են, էդ հաստատ է», - յիշեր է Վահիդ Սահակեանը:

Հոկտեմբեր 24-ի գիշերը լոյս 25-ին Մարտակերտի 4-րդ գումարտակի 11-րդ վաշտը, որտեղ կը ծառայեր Ժորան, կը դիրքաւորուի Մարտունու Ուրեան բարձունքին վրայ: Այնտեղ 90-ականներէն մնացած դիրքեր էին, նոր դիրքեր չէին հասուցեր փորիլ. Հոկտեմբեր 25-էն մտեր են մարտին մէջ: «Ուրեան բարձունքը քաջալ բլուր է, ո՛չ ծառ գոյութիւն ունէ, ո՛չ քար ու անընդհատ անօդաչուներն ալ վերելը, օդը՝ բաց, տղերքը դարձեր են բաց երկնքի տակ նշանակետ, բայց քանի անգամ հետ են մղեր ադրբեջանցիներու հարձակումը: Յակառակորդը տեսեր է, որ չի կարողանար, հետ է եկեր ու հրետանի է սկսեր աշխատացնիլ», - պատմեր է Վահիդ Սահակեանը: Հոկտեմբեր 27-ի գիշերը լոյս 28-ին Ուրեան բարձունքը կը զոհուի վաշտի հրամանատար Սուրէն Վահանեանը: Վաշտն առանց հրամանատարի կը շարունակէ պահիլ դիրքը:

«Առանց հրամանատարի, առանց նորմալ փորուած դիրքերու անոնք մնացեր են մինչեւ վերջ: Հիմա կը մտածեմ՝ երեւի երդուեր էին իրար չթողնիլ դիրքը, ինչ ալ որ ըլլա, նոյնիսկ կեանքին գնով պահիլ այն», - կըսէ Վահիդ Սահակեանը:

Հոկտեմբեր 30-ի իրիկունը, ժամը 6-ի սահմաններու Ուրեան բարձունքին դիրքը ավիայարուածէնկը զոհուի 19 զինծառայող, որոնց մէջ էր Ժորա Սահակեանը: 19 զոհուածներէն 17-ը Մարտակերտի 4-րդ գումարտակի 11-րդ վաշտի զինծառայողներ էին, 2-ը՝ «Մարտունի 2»-ից (2-րդ պաշտպանական շրջան): Պատերազմէն ետք՝ 2020թ.-ի նոյեմբեր 18-ին, որոնողական ջոկատները Ուրեան բարձունքէն դուրս կը բերեն զոհուած զինծառայողներու աճիւնները: Դեկտեմբեր 15-ին ԴՆԹ-ով կը նոյնականացուի Ժորա Սահակեանի մարմինը:

The image features a deep blue background with a subtle, wavy texture. A prominent gold-colored cross is centered, with its arms extending towards the edges. In the center of the cross is a complex geometric design. This design consists of a square frame with internal lines forming a star-like pattern. Inside this square is a circular element with a spiral or fan-like pattern in shades of orange and gold. The text 'ՄՇԱԿՈՒՅԹ' is written in white, bold, uppercase letters across the center of the image, overlapping the central geometric design.

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Բազմաթիվ փաստեր վկայում են, որ Օսմանյան կայսրությունում հայ բնակչության զանգվածային կոտորածներին ու տեղահանությանը համընթաց երիտթուրքական կառավարությունը կանխամտածված և ծրագրավորված կերպով ձգտել է ոչնչացնել նաև հայկական քաղաքակրթության նյութական վկայությունները: Գիտակցելով եկեղեցու և հավատի դերը հայ ժողովրդի կյանքում՝ թուրքական կառավարությունը նպատակամղված սպանել է հայ հոգևորականներին, ոչնչացրել եկեղեցիներն ու վանքերը, հազարավոր միջնադարյան ձեռագիր մատյաններ, զավթել եկեղեցական գույքը: Հայկական կոտորածների արաբականատեսներից մեկը՝ փաստաբան Ֆայեզ էլ Ղոսեյնը, իր հիշողություններում գրում է. «... Հայերի կոտորածներից հետո կառավարությունը հանձնաժողովներ է ստեղծել, որոնք զբաղվում են լքյալ գույքի վաճառքով: Հայկական մշակութային արժեքներն ամենաէժան գնով են վաճառվում... Ես մի անգամ գնացի եկեղեցի՝ տեսնելու, թե ինչպե՞ս է կազմակերպվում այդ իրերի վաճառքը: Հայկական դպրոցների դռները փակ են: Գիտության գրքերը թուրքերն օգտագործում են շուկայում պանիր, խուրմա, արևածաղիկ փաթեթավորելու համար»:

Ըստ 1912-1913 թթ. Պոլսի հայկական Պատրիարքարանի կողմից կազմված և թուրքական կառավարությանը ներկայացված պաշտոնական պատմագրության Օսմանյան կայսրության ողջ տարածքում հայկական եկեղեցիների ու վանքերի թիվն անցնում էր 2000-ից (այդ թվում՝ IV-V դդ. վաղ քրիստոնեական եզակի հուշարձաններ), որոնց մեծ մասը ցեղասպանության ժամանակ թալանվեց, այրվեց և ավերվեց:

Հայ ժողովրդի պատմամշակութային ժառանգության նկատմամբ՝ երիտթուրքերի որդեգրած ոչնչացման քաղաքականությունը շարունակվեց նաև հիմա, քանզի դրանք դիտվում էին որպես հայկական ներկայության անցանկալի վկաներ:

Սկսած 1920-ական թթ. օկուպացված տարածքում սկսվել է նաև Արևմտյան Հայաստանի տեղանունները փոխելու գործընթաց: Ներկայումս Արևմտյան Հայաստանի տեղանունների ավելի քան 90%-ը թրքացվել են: Հայկական աշխարհագրական տեղանունները փոխարինվել են թուրքականով, ծրագրված կերպով ոչնչացվել են հարյուրավոր ճարտարապետական հուշարձաններ կամ չեզոքացվել է դրանց հայկական ինքնությունը:

Ըստ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի 1974թ. տվյալների՝ 1923-ից հետո կանգուն մնացած հայկական 913 պատմական-ճարտարապետական հուշարձաններից 464-ն ամբողջովին անհետացել են, 252-ն ավերակ են, 197-ն ամբողջովին նորոգման կարիք ունեն:

Հայկական ճարտարապետական շինությունները հետևողականորեն պայթեցվել են, որպես թիրախ օգտագործվել թուրքական բանակի զինավարժությունների ժամանակ, իսկ քարերն օգտագործվում են որպես շինանյութ: Որոշ գյուղական վայրերում դրանք ծառայում են որպես գոմ, պահեստ, բանտ: Շատ դեպքերում հայկական եկեղեցիները վերածվել են մզկիթների:

Հայկական մշակութային ժառանգության ոչնչացումը կամ դրա յուրացումը՝ հայերի դեմ իրագործված ցեղասպանության թուրքական քաղաքականության շարունակությունն է:

Արցախի վերջնական օկուպացումից հետո ականատես ենք լինում, թե ինչպես է Բաքուն հետևողականորեն ոչնչացնում Արցախի հայկական մշակութային արժեքներն ու հուշարձանները: Ու այս հարցում Բաքուն միջոցների մեջ խտրություն չի դնում: Դրա համար մեծ գումարներ են ծախսում, հատուկ պատմություններ են հորինում աղվանների կամ ալբանների առասպելական մշակութային արժեհամակարգի մասին: Եվ դրանց համատեքստում ուղիական համայնք են մեջտեղ բերել, թե իբր Արցախի վանքերն ու հուշարձանները պատմականորեն նրանց են պատկանել, և այդպես շարունակ:

Հակառակորդի սանձարձակությունն այն աստիճանի է հասել, որ նույնիսկ դեպքեր են գրանցվում, որ հայկական եկեղեցիներն ուղղակի քանդվում և ավիրվում են: Օրինակ՝ BBC-ի թղթակիցն անցյալ տարի նյութ էր պատրաստել այն մասին, թե ինչպես է Մեխակավանի հայկական Զորավոր Սուրբ Աստվածածին եկեղեցին կարճ ժամանակահատվածում անհետանում: Թվում էր, թե Բաքվի այս հանցագործ պահվածքը մեծ ռեզոնանս է առաջ բերելու, բայց, ի զարմանս բոլորիս, ոչ մի համարժեք արձագանքի չի արժանանում աշխարհում: Բարձրաձայնողները Արևմտյան Հայաստանն է, սոսկ անհատներ կամ հասարակական կազմակերպություններ:

Բաքուն, տեսնելով, որ հեշտորեն մարսում է իր հանցագործությունները, ավելի ագրեսիվ կերպով է ձեռնամուխ լինում մշակութային ցեղասպանության իրագործմանը՝ փորձելով սկսածն ավարտին հասցնել: Հիմա էլ հատուկ հանձնաժողով են ստեղծել, որ հայկական գրությունները Արցախի հուշարձաններից վերացնեն ու ընդհանրապես ջնջեն հայկական հետքը: Արդյոք պատահակա՞ն է, որ Շուշին հռչակել են իրենց մշակութային մայրաքաղաքը ու դրա հետ կապված հատուկ միջոցառումներ են նախատեսում ձեռնարկել, իհարկե՝ ոչ:

Ու այս համատեքստում է տեղավորվում այն իրողությունը, որ պատերազմից անմիջապես հետո Բաքուն ձեռնամուխ է եղել Արցախից օկուպացված տարածքներում տարբեր մշակութային կառույցների ստեղծմանը, որ հետո դրանց շուրջ միջեր հյուսվեն, թե դարերի պատմություն են ունեցել: Ուշագրավ է նաև այն հանգամանքը, որ մշակութային ցեղասպանությունը գլուխ բերելու համար Բաքուն գործի է դնում իր խավիարային դիվանագիտության ողջ գինանոցը՝ փորձելով կաշառել տարբեր գործիչների ու պաշտոնյաների, որպեսզի հանկարծ այդ թեման չդառնա միջազգային հանրության ուշադրության առարկա:

Վերջին շրջանում Բաքուն՝ մշակութային ցեղասպանությունը տարբեր եղանակներով է իրականացվում: Մեկը՝ պարզապես նախնադարյան բարբարոսություն. ոչնչացվում են մեր կոթողները, եկեղեցիները, գերեզմանաքարերը, մշակութային այլ կոթողները, երկրորդը՝ փորձ է արվում հայազրկել այդ մշակութային կոթողները: Դա էլ է ցեղասպանություն:

Բաքուն ինչ-որ «աղվանական եկեղեցիների» թեզ են առաջ քաշում: Դա արվում է այն դեպքում, երբ նրանք չեն կարողանում պարզապես քանդել այդ եկեղեցիները, օրինակ՝ Դադիվանքը: Եթե Բաքվի կամքով լինե՞ր՝ վաղուց էին ոչնչացրել: Բայց քանի որ չեն կարողանում՝ փորձում են այլ կերպ վերացնել մշակութային կոթողների հայկականությունը և դարձնել ոչ հայկական մշակույթի կոթող: Թե ինչպե՞ս է ստացվում, որ ադրբեջանցիների վերահսկողության տակ անցած հայկական եկեղեցիներն ու վանքերը հանկարծ պարզվում է, որ «աղվանական» են, և նույնիսկ եթե դրանք հին Աղվանքից մնացած կոթողներն են՝ ի՞նչ կապ ունեն Ադրբեջանի և ադրբեջանական մշակույթի հետ: Դա նույնն է, երբ Թուրքիայի նախագահ Էրդողանը հայտարարեց, թե թուրքերն առաջինն են իջել Լուսնի վրա: Հիմա ի՞նչ ասենք: Շումերներին էլ են ներկայացնում իբրև «ադրբեջանցիներ» այն դեպքում, երբ ադրբեջանական ազգը 1936 թվականին է պաշտոնապես ստեղծվել:

Փաստենք, որ Արցախը օկուպացնելուց հետո Բաքվի իշխանությունները հետևողական քայլեր են ձեռնարկում Արցախի՝ ադրբեջանական գինուծի վերահսկողության տակ անցած տարածքներում գտնվող պատմամշակութային ժառանգությունը ոչնչացնելու և առհասարակ պատմական Արցախից հայկական հետքը վերացնելու ուղղությամբ: Վերջին մեկուկես տարվա ընթացքում արդեն բազմաթիվ եկեղեցիների, վանքեր, հուշարձաններ պատմական ու մշակութային կոթողներ են հիմնովին ոչնչացրել կամ պղծել, խեղաթուրել՝ սկսած Շուշիի Ղազանչեցոց մայր տաճարից՝ մինչև այլ տարբեր սրբավայրեր ու կոթողներ: Մշակութային այս հանցագործությունների և վանդալիզմի դեպքերից շատերը արձանագրված են Western Armenia Tv-ի կայքում:

Նշենք, որ Աղվանքը, որին նաև կոչում են «Կովկասյան Ալբանիա», կովկասյան հնագույն պետություններից է եղել, որը սահմանակցում էր Մեծ Հայքին և զբաղեցնում էր ներկայիս Բաքվի տարածքի մի մասը: Տարածաշրջանում քրիստոնեության տարածումից հետո այս երկրում ապրող ժողովուրդները առաքելական քրիստոնյաներ դարձան և սերտորեն կապված էին Հայ Առաքելական Եկեղեցու հետ: 10-11-րդ դդ. ի վեր, հատկապես սելջուկ-թուրքերի և թաթար-մոնղոլների արշավանքներից հետո Աղվանքը աստիճանաբար քայքայվեց և դադարեց գոյություն ունենալ իբրև ոչ միայն պետական, այլև պատմաաշխարհագրական միավոր: Աղվանքի պատմությունը տարածաշրջանի ամենաքիչ ուսումնասիրված խնդիրներից է, այդ թվում՝ Հայաստանում: Թե ի՞նչ կապ ունեն միայն 1918 թ. ստեղծված Ադրբեջանի Հանրապետությունը և ժամանակակից ադրբեջանցիները Աղվանքի և աղվանական ժառանգության հետ՝ օբյեկտիվ և անաչառ պատմագիտության տեսանկյունից պարզ չէ, քանի որ նրանք ո՛չ Աղվանից ժողովուրդների կրոնն են ժառանգել, ո՛չ էլ նույնիսկ նրանց երկրի անվանումը:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԵՌՈՒՍԱԿԱՅԱՆԸ, ՅԱՒԱՏԱՐԻՄ ՄՆԱԼՈՎ ԻՐ ՍԿՋՐՈՒՆՔՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՀԵՌՈՒՍԱԴԻՏՈՂԻՆ, ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ԻՐ ԱՆԽԱՓԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ՝ ՆՈՐ ՄՈՏԵՑՈՒՄՆԵՐՈՎ: ԻՆՉՊԸՍ ԱՐԴԵՆ ԳԻՏԵՔ, ՄԵՐ ՀԵՌՈՒՍԱԿԱՅԱՆԸ ԻՆՔՆԱԳՈՎԱԶԴՈՎ ՉԻ ԶԲԱՂՈՒԻ, ԱՆՈՐ ՄԻՋՈՑՈՎ ԿԸ ՅԵՌԱՐՁԱԿՈՒԻՆ ԳԼԽԱԽՈՐԱՊԸՍ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆԸ, ՆԵՐԿԱՅԻՆ ԵՒ ԱՊԱԳԱՅԻՆ ՎԵՐԱԲԵՐՈՒՈՂ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼ ԵՆԹԱՏԵՔՍԵՐՈՎ, ԻՆՉՊԸՍ ՆԱԵՒ ՏԱՐԲԵՐ ԽՆԴԻՐՆԵՐ ՎԵՐ ՀԱՆՈՂ ԼՈՒՐԵՐ: ՄԵՆՔ ԹԱՓԱՆՑԻԿ ԵՒ ՅԱՍԱՆԵԼԻ ԿԵՐՊՈՎ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵՆՔ ՆԱԵՒ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻ, ԿԱՌԱՒԱՐՈՒԹԵԱՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ԵՒ ՄԻՒՍ ԿԱՌՈՅՑՆԵՐՈՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՆՑՈՒԴԱՐՁԸ:

ՍԻՐԵԼԻ՝ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ, ՁԵՐ ԱԶԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՄԵՐ ՀԵՌՈՒՍԱԿԱՅԱՆԸ ՅՆԱՐԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱԼ ԱԻԵԼԻ ԿԸՆԴԼԱՅՆՈՒԻՆ ՈՒ ԿԱՄՐԱՊՆԴՈՒԻՆ: ՄԵՆՔ ՈՒԺԵՂ ԵՆՔ ՄԻԱՍԻՆ:

BANQUE DU BÉNÉFICIAIRE : 18206

SWIFT : AGRIFRPP882

IBAN : FR76 1820 6001 6060 2410 5442 422

BÉNÉFICIAIRE : ASSEMBLÉE DES ARMÉNIENS D'ARMENIE OCCIDENTALE (AAAO)

**WESTERN
ARMENIA**

Շաբաթաթերթը կազմված է Արևմտյան Հայաստանի պետական հեռուստատեսության հովանավորությամբ:
Բոլոր հեղինակային իրավունքները պաշտպանված են:

<https://westernarmeniatv.com/>
info@western-armenia.eu

QU'EST-CE QUE L'ARMÉNIE OCCIDENTALE ?

La patrie des Arméniens est les hauts plateaux arméniens, qui occupent une superficie de 400 000 km² et sont situés entre trois mers : la mer Méditerranée, la mer Caspienne et la mer Noire, avec une altitude moyenne de 1 500 à 1 800 m au-dessus du niveau de la mer.

Le point culminant des hauts plateaux arméniens est le sommet du mont Masis (5 165 mètres). Le peuple arménien est la population originaire de 6 provinces arméniennes (Bitlis, Trabzon, Van, Karin, Kharberd, Tigranakert-Diyarbakir), historiquement appelées « Arménie, puis Arménie turque, et maintenant Arménie Occidentale », et Cilicie. États prospères. Cependant, les hauts plateaux arméniens furent le théâtre de conquêtes et de guerres des empires achéménide et byzantin, des Arabes, des Mongols et des Turcs seldjoukides. Entre 1894 et 1923, trois gouvernements turcs successifs, le gouvernement hamidien, le gouvernement des Jeunes Turcs et celui de Mustafa Kemal, ont perpétré le génocide des Arméniens en Arménie Occidentale, tuant près de 2 millions de personnes.

Après le génocide, la plupart des Arméniens d'Arménie Occidentale autochtones ont été expulsés de leur patrie ancestrale et dispersés dans le monde entier. Aujourd'hui, ils vivent pour la plupart en exil victimes des processus d'assimilation.

Les Arméniens qui vivent encore en Arménie Occidentale occupée continuent de subir la pression du joug colonial des forces d'invasion turques.

Dans le cadre du processus de reconstruction nationale, une structure de l'État d'Arménie Occidentale continuatrice de l'Etat d'Arménie reconnue en 1920 a été formée, dont la base est le Conseil national d'Arménie Occidentale, qui a déclaré son existence à Chouchi en Artsakh en 2004.

PLATEFORME HAY DERSİM : ANNONCE

La plateforme Hay Dersim a fait une déclaration, il y a quelques jours. Ils rapportent qu'en plus du cours organisé par la télévision gouvernementale d'Arménie Occidentale sur YouTube, des cours d'arménien occidental diffusés via Zoom sont organisés. Ces deux cours visent à renforcer davantage la connaissance de la langue arménienne occidentale chez nos compatriotes et à contribuer à son processus d'intégration culturelle.

Le gouvernement de l'Arménie Occidentale salue l'initiative de la Plateforme Hay Dersim. Cela permettra aux Arméniens d'Arménie Occidentale de maîtriser le plus rapidement possible leur langue maternelle, qui sera ensuite utilisée dans la vie de tous les jours. Nous vous souhaitons une bonne marche.

**ERMENİCE
DİL
KURSU**

**DİL KURSU ZOOM ÜZERİNDE
ONLINE YAPILACAKTIR**

**BİLGİ İÇİN :
05327392532**

35ÈME RÉUNION ZOOM POUR LES CANDIDATS AUX ÉLECTIONS LÉGISLATIVES EN ARMÉNIE OCCIDENTALE

Le 9 novembre a eu lieu la 35e réunion Zoom organisée par la Commission électorale de l'Assemblée nationale d'Arménie Occidentale. Le thème de la réunion était « Les élections législatives en Arménie Occidentale ». Au cours de la réunion, le Président de la République d'Arménie occidentale, Armenag Aprahamian, a rappelé que la fin de la campagne est le 15 novembre 2023.

Au cours de la séance de questions et réponses, le Président de l'Arménie Occidentale, Armenag Aprahamian a répondu aux questions des candidats. Armenag Aprahamian a indiqué qu'il continue de faire appel à la Cour européenne des droits de l'homme, demandant une compensation pour les dommages matériels et physiques causés aux familles déplacées de force d'Artsakh. Depuis 2022, Armenag Aprahamian a déjà collecté et envoyé une quarantaine de candidatures de personnes déplacées de Chouchi. Le procès concernant ce dernier est en cours et le verdict sera publié début 2024.

Résumant la 35e réunion Zoom, le Président a noté que l'Arménie Occidentale connaît très bien ses droits, mais nous voyons que chacun en Arménie protège les intérêts personnels et du parti, mais pas les intérêts de l'État.

ԱՐԵՎՍՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏԻՅԱՆ

**ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ
ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ**

www.westernarmeniatv.com

Երեւանի Հանրապետութիւն
ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Concernant les élections de la troisième législature de l'Assemblée nationale d'Arménie Occidentale qui se tiendront en décembre 2023

La télévision d'État d'Arménie Occidentale présente une fois de plus les candidats au parlement et demande à ses observateurs et à l'électorat potentiel de prêter plus d'attention à nos candidats, à leurs biographies et aux activités qu'ils mènent pour le renforcement de l'État d'Arménie et de voter pour le candidat de votre choix.

Jusqu'à la fin de la campagne, le 15 novembre 2023, notre télévision vous présentera chaque jour les brèves données des candidats à la candidature à la députation.

Vous pouvez trouver plus de détails sur la page de notre site Web.
<https://president-western-armenia.eu/>

<http://surl.li/mxqji>
<http://surl.li/mxqjt>
<http://surl.li/mxqkd>

68. Tatevik Azaryan – Candidate pour le poste de Député à la troisième législature à l'Assemblée nationale de l'Arménie Occidentale
69. Hrant Chestian – Candidat pour le poste de Député à la troisième législature à l'Assemblée nationale de l'Arménie Occidentale
70. Ararat Hovhannisyanyan – Député de l'Arménie Occidentale de la deuxième législature et candidat pour le poste de Député à la troisième législature à l'Assemblée nationale de l'Arménie Occidentale
71. Lyudmila Tsaturova – Candidate pour le poste de Député à la troisième législature à l'Assemblée nationale de l'Arménie Occidentale
72. Razmik Sahakyan – Candidat pour le poste de Député à la troisième législature à l'Assemblée nationale de l'Arménie Occidentale
73. Samvel Julian – Candidat pour le poste de Député à la troisième législature à l'Assemblée nationale de l'Arménie Occidentale
75. Vazgen Sislian – Député de l'Arménie Occidentale de la deuxième législature et candidat pour le poste de Député à la troisième législature à l'Assemblée nationale de l'Arménie Occidentale, gouverneur de Cilicie
77. Irina Safaryan – Candidate pour le poste de Député à la troisième législature à l'Assemblée nationale de l'Arménie Occidentale
79. Garegin Torosyan – Candidat pour le poste de Député à la troisième législature à l'Assemblée nationale de l'Arménie Occidentale
80. Renik Avetisyan – Députée de l'Arménie Occidentale de la deuxième législature et candidate pour le poste de Député à la troisième législature à l'Assemblée nationale de l'Arménie Occidentale,
81. Khachik Hayjanyan – Candidat pour le poste de Député à la troisième législature à l'Assemblée nationale de l'Arménie Occidentale
82. Mirta Satchian – Candidate pour le poste de Député à la troisième législature à l'Assemblée nationale de l'Arménie Occidentale
83 : Alexandre Nazaryan – Candidat pour le poste de Député à la troisième législature à l'Assemblée nationale de l'Arménie Occidentale
84 : Vahan Balian – Candidat pour le poste de Député à la troisième législature à l'Assemblée nationale de l'Arménie Occidentale
85. Movses Sahakyan – Candidat pour le poste de Député à la troisième législature à l'Assemblée nationale de l'Arménie Occidentale
86. Mariam Khachatryan – Candidate pour le poste de Député à la troisième législature à l'Assemblée nationale de l'Arménie Occidentale
87. Lilit Mardirosyan – Candidate pour le poste de Député à la troisième législature à l'Assemblée nationale de l'Arménie Occidentale
88 : Hakob Garoyan – Candidate pour le poste de Député à la troisième législature à l'Assemblée nationale de l'Arménie Occidentale
89. Lala Aslikian – Candidate pour le poste de Député à la troisième législature à l'Assemblée nationale de l'Arménie Occidentale
90. Patilia Aprahamian – Députée de l'Arménie Occidentale de la deuxième législature et candidate pour le poste de Député à la troisième législature à l'Assemblée nationale de l'Arménie Occidentale
91. Aram Efremian – Candidat pour le poste de Député à la troisième législature à l'Assemblée nationale de l'Arménie Occidentale
92. Ara Pahlevanyan – Candidat pour le poste de Député à la troisième législature à l'Assemblée nationale de l'Arménie Occidentale
94. Armen Hayrapetian – Candidat pour le poste de Député à la troisième législature à l'Assemblée nationale de l'Arménie Occidentale
95. Martin Khanyan – Candidat pour le poste de Député à la troisième législature à l'Assemblée nationale de l'Arménie Occidentale
96. Sona Karapetyan – Candidate au poste de député de la troisième législature de l'Assemblée nationale d'Arménie Occidentale

97. Anahit Tagvoryan – Candidate au poste de député de la troisième législature de l'Assemblée nationale d'Arménie Occidentale
100. Ruzan Mkhitaryan – Candidate au poste de député de la troisième législature de l'Assemblée nationale d'Arménie Occidentale
101. Tigran Kirakosyan – Candidat au poste de député de la troisième législature de l'Assemblée nationale d'Arménie Occidentale
102. Mkrtich Minassian – Candidat au poste de député de la troisième législature de l'Assemblée nationale d'Arménie Occidentale
103. Karen Durgalian – Candidate au poste de député de la troisième législature de l'Assemblée nationale d'Arménie Occidentale
104. Hovhannes Manukyan – Candidat au poste de député de la troisième législature de l'Assemblée nationale d'Arménie Occidentale
105. Habet Mazmanian – député de la deuxième législature de l'Assemblée nationale d'Arménie Occidentale et candidat au poste de député de la troisième législature de l'Assemblée nationale d'Arménie Occidentale
106. Nune Balayan – Candidate à la députation de la troisième convocation de l'Assemblée nationale d'Arménie occidentale
107. Anna Grigoryan – Candidate au poste de député de la troisième législature de l'Assemblée nationale d'Arménie Occidentale
108. Krikor Amirzayan – Candidat au poste de député de la troisième législature de l'Assemblée nationale d'Arménie Occidentale
109. Simon Melkonyan – Candidat au poste de député de la troisième législature de l'Assemblée nationale d'Arménie Occidentale
110. Khosrov Iliozer – Candidat au poste de député de la troisième législature de l'Assemblée nationale d'Arménie Occidentale
111. Armen Avdalyan – Candidat au poste de député de la troisième législature de l'Assemblée nationale d'Arménie Occidentale
112. Arman Mazgertyan – Candidat au poste de député de la troisième législature de l'Assemblée nationale d'Arménie Occidentale
113. Igor Azaryan – Candidat au poste de député de la troisième législature de l'Assemblée nationale d'Arménie Occidentale
114. Suzy Vardanyan – Candidate au poste de député de la troisième législature de l'Assemblée nationale d'Arménie Occidentale

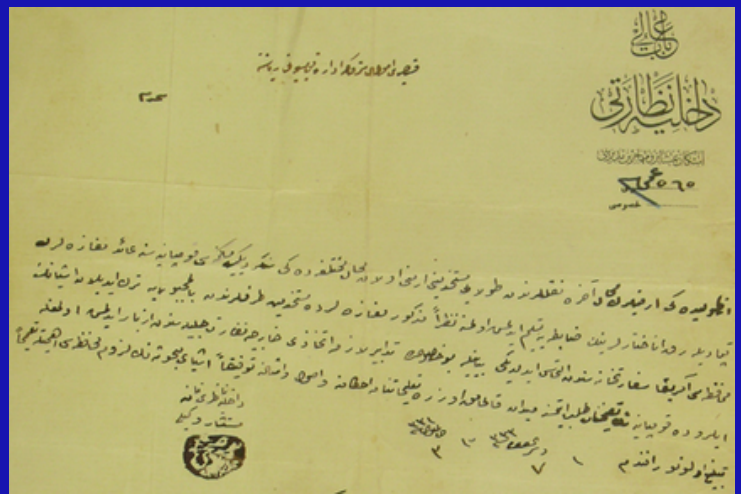
SUR LA QUESTION DES ARMÉNIENS D'ARMÉNIE OCCIDENTALE

C'est un fait bien connu qu'à la veille de la Première Guerre mondiale, les Arméniens occupaient des positions influentes dans le commerce extérieur et intérieur, la production industrielle et le secteur bancaire de l'Empire ottoman.

La bourgeoisie marchande, les financiers et les industriels Arméniens d'Arménie Occidentale, grâce à leur talent et leur esprit d'entreprise, même dans les conditions de la tyrannie ottomane et de l'arbitraire, ont pu devenir propriétaires d'une certaine richesse et créer d'importantes réserves monétaires.

Voyant un grand danger dans le désarmement économique des Arméniens, les Jeunes Turcs ont discuté lors de leurs réunions secrètes de la question de l'élimination de la concurrence économique des Arméniens en les éliminant et en établissant le pouvoir économique des Turcs dans le pays, et au en même temps, des mesures ont été élaborées concernant la confiscation des biens individuels et collectifs du peuple arménien.

Pour voler une nation entière, il fallait d'abord déposséder les biens des Arméniens. À cette fin, les autorités jeune-turques ont publié le 1er juin 1915 la « Loi de déportation », par laquelle plus de 2 000 000 d'Arméniens furent déplacés de force et détruits. Le 10 juin 1915, les instructions composées de 34 articles « Sur la forme de gestion des biens immobiliers et des terres appartenant aux Arméniens déplacés vers d'autres lieux » furent promulguées. Le 13 septembre 1915, les autorités jeune-turques ont promulgué la loi provisoire sur les propriétés abandonnées et le 26 octobre 1915, le statut concernant les propriétés abandonnées et les dettes des particuliers transférées vers d'autres lieux pour l'application de cette loi.

Ainsi, le vol ouvert et l'usurpation des biens meubles, des domaines et de toutes les richesses des Arméniens, qui étaient déjà pratiqués dans tout l'Empire ottoman, ont été légalisés. Ces actes juridiques sur les propriétés abandonnées ont été créés non pas pour protéger les droits des Arméniens, mais pour freiner les pillages massifs et remplir le trésor public. Les pogroms contre les Arméniens se sont accompagnés du pillage des biens meubles et immeubles des Arméniens, auquel ont participé toutes les classes de la population du pays. La perspective d'un riche vol a rassemblé une grande armée de larges masses et de sympathisants autour des autorités jeune-turques. L'administration des Jeunes-Turcs a remis les propriétés abandonnées des Arméniens aux autorités des colonies des Arméniens déplacés, a généreusement fourni des bâtiments et des terrains aux ministères et, en retour, a trouvé une immense armée de sympathisants et a reçu leur soutien pour mener à bien le projet d'extermination des Arméniens

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԺԱՊԱՐԱՆԻՔԻ ՕՐԲԻՆԵՐԻՆ	
ԿԱՅՈՒՆ ԲԱՆԿԻ ԱՌԱՋ ԴԱՐՈՒՄԻ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐԸ, ԱՊՐԷԼԻԱՅԻՆ ԿԱՆԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ 1860 ԻՆ Ի ՎԵՐՆԱՆ	
ՆԵՐՈՒՄԻ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԺԱՊԱՐԱՆԻՔԻ	ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԺԱՊԱՐԱՆԻՔԻ
Դրամագլուխ և Պանեսի գումար	Դրամագլուխ և Պանեսի գումար
31,008,000 Ժրամի	17,000,000 Ժրամի
ՆԻՖՈՒ Լաւարդոյն պայմաններով կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ շէնք, ապրանք և կարասի	ՆԻՖՈՒ Լաւարդոյն պայմաններով կը կնքէ ամէն տեսակ ապահովագրութիւնը մարդկային կանգի վրայ:
ՆԻՖՈՒ Լաւարդոյն պայմաններով կ'ապահովագրէ, ամէն տեսակ ապրանք՝ չաղկետի՝ եւ ուղղատեսակի վրայ:	Ընկերութեան գրամատուան է ՔԲԷՏԻ ԼԻՐՆԷ, Ընդհանուր գործակալութեան գրամատուան է Պոլիս, Ալեքսանդրիան, Թիւ. 11—16:
Ընկերութեան կ'ընդունին ի զաւտու պատուաւոր ներկայացուցիչներ:	Լիազոր ներկայացուցիչ Գ. ՖԷՐԱՏԵԱՆ

Il existe des témoignages sur le vol planifié des Arméniens par l'État turc, à la fois dans les rapports des survivants, des diplomates étrangers qui travaillaient sur le territoire de l'Empire ottoman, et dans des sources turques, qui confirment que la dépossession des Arméniens était un motif important dans le programme de déracinement du peuple arménien.

Devenues maîtres des biens individuels et collectifs du peuple arménien, les banques et les compagnies d'assurance ottomanes.

Non seulement les biens matériels, mais aussi les vies humaines sont devenus l'objet de la vente aux enchères. Le gouvernement turc est devenu propriétaire d'énormes sommes d'argent en vendant des femmes et des enfants arméniens.

Sous la pression des pays de l'Entente, le 8 janvier 1920, le gouvernement turc a annulé la loi sur les « Propriétés abandonnées » et a pris la décision de restituer les propriétés abandonnées des

Arméniens à leurs propriétaires et de les indemniser pour les dommages subis, mais contrairement aux promesses des autorités, le processus de dépossession des Arméniens s'est poursuivi. Tout au long du mouvement de Mustapha Kemal, les Arméniens survivants ont été victimes de vols, de massacres et de déportations forcées. Après avoir dépeuplé le pays, les autorités turques ont adopté des lois en 1920, 1923 et 1927 privant les Arméniens de leur citoyenneté et du droit de retourner sur leur terre ancestrale. Ces lois permirent aux autorités turques de saisir tous les biens des Arméniens.

De 1922 à 1929, les autorités kémalistes adoptèrent neuf lois « Sur les propriétés abandonnées » pour donner force légale au pillage des biens arméniens. Ainsi, les autorités de Kemal ont poursuivi et achevé la mise en œuvre du plan du gouvernement Jeune-Turc visant à déposséder les Arméniens.

IDENTITÉ ARMÉNIENNE

Ar, le dieu du soleil, était doté d'une nature paisible et de belles qualités universelles. Lorsqu'on le compare avec d'autres divinités d'Asie Mineure, le caractère paisible de l'image du dieu Ar est immédiatement perceptible.

Ainsi. Lors des fêtes de Bel-Marduk, Tammuz, Attis, Mollok et d'autres dieux, des cérémonies d'autofécondation et d'auto-incarnation avaient lieu et des enfants étaient sacrifiés à Mollok. Les inscriptions assyriennes (Salmanesar 1er, Tiglathpilesar 3e) témoignent des raids entrepris au nom du dieu assyrien et sous son patronage et des destructions, pillages et meurtres brutaux durant cette période. Le caractère paisible de son image, le dieu solaire Ar l'a préservé pendant de nombreux millénaires, porteur d'une idéologie attractive, largement répandue, devenant une « religion universelle ».

En raison de sa très haute antiquité, il est difficile de déterminer avec précision la période d'origine et d'évolution de la description du dieu Ar.

Dans les inscriptions des rois du royaume de Van, on retrouve les noms Arame, Argishti, Erimena, auxquels s'ajoutent Artak, Aramazd, Armen, Armenak, Artem, Artan, Arsen, Areg, Arbak, Artsrun, Armanush, Arevik, Armine, Arpi, Armenuhi et d'autres noms.

Non seulement la tribu et le berceau, mais aussi de nombreux noms géographiques des hauts plateaux arméniens : rivières, montagnes, colonies, bâtiments et villes portent le nom du dieu AR : Ararat, Aragats, Araks, Aratsani, Areguni, Artaz, Areni, Armavir, Artashat, Arches, Artsakh, Artamet, Armash, Artsn et autres.

L'adoration de Dieu est dans le sang et l'essence d'un Arménien adorateur du soleil, c'est sa patrie, ses noms, ses lieux saints, ses rivières, ses montagnes. C'est dans la merveilleuse langue arménienne, son style de vie, ses coutumes, ses chants, ses danses, ses épopées, ses contes, ses conversations. Nous vivons avec eux depuis des millénaires. Nous sommes les descendants d'une ancienne nation fière, belle, honnête, digne, gentille et courageuse, vivant dans les hauts plateaux arméniens depuis des temps immémoriaux, dont les dieux (Ar, Aramazd, Vahagn, Mihr, Anahit) sont beaux dans leur nature et leurs caractéristiques.

L'identité arménienne est l'une des rares identités nationales qui peuvent véritablement revendiquer le titre de « nation mondiale ». De toute façon, qu'est-ce qu'une soi-disant « nation » exactement ? Il s'agit bien entendu d'une question controversée : on peut dire que les Arméniens peuvent facilement se considérer comme une nation, car ils existent d'abord en un certain nombre issu d'une conscience de son unité, de ses racines et la volonté de vivre en commun. Mais, plus important encore, ce nombre porte diverses manifestations culturelles et, ce qui est également important, ce nombre a une certaine conscience politique.

Les Arméniens sont divers, c'est indéniable. Ils parlent, pour ainsi dire, plusieurs langues ou plutôt dialectes, c'est-à-dire qu'il existe des variantes de l'expression de la langue arménienne : plusieurs dizaines de lexiques et les deux langues littéraires utilisées aujourd'hui. En outre, de très nombreux Arméniens parlent de très nombreuses autres langues, souvent sans connaître l'arménien.

Nous ne parlons pas encore de la diversité géographique, de la diversité des cuisines traditionnelles ou d'autres manifestations culturelles. Ce sont tous des arguments selon lesquels les Arméniens ne peuvent être qu'une nation. Les « tribus » ou simplement les « communautés » ont, grosso modo, une langue, une religion ou une nourriture. La principale caractéristique des nations est sa racine commune. Lorsque l'on parle de l'identité arménienne, il faut s'appuyer sur des faits. C'est pour cette raison que la télévision d'Arménie Occidentale présente un fragment d'une série de peintures miniatures d'Arménie Occidentale réalisées par l'historien Samvel Karapetyan, expert en monuments, dans lesquelles Karapetyan raconte sa mission en Arménie Occidentale.

De ce contact, il ressort une fois de plus que partout où se trouvait Samvel Karapetyan, partout où il allait, les gens l'aimaient, le considéraient comme un des leur.

Nous ne parlons pas encore de la diversité géographique, de la diversité des cuisines traditionnelles ou d'autres manifestations culturelles. Ce sont tous des arguments selon lesquels les Arméniens ne peuvent être qu'une nation. Les « tribus » ou simplement les « communautés » ont, grosso modo, une langue, une religion ou une nourriture. La principale caractéristique des nations est la diversité.

A) C'était le 18 août 2007. J'ai accompagné nos deux archidiacres, Ajapachyan et Chuljian, qui passaient leurs vacances d'été en Arménie Occidentale. Le révérend Chuljian conduisait la voiture, Adjapakhyan était assis à côté de lui, le neveu de Chuljian et moi étions derrière. J'avais repris certaines des photos des gens locaux que j'avais photographiées à différents endroits au cours des 2-3 années précédentes, certaines regroupées dans des enveloppes séparées. Parmi eux, j'avais aussi des photos d'écoliers kurdes du village de Moksi Lchan, que je pensais transmettre si je passais par là. Nous avons pris la route de la vallée arménienne à Moks en passant par Pesendasht et avons déjà franchi le col séparant les deux provinces, d'où l'on voyait Lchan enseveli sous les noyers.

Notre route n'entrait pas dans le village, mais descendait directement sous le village jusqu'à la ville provinciale de Moks. Il n'avait pas l'intention de quitter la route et d'entrer dans le village pour cette seule enveloppe. J'espérais seulement que nous rencontrerions quelqu'un de ce village sur la route dans les zones rurales et que nous lui transmettrions. Nous étions presque en train de quitter les limites du village, un autre homme est apparu au bord de la route. Afin de remettre l'enveloppe, j'ai demandé au révérend Chuljian de passer chez la personne et en même temps de lui demander si elle est ce villageois ou non. Je n'oublie pas de dire que le révérend, né à Malatya, connaît le turc comme sa langue maternelle. Ma demande a été exaucée, nous nous sommes arrêtés et après avoir découvert que le villageois était de Lchan, nous avons remis l'enveloppe à l'homme.

Un peu surpris, le Kurde d'âge moyen nous a d'abord demandé d'où nous venions et de quelle nationalité nous étions, puis il a ouvert l'enveloppe en silence, a regardé les photos une à une, pendant lesquelles il semblait penser à autre chose plutôt que regarder les photos, il a silencieusement remis les photos dans l'enveloppe, et pendant que nous attendions un merci, après quelques instants de silence, il a soudainement dit ceci : « Même après mille ans, c'est toujours le vôtre », dit-il en se retournant et en partant sans ajouter un mot. ..

B) C'était lors du même voyage. Nous atteignons la ville d'Arabkir. Nous envisagions de voir la grande église mère d'Arabkir ou ce qu'il pouvait en rester. Sur la route sinueuse du vieux quartier, Chuljian ordonne soudain à Ajapakhyan. – trouvons une personne avec un visage sympathique, laissez-moi lui parler, demandons l'emplacement de l'église. Moins d'une minute plus tard, Ajapakhyan dit : « Je l'ai trouvé, arrête. » Nous nous sommes arrêtés au bord de la route, près d'un homme travaillant devant une scierie. Avant même de répondre à notre bonjour et à notre demande, celle-ci a été immédiatement répondue par la question _d'où venez-vous ?

On a immédiatement senti que notre simple réponse mettrait la personne dans un état d'esprit différent. Nous attendons quelle direction il nous enverra, mais à la place il nous répondit ce qui suit. _quel peuple extraordinaire vous êtes, il ne reste que dix cépages, mais toutes les bonnes choses ne sont pas parties avec vous, puis après une courte pause, comme s'il revenait à la réalité et expliquait l'emplacement de l'église...

C) C'était le 11 août 2010. Accompagnés d'un villageois d'âge moyen du village Zernak de Khnus, nous sommes arrivés à la forteresse de Zernak, à la limite des régions de Varazhnunik et Hark, et avons essayé de photographier les murs préservés morceau par morceau, et cet homme, qui était toujours dans le village, avait trouvé Il découvre par lui-même d'où nous venions et de quelle nationalité nous étions, et nous invite à venir chez lui à l'extérieur de la forteresse située plus haut. Nous nous réunissons et écoutons les mots suivants. – Je vais maintenant vous montrer l'Arménie, et en prononçant les anciens noms, il désigne un à un les villages de la province de Hark (Bulagh), qui étaient habités par les Arméniens jusqu'en 1915. Et ainsi de suite... Je joins à mes écrits les photos depuis le col de Pesendasht-Moks jusqu'au village de Lchan et de la forteresse de Zernak jusqu'aux villages de campagne de Harki (Bulagh).

Nous sommes aujourd'hui le 9 novembre, jour du 3e anniversaire de la guerre de 44 jours de 2020.

Ce jour est marqué en noir dans le calendrier arménien. À la suite de l'accord tripartite signé ce jour-là il y a trois ans, la majeure partie de l'Artsakh est restée aux mains de l'ennemi, et aujourd'hui l'Artsakh, berceau historique des Arméniens, est complètement perdu et dépeuplé.

La télévision d'Arménie Occidentale a souligné plusieurs incidents historiques qui prouvent une fois de plus que Bakou tente d'éliminer les Arméniens d'Artsakh depuis des décennies.

En 1971, par décret de Heydar Aliyev, la démolition du quartier historique de la ville de Chouchi a commencé. Plus de 7 000 monuments architecturaux historiques arméniens ont été démolis, notamment le monastère de Kusants, l'église de Meghretsots, l'église d'Aguletsots, l'église Saint-Gevorg, etc.

Détruite en 1920, la riche ville arménienne de Chouchi est restée une ville fantôme presque pendant toute la période soviétique. En 1960, plus de 90 % du parc immobilier de Chouchi était désert et en ruine. Sur les 40 000 habitants arméniens de la ville (en 1920), il n'en restait plus que 2 000 jusqu'en 1960. Aliyev s'est tourné vers Khrouchtchev pour lui demander d'allouer de l'argent de Moscou à la « restauration de la ville de Chouchi ». Moscou a alloué de l'argent.

Mais au lieu de reconstruire la ville, Aliyev a conduit des centaines de grues, bulldozers et autres équipements ici et a commencé à démanteler les bâtiments historiques de valeur historique et architecturale qui pouvaient encore être restaurés.

Les quartiers arméniens historiques de la ville de Chouchi, qui occupaient les 2/3 du territoire de la ville entière, la forteresse, ont été démolis et des « Khrouchtchevkas » gris (immeubles d'appartements de 5 étages) ont été construites à leur place, pour lesquelles les Azerbaïdjanais d'autres régions de la RSS d'Azerbaïdjan ont été amenés ici. Il s'agissait d'une politique délibérée visant à détruire l'arménité historique de cette ville. Mais malgré ces actions, jusqu'en 1991, Aliyev a réussi à installer pas plus de 10 000 Azerbaïdjanais dans la ville de Chouchi, soit 4 fois moins que le nombre d'Arméniens qui vivaient dans cette ville, avant les pogroms de Chouchi en 1920.

Comme auparavant, jusqu'au 9 mai 1992, date à laquelle l'Armée de défense de l'Artsakh a libéré cette ville, 80 % de la ville était déserte.

En 1840, Chouchi reçut pour la première fois le statut de ville. Les habitants d'un grand nombre de villages arméniens situés dans les provinces lointaines de l'Artsakh se sont rassemblés et ont commencé à vivre une vie urbaine, y construisant de belles maisons privées, des écoles, des églises, des imprimeries, des théâtres, des bibliothèques et d'autres bâtiments publics. À la fin du XIXe siècle, Chouchi était déjà la plus grande ville non seulement de l'Artsakh, mais aussi de toute l'Arménie Occidentale. Chouchi est devenu le centre des intellectuels et de la culture arméniens de l'Arménie Occidentale et Orientale et a rivalisé avec Kars, Alexandropol, Erevan, Nakhitchevan et Gandzak. En termes de population, Chouchi était inférieure à seulement deux villes de Transcaucasie : Tiflis et Bakou. La ville et toute sa population furent détruites par l'armée turco-bolchevique en 1920.

Dans la période complexe actuelle du développement de l'Arménie Occidentale et Orientale et de la nation arménienne, la question de l'identité arménienne n'est pas seulement d'intérêt académique, mais revêt également une importance pratique sérieuse.

Une identité nationale forte est une ressource stratégique dans le processus de construction et de renforcement de l'État national, tandis que le brouillage de l'identité nationale ne contribue en rien, mais entrave plutôt l'unification de l'individu et de la société autour des questions et objectifs nationaux. Après tout, qui est arménien aujourd'hui ? Même si la question est délicate et touche les sentiments de millions de personnes (notamment nos compatriotes vivant à l'étranger), il est encore nécessaire d'y répondre. Afin d'aborder le sujet de manière adéquate, commençons par présenter de manière exhaustive la situation dans laquelle se trouve aujourd'hui la nation arménienne, des réalités incontestables que nous sommes obligés de voir et

d'accepter telles qu'elles sont, au lieu de fermer les yeux, comme le fait une grande partie des Arméniens.

Il convient de mentionner le danger le plus urgent, la possibilité sérieuse d'une invasion azerbaïdjanaise méthodiquement planifiée et méticuleusement préparée avec la participation du gouvernement turc, après la mise en œuvre réussie de laquelle, après l'occupation de l'Artsakh et du territoire libéré adjacent, la disparition de L'Arménie Orientale de la carte du monde deviendra inévitable, car le prochain coup (sinon simultané) sera porté sur la dernière barrière séparant les deux alliés turcs, le Syunik, qui est privée de la possibilité de survivre sans la « barrière » de l'Artsakh.

L'ARMÉNIE ORIENTALE ET LE GOUVERNEMENT TURC NE SONT-ILS PAS AUTORISÉS À « CONFIRMER » LA POLITIQUE FRONTALIÈRE ?

Selon le point 5 du protocole sur l'établissement des relations diplomatiques entre l'Arménie Orientale et le gouvernement turc, les parties s'engagent à établir la frontière existante.

En conséquence, la télévision d'Arménie Occidentale estime qu'il est nécessaire d'aborder une question très importante, bien qu'étrange à première vue.

– Les autorités de l'Arménie Orientale et de la Turquie, du point de vue du droit international, sont-elles autorisées à « confirmer la frontière existante » ?

Il est à noter que du point de vue du droit international, tout accord multilatéral international, quelle que soit la forme de sa manifestation : contrat, accord, protocole, etc., ne peut être modifié, résilié ou annulé qu'avec la participation et l'accord de toutes les parties qui font partie du document donné. Ce principe, en ce qui concerne les traités, est consacré aux articles 39 à 41 de la Convention de Vienne de 1969 sur les traités.

« L'établissement » de la partie arménienne de la frontière de l'ex-URSS comme frontière entre l'Arménie et la Turquie signifie un changement de frontière d'un point de vue juridique, puisque la frontière de jure entre l'Arménie et la Turquie est très différente de la frontière soviéto-turque. . Ladite frontière légale (de jure), donc la seule frontière légale, a été « confirmée » par un document multilatéral, par conséquent, « la confirmation de la frontière existante » signifie essentiellement un changement de frontière et dans ce cas, elle sort du cadre des relations bilatérales pour la raison ci-dessus.

Rappelons qu'en 1918 Le 30 octobre,

l'Empire ottoman, après avoir essuyé une cuisante défaite lors de la Première Guerre mondiale, signe l'armistice de Mudros. D'un point de vue juridique, cet armistice était une capitulation inconditionnelle, donc toute la souveraineté de la Turquie, jusqu'à la conclusion du traité de paix, est transférée aux puissances victorieuses. En d'autres termes, il appartenait désormais aux forces alliées victorieuses de décider dans quelle partie de l'Empire ottoman et dans quelle mesure la souveraineté de l'État turc serait restaurée. Une assemblée de paix est convoquée à Paris pour discuter des termes des traités de paix.

Le 27 janvier 1920, le Secrétariat général de la Conférence de la paix avertit le président de la délégation nationale arménienne que lors de la séance du 19 janvier 1920, le Conseil suprême avait adopté les deux décisions suivantes :

1. Reconnaître le gouvernement de l'État arménien comme un gouvernement de facto
2. Cette reconnaissance ne prédétermine pas la question des frontières possibles de cet État : l'Artsakh, le Nakhitchevan, le Javakhk, l'actuelle République arménienne du Caucase, la Cilicie et l'Arménie Occidentale font partie de l'État d'Arménie.

La question se pose : sur quelles bases du droit international les autorités d'Arménie orientale et de Turquie veulent-elles ignorer leurs propres obligations internationales et annuler la décision internationale multilatérale irrévocable, la sentence arbitrale, par un protocole bilatéral ?

Dans le même temps, il convient de noter que le droit international manque fondamentalement de procédure ou de précédent pour modifier, suspendre ou révoquer une sentence arbitrale juridiquement effective.

ENFANTS D'ARMÉNIE OCCIDENTALE

BORYA BALAYAN ET ARTUR AGHAJANYAN

Tous deux ont été tués le 19 septembre 2023, lors de l'attaque azerbaïdjanaise contre l'Artsakh, à la position «de la grande Croix » près de Chouchi.

Borya Balayan et Artur Aghajanyan occupaient 842 positions de combat. Borya était mitrailleur, il était connu sous le nom de combat « Pilimyotchik Borya » depuis les années 90, il a reçu le « Combat Cross » 2ème degré, il était également avec une mitrailleuse le jour de l'attaque, il a occupé son poste jusqu'à il a été blessé par un éclat d'obus. Il est décédé à l'hôpital de Stepanakert un jour après sa blessure du 19 septembre.

Artur Aghajanyan, connu sous le nom d'« Arjuk » lors de la première guerre d'Artsakh, est décédé en 2023.

Dans la seconde moitié de la journée de l'attaque azerbaïdjanaise du 19 septembre, il s'est éloigné de 100 mètres de la position de combat 842 avec 5 personnes, s'est positionné sur une colline importante et a mené la bataille à partir de là. Vers 17h00, le commandant du bataillon informe par la communication qu'il est encerclé, et donne l'ordre de battre en retraite.

Arthur refuse de se conformer à l'ordre et ne quitte pas son poste. Arthur continue la bataille et est tué par un tir de sniper.

Après le cessez-le-feu, son corps torturé a été retrouvé par les sauveteurs de l'Artsakh.

Les deux amis furent enterrés côte à côte à Yerablur.

DAVIT DANIELYAN

Davit Danielyan, soldat de la patrie, était originaire du village de Hovtashat, région d'Ararat. Il a été enrôlé dans l'armée le 24 décembre 2019. Il a étudié au Collège d'État d'informatique d'Erevan et souhaitait devenir programmeur.

En se souvenant de Davit, les proches disent que Davit Danielyan aimait beaucoup sa patrie, son village, sa maison et n'avait jamais pensé à quitter sa patrie. Il a également attendu longtemps avant d'être enrôlé dans l'armée. Il était fier d'être un soldat, un soldat de sa patrie.

La guerre a commencé le jour de l'anniversaire de David, le 27 septembre. David, courageux et amical, âgé de 19 ans, était l'un des héros tombés sur le champ de bataille. N'épargnant pas sa vie, David s'est battu pour la patrie tout au long de la guerre et n'a pas oublié ses amis pendant cette lutte.

Après la mort de David, ils trouvèrent dans sa main la croix de son ami tombé au combat et le livre militaire usé, même au moment de sa mort il pensa à son ami.

David a traversé de nombreuses épreuves pendant la guerre, a perdu de nombreux amis et a combattu dans de nombreux endroits, mais il n'a jamais abandonné. David voulait que tous soient fiers de lui, mais il n'a jamais parlé de ses actes héroïques. Il disait : « Je viendrai et je vous raconterai ». Il était très heureux lorsqu'il recevait un encouragement ou une médaille. David n'aimait pas l'injustice. Il a toujours aidé ceux qui en avaient besoin. Il était heureux quand les membres de sa famille étaient également heureux. Tout le monde se souvient et aime David, un homme combattant et axé sur des objectifs.

La guerre commença le jour de la naissance de David et se termina avec la mort de David : le 9 novembre, David devint immortel. Pour ses amis et ses proches, David a gagné la guerre parce qu'il a vaincu la peur et les difficultés. Ils tiendront leur promesse envers David et seront fermes dans leur décision, ils ne laisseront pas les objectifs et les rêves de David insatisfaits.

LERNIK VARDANYAN

Lernik Vardanyan est né en 1978. Il était lieutenant-colonel dans le village de Karin Tak, dans la région de Chouchi, et fut nommé commandant du bataillon parachutiste de Drombon, 9 mois avant la guerre.

Le premier jour de la guerre, le 27 septembre, à 11 heures du matin, deux pelotons (2e, 4e) et des unités distinctes du bataillon d'assaut de Drombon, totalisant environ 60 soldats, dirigés par le commandant du bataillon Lernik Vardanyan, sont arrivés à la 165e position de Talish.

Les unités azerbaïdjanaises occupaient déjà plusieurs positions de première ligne. Une partie du bataillon est implantée dans les tranchées de la 165ème position. Quelques minutes plus tard, le bombardement commença, suivi d'une attaque de chars en direction de la position occupée par le bataillon, les trois « Oural » stationnés au pied de la position, et les « UAZ » de Lernik Vardanyan sont touchés.

Les proches de Lernik Vardanyan espèrent toujours que Lernik n'a pas été tué, et qu'il est en captivité.

Vanush Poghosyan, lance-grenades du 2e peloton du bataillon, à qui Lernik Vardanyan a ordonné de se positionner avec un lance-grenades sur la hauteur voisine du poste d'observation du commandement, a raconté dans ses mémoires les événements du 27 du mois. , les circonstances de la mort du commandant Lernik Vardanyan.

« À 11h40, le commandant du bataillon a été blessé par un tir de char au poste d'observation du commandement. Moi, le commandant et le chef adjoint du RO de Mataghis, Arshak Avagimyan, étions dans l'abri à ce moment-là. Arshak et moi avons bandé la main du commandant, quelques minutes plus tard, Arshak Avagimyan a été tué par le deuxième coup du char. Je me suis approché du commandant, il m'a dit de ne pas paniquer, de prendre le lance-grenades et de tirer depuis la colline voisine », raconte le soldat Vanush Poghosyan.

Environ une demi-heure plus tard, Vanush, de retour au poste d'observation, remarque que le commandant a descendu la pente depuis le poste d'observation jusqu'à la route et qu'il s'est allongé sur le sol.

« Je me suis approché, j'ai vérifié le pouls, il n'y avait pas de pouls. J'ai contacté le commandant adjoint du bataillon, Marat Israelyan, et j'ai fait rapport. Le lieutenant m'a ordonné de regagner la troupe, en position 165 de combat. Il y a eu des tirs intenses sur la position, entre 4 et 5 heures, lorsque les tirs se sont atténués, le chef du quartier général du bataillon, Artur Fahradyan, m'a dit de l'accompagner à Lernik Vardanyan, nous sommes redescendus chez le commandant, avons vérifié le pouls, il n'y avait aucun signe de vie, nous avons également remarqué qu'il avait des traces de technologie sur ses jambes », a écrit Vanush.

Lui et le chef d'état-major constatent que les chars avancent dans leur direction, reviennent en position de combat, rejoignent l'armée et poursuivent le combat. Les chars ennemis s'étaient déjà déplacés vers l'arrière, la route menant à la position était sous leur contrôle. A 3 heures du matin le 28 du mois, la décision fut prise de battre en retraite, car le danger d'encerclement était grand et les munitions s'épuisaient. Ils se déplacèrent à pied en direction de Mataghis.

Le 27 septembre, les soldats du bataillon de parachutistes Roman Potoyan, Grigor Torosyan, Narek Hovhannisyan, le commandant adjoint du bataillon Marat Israelyan et l'adjoint RO de Mataghis Arshak Avagimyan ont été tués dans les positions de Talish. Le commandant du bataillon Lernik Vardanyan et l'officier du bataillon Irina Musayelyan, le conscrit Pap Ayvazyan ont été considérés comme morts ou portés disparus à Talish.

Le père de Lernik Vardanyan, Areg Vardanyan, a déclaré dans l'une des interviews qu'il n'avait aucune information sur son fils. Ils ont seulement appris qu'après la guerre, en novembre, les restes et reliques méconnaissables de soldats trouvés sur le champ de bataille avaient été examinés. Les proches ont été informés qu'il y avait une concordance entre les analyses ADN qu'ils avaient effectuées et les restes retrouvés. Cependant, les proches de Lernik n'ont pas fait confiance aux résultats de l'examen, ils l'ont emmené pour un deuxième examen à l'étranger et, selon eux, cela ne correspondait pas. Le 28 septembre, l'Armée de défense de l'Artsakh a publié les noms des morts, dont celui de Lernik Vardanyan.

ZHORA ANDRIASYAN

Zhora Grigory Andriasyan est né le 11 juin 2002 à Erevan et vivait dans le district de Sar. En 2008, il entre à l'école n°33 du nom de Mikael Nalbandyan. À l'école, Zhora se distinguait par ses capacités, sa gentillesse et son activité sans limites. En 2017, Zhora est entrée au Collège arméno-grec en tant que technologue en bière et en vin. À l'école comme à l'université, Zhora a réussi à jouir d'un grand amour et d'un grand respect, ayant des amis et des connaissances partout.

Laissant la 4ème année universitaire incomplète, Zhora part payer sa dette envers son pays natal. Malgré ses problèmes de santé et ses opérations chirurgicales passées, Zhora ne recule pas devant l'idée d'aller au service et le 13 juillet 2020, il a été enrôlé dans le bataillon d'entraînement du bataillon de mortiers de la région de Hadrut de la République du Haut-Karabakh.

Étant en service depuis seulement 3 mois, Zhora participa aux batailles. Le 27 septembre, les combats commencent tôt le matin. Pendant les combats, Zhora a été assiégée pendant 12 jours, puis grâce à l'ingéniosité du commandant, ils ont pu sortir du siège. Après être sorti du siège, il a réussi à se réfugier dans la maison d'un grand-père du Karabagh. Malgré les événements survenus pendant la guerre, Zhora n'a jamais informé sa famille de son encerclement.

Le 5 novembre, un groupe de 250 soldats a reçu l'ordre de se rendre dans la ville fortifiée de Chouchi pour des combats d'autodéfense. Parmi eux se trouvait Zhora, blessée à la jambe. Ayant la volonté de ne pas accéder aux demandes de ses amis de ne pas les suivre, Zhora se lance dans la bataille sans hésitation avec la noble attitude d'un guerrier. Le groupe parvient à libérer le village de Karintak. Le 7 novembre, les combats les plus chauds commencent à Chouchi, où Zhora, avec le titre d'ami le plus fidèle et de combattant dévoué, tout en aidant ses amis blessés et en combattant avec altruisme, tombe sous le tir d'un tireur d'élite au combat.

Zhora était aimée de tous. Tout le monde, camarades de classe, proches, se souviennent de lui avec admiration et avec le sourire. Ils se souviennent que Zhora n'a jamais perdu espoir, ni humour, ni optimisme pour la victoire. Zhora était la joie de tous, avec laquelle il se réjouissait toujours en chantant : tout le monde est à nous, ils sont à nous... Il est parti avec la promesse de revenir bientôt, mais il est revenu avec une gloire éternelle.

Zhora a reçu à titre posthume les médailles « Service au Combat » et « Pour la défense de la patrie ».

La source de l'article était "Je vais venir" de Lilit Chibukhchyan. Livre "Irapatum".

HARUTYUN NIKOLYAN

Harutyun Nikolyan est né le 29 avril 2001. Le soldat conscrit Harutyun Nikolyan était le seul enfant mâle de la famille. Harutyun a été impliqué dans la lutte dès son plus jeune âge et a remporté de nombreux prix. Il a parfaitement étudié à l'école.

Il décide de devenir historien. Avant de rejoindre l'armée, il a été admis à la Faculté d'histoire de l'Université pédagogique. Après son retour du service, il a dû commencer ses études.

Harutyun aimait beaucoup lire. Pendant le service, il demandait constamment à sa sœur Arusyak de lui envoyer des livres. La dernière fois qu'il l'a appelé, il a demandé qu'on lui envoie une Bible, car il avait perdu celle qu'il avait. Le 1er novembre, alors qu'il parlait à ses parents, Harutyun a demandé qu'on lui envoie un colis : 2 couteaux, des gants et une Bible. Les parents l'ont envoyé, mais le colis n'est pas arrivé à Harutyun.

Harutyun, un conscrit de 19 ans, a servi dans l'armée arménienne pendant 1 an et 4 mois, il devait être démobilisé en juillet. Il est mort en combattant de manière désintéressée pour la patrie pendant 38 jours. Harutyun Armeni Nikolyan a été mortellement blessé dans la région de Karmir Shuka.

Le commandement de la compagnie, les compagnons d'armes et ceux qui connaissent le héros racontent le courage et le patriotisme du soldat. Harutyun a appelé chez lui pour la dernière fois le 3 novembre, quelques heures avant d'être mortellement blessé. Il a parlé à sa mère d'une voix joyeuse et insouciante, disant que tout va bien, qu'il est juste occupé. Il a promis de rappeler un peu plus tard, mais il ne l'a jamais fait. Moins d'une heure et demie après avoir parlé avec sa mère, Harutyun est tombé.

Harutyun Nikolyan était un soldat exemplaire, avait reçu le grade de sergent subalterne et était également commandant d'une escouade.

ZHORA SAHAKYAN

Zhora Sahakyan est né le 27 janvier 2001 dans le village de Togh, région de Hadrut, Artsakh. En 2020, à la suite de la guerre de 44 jours, le village de Togh, dans la région de Hadrut, est passé sous le contrôle de Bakou. Il n'y a eu aucune victime parmi les villageois dans les batailles menées pour le village. Neuf conscrits de Togh ont participé à la guerre, dans différentes parties du front. Parmi eux, Zhora Sahakyan a été tué le 30 octobre sur les hauteurs de la colline d'Uryan, dans la région de Martuni. Zhora était le premier enfant de la famille Sahakyan. Zhora Sahakyan a été enrôlé en juillet 2019, il a servi dans la 5e région de défense, dans l'unité militaire Martakert.

Le père de Zhora Sahakyan, Vahid Sahakyan, a déclaré dans une interview à Hetq :

« Il ne s'est pas plaint du service, il a toujours dit que tout allait bien. » Le jour du début de la guerre, le matin du 27 septembre 2020, Vahid Sahakyan quittait Togh avec sa femme, ses deux filles et son fils pour servir à Martakert.

« J'étais chez moi, j'ai entendu le bruit des explosions, j'ai compris que c'était une guerre. Je suis allé au village, immédiatement la mobilisation du village a commencé. Le chef du village était à Erevan à ce moment-là, nous l'avons informé de la situation, il a demandé au MOB de dresser les listes avant son arrivée. Une vingtaine de personnes du village ont formé une foule et se sont rendues au commissariat militaire de Hadrut.

De là, ils envoient des positions dans la zone allant de Karakhanbeyli à Kurder, située à environ 20 km à l'est du village de Togh. Le 11 octobre, ils sont arrivés à Togh, trois jours plus tard, des coups de feu ont été entendus sur la colline appelée Kavak, dans le village, les forces azerbaïdjanaises approchaient. Le village s'appelait Karkaraband, dans cette localité les hommes de notre MOB occupent des positions au sein du bataillon des troupes de maintien de la paix du ministère de la Défense.

Depuis le 17 octobre, la milice du village est stationnée à Togh. Le 21 octobre, les Azerbaïdjanais ont atteint Togh, nous avons résisté pendant une journée, mais nous n'avons pas pu garder le village », a déclaré Vahid Sahakyan.

Dès le premier jour de la guerre, Vahid Sahakyan s'entretenait quotidiennement avec son fils Zhora, dont le bataillon participait aux opérations militaires à Martakert. A partir du 23 octobre, le bataillon se déplace vers Martuni.

« Après que je lui ai parlé, il a dit : 'Grand-père, nous occupons une position importante, donc si nous abandonnons cela, ils entreront dans la ville.' Je ne sais pas ce qu'il entendait par ville, Chartar ou Martuni. Mais il est certain que ces conscrits ont rempli leur tâche jusqu'au bout », a rappelé Vahid Sahakyan.

Dans la nuit du 24 au 25 octobre, la 11e compagnie du 4e bataillon de Martakert, où Zhora servait, est positionnée sur la colline d'Uryan à Martouni. Il restait des postes des années 90, ils n'avaient pas réussi à en créer de nouveaux. A partir du 25 octobre, ils entrent dans la bataille : « La colline d'Uryan est une petite colline, il n'y a ni arbre, ni pierre, et les drones sont toujours au sommet, l'air est ouvert, les gars sont devenus une cible à ciel ouvert, mais combien de fois ont-ils repoussés l'attaque des Azerbaïdjanais. « L'ennemi a compris qu'il ne pouvait pas la colline, il est revenu et a commencé à tirer avec son artillerie », a déclaré Vahid Sahakyan. Dans la nuit du 27 octobre, à l'aube du 28, le commandant de la compagnie Suren Vahanyan a été tué sur la colline d'Uryan. Le peloton continua de tenir sa position sans commandant.

« Sans commandant, sans positions retranchées normales, ils sont restés jusqu'au bout. Maintenant, je pense qu'ils ont peut-être juré de ne pas abandonner leur position, quoi qu'il arrive, et de la conserver, même au prix de leur vie », dit Vahid Sahakyan. Dans la soirée du 30 octobre, vers 18 heures, lors d'une frappe aérienne sur la position de la hauteur d'Uryan, parmi lesquels Zhora Sahakyan, 19 militaires ont été tués. Parmi les 19 morts, 17 étaient des militaires de la 11e compagnie du 4e bataillon de Martakert. 2 provenaient de « Martuni 2 », « de (2ème région défensive).

Après la guerre, le 18 novembre 2020, les équipes de recherche récupèrent les restes des militaires tombés au combat sur les hauteurs d'Uryan. Le 15 décembre, le corps de Zhora Sahakyan a été identifié par ADN et le 16 décembre, il a été enterré au panthéon militaire « Yerablur ».

CULTURE

GÉNOCIDE CULTUREL

De nombreux faits témoignent que parallèlement aux massacres massifs et à la déportation de la population arménienne dans l'Empire Ottoman, le gouvernement Jeune Turc a délibérément et méthodiquement cherché à détruire les preuves matérielles de la civilisation arménienne. Conscient du rôle de l'Église et de la foi dans la vie du peuple arménien, le gouvernement turc a délibérément tué des ecclésiastiques arméniens, détruit des églises et des monastères, des milliers de manuscrits médiévaux et saisi les biens de l'Église. L'un des témoins arabes des massacres arméniens, l'avocat Fayez El Ghossain, écrit dans ses mémoires. « ...Après les massacres des Arméniens, le gouvernement a créé des commissions chargées de la vente des propriétés abandonnées. Les valeurs culturelles arméniennes sont vendues au prix le moins cher... Un jour, je suis allé dans une église pour voir comment s'organise la vente de ces choses. Les portes des écoles arméniennes sont fermées. Les livres scientifiques sont utilisés par les Turcs pour emballer du fromage, des dattes et des tournesols sur le marché. »

Selon l'historiographie officielle compilée par le Patriarcat arménien de Constantinople et soumise au gouvernement turc, le nombre d'églises et de monastères arméniens sur l'ensemble du territoire de l'Empire ottoman en 1912-1913 dépassait les 2000 (y compris les monuments paléochrétiens uniques des IVe-Ve siècles), dont la plupart ont été pillés, brûlés et détruits pendant le génocide.

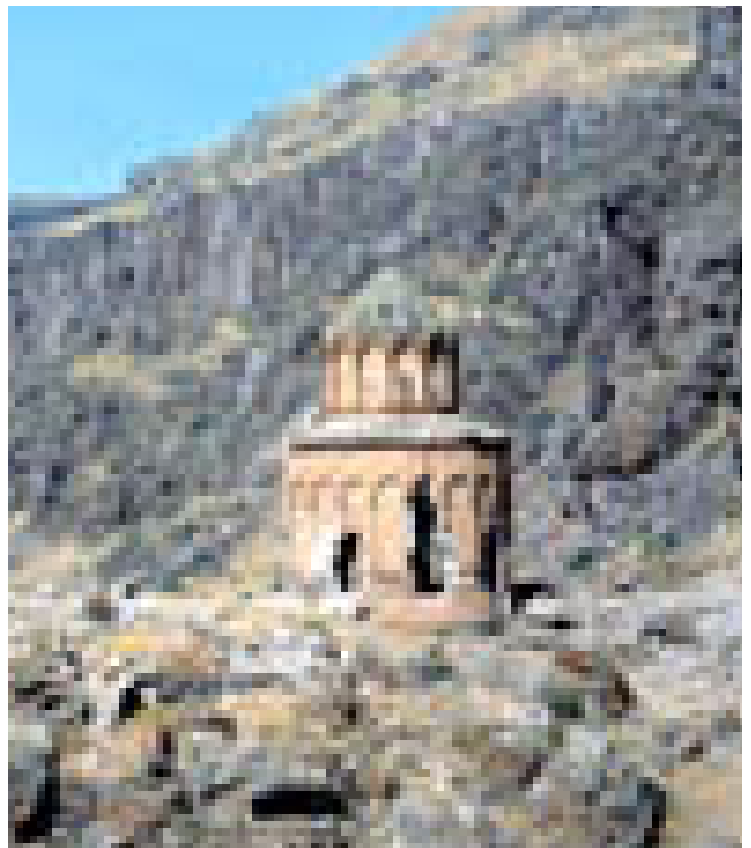
Concernant le patrimoine historique et culturel du peuple arménien, la politique de destruction adoptée par les Jeunes Turcs se poursuit encore aujourd'hui, car ils sont considérés comme des témoignages indésirables de la présence arménienne.

Depuis les années 1920. Le processus de changement des noms de lieux de l'Arménie Occidentale a également commencé en territoire occupé. Actuellement, plus de 90 % des noms de lieux de l'Arménie Occidentale ont été turquifiés. Les noms géographiques arméniens ont été remplacés par des noms turcs, des centaines de monuments architecturaux ont été systématiquement détruits ou leur identité arménienne a été neutralisée.

Selon l'UNESCO en 1974 Selon les données, sur 913 monuments historiques et architecturaux arméniens restés debout après 1923, 464 ont complètement disparu, 252 sont en ruines et 197 ont besoin d'une réparation complète.

Les bâtiments architecturaux arméniens sont constamment détruits et utilisés comme cibles lors des exercices militaires de l'armée turque, et les pierres sont utilisées comme matériaux de construction. Dans certaines zones rurales, ils servent de granges, d'entrepôts et de prisons. Dans de nombreux cas, les églises arméniennes ont été transformées en mosquées.

La destruction du patrimoine culturel arménien ou son appropriation est la continuation de la politique turque de génocide contre les Arméniens.

Après l'occupation de l'Artsakh, nous voyons comment Bakou détruit systématiquement les valeurs culturelles et les monuments arméniens de l'Artsakh. Et dans cette affaire, Bakou ne fait aucune distinction entre les fonds. Ils dépensent beaucoup d'argent pour cela, inventent des histoires spéciales sur le système de valeurs culturelles mythiques des Aghvans ou des Albanais. Et dans leur contexte, la communauté Udi a été placée au milieu, comme si les monastères et monuments de l'Artsakh leur appartenaient historiquement, et ainsi de suite.

L'insolence de l'ennemi a atteint un tel niveau qu'il arrive même que des églises arméniennes soient simplement détruites et dégradées. Par exemple, l'année dernière, un journaliste de la BBC a préparé un reportage sur la disparition en peu de temps de l'église arménienne de la Très Sainte Théotokos à Mekhakavan. Il semblait que ce comportement criminel de Bakou susciterait une grande résonance, mais, à notre grande surprise, il ne reçoit aucune réponse équivalente dans le monde. Les locuteurs sont l'Arménie Occidentale, uniquement des individus ou des organisations non gouvernementales.

Bakou, voyant qu'il digère facilement ses crimes, se lance de manière plus agressive dans la mise en œuvre d'un génocide culturel, essayant de terminer ce qu'il a commencé. Maintenant, ils ont créé une commission spéciale pour retirer les écrits arméniens des monuments de l'Artsakh et effacer complètement la trace arménienne. Est-ce une coïncidence s'ils ont déclaré Chouchi capitale culturelle et envisagent de prendre des mesures spéciales à cet égard ?

Avec cette étape, le véritable objectif de l'ennemi devient tout à fait clair : éliminer complètement l'histoire arménienne et, à la place, construire une nouvelle histoire basée sur des faits artificiels, déformés et faux, et l'imposer à la communauté internationale. Cela a toujours été ainsi, mais cela a reçu une réponse adéquate, et maintenant, alors que l'ennemi est devenu plus insolent, il ne rencontre aucune résistance. Et dans ce contexte, le fait qu'immédiatement après la guerre, Bakou a commencé à créer diverses structures culturelles dans les territoires occupés par l'Artsakh, puis des mythes se sont tissés autour d'elles selon lesquels ils avaient une histoire de plusieurs siècles. Il convient également de noter que pour faire face au génocide culturel, Bakou utilise tout son arsenal de diplomatie du caviar, en essayant de soudoyer diverses personnalités et fonctionnaires, afin que ce sujet ne devienne pas soudainement un sujet d'attention de la communauté internationale.

Récemment, dans la ville de Bakou, le génocide culturel s'est déroulé de différentes manières. L'une d'elles est simplement la barbarie primitive, destruction de nos monuments, églises, pierres tombales, autres monuments culturels sont détruits, deuxièmement, on tente de désarménianiser ces monuments culturels. C'est un génocide.

Ils avancent la thèse de certaines « églises alkhvaniques » à Bakou, alors qu'ils ne peuvent pas simplement démolir ces églises, par exemple celle de Dadivank.

Si telle était la volonté de Bakou, elle aurait été détruite depuis longtemps. Mais comme ils ne le peuvent pas, ils tentent d'éliminer le caractère arménien des monuments culturels et de les transformer en monuments de culture non-arménienne. Comment se fait-il que les églises et monastères arméniens passés sous le contrôle des Azerbaïdjanais se révèlent soudainement « aghvaniques », et même s'ils sont les restes de l'ancien Aghvank, qu'ont-ils à voir avec l'Azerbaïdjan et la culture azerbaïdjanaise ?

C'est la même chose, lorsque le président turc Erdogan a annoncé que les Turcs étaient les premiers à atterrir sur la Lune. Maintenant, que dirons-nous ? Les Sumériens sont également représentés comme « Azéris » lorsque la nation azerbaïdjanaise a été officiellement créée en 1936.

Prouvons qu'après l'occupation de l'Artsakh, les autorités de Bakou prennent des mesures cohérentes pour détruire le patrimoine historique et culturel des territoires de l'Artsakh, passés sous le contrôle de l'armée azerbaïdjanaise, et pour éliminer la trace arménienne de l'Artsakh historique en général. Au cours de la dernière année et demie, les monuments historiques et culturels de nombreuses églises, monastères et monuments ont été entièrement détruits ou profanés, déformés, à commencer par la cathédrale Ghazanchetsots à Chouchi, jusqu'à d'autres sanctuaires et monuments divers.

Beaucoup de ces crimes culturels et cas de vandalisme sont documentés sur le site Internet de WesternArmeniaTv.

Il convient de noter que le nom « Aghvank », désignait également appelée « Albanie du Caucase », était l'un des anciens États du Caucase, limitrophe du Grand Hayk et occupant une partie du territoire de l'actuelle Bakou. Après la propagation du christianisme dans la région, les peuples vivant dans ce pays sont devenus chrétiens apostoliques et ont été étroitement liés à l'Église apostolique arménienne.

Du 10 au 11ème siècles, surtout après les invasions des Seldjoukides-Turcs et des Tatars-Mongols, le peuple d'Aghvank s'est progressivement désintégré et a cessé d'exister non seulement en tant qu'État, mais aussi en tant qu'unité historique et géographique. L'histoire d'Aghvank est l'une des questions les moins étudiées dans la région, y compris en Arménie. Qu'ont-ils à voir avec seulement 1918 ? La République créée d'Azerbaïdjan et les Azerbaïdjanais modernes avec l'héritage Aghvan et Aghvank n'est pas clair du point de vue de l'historiographie objective et impartiale, car ils n'ont hérité ni de la religion du peuple d'Aghvan, ni même du nom de leur pays.

LA TÉLÉVISION D'ARMÉNIE OCCIDENTALE, FIDÈLE À SES PRINCIPES ET À SES TÉLÉSPECTATEURS, POURSUIT SON TRAVAIL ININTERROMPU AVEC DE NOUVELLES APPROCHES. COMME VOUS LE SAVEZ DÉJÀ, NOTRE TÉLÉVISION NE FAIT PAS D'AUTOPROMOTION, ELLE DIFFUSE PRINCIPALEMENT DES CONTEXTES POLITIQUES ET AUTRES LIÉS À L'HISTOIRE, AU PRÉSENT ET À L'AVENIR DE L'ARMÉNIE OCCIDENTALE, AINSI QUE DES INFORMATIONS SOULEVANT DIVERSES QUESTIONS.

NOUS PRÉSENTONS ÉGALEMENT LA TRANSITION POLITIQUE DU PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE D'ARMÉNIE OCCIDENTALE, DU GOUVERNEMENT, DE L'ASSEMBLÉE NATIONALE ET D'AUTRES STRUCTURES DE MANIÈRE TRANSPARENTE ET ACCESSIBLE. CHERS COMPATRIOTES, AVEC VOTRE SOUTIEN, LES POSSIBILITÉS DE NOTRE TÉLÉVISION SERONT ENCORE ÉLARGIES ET RENFORCÉES. NOUS SOMMES FORTS ENSEMBLE.

BANQUE DU BÉNÉFICIAIRE : 18206

SWIFT : AGRIFRPP882

IBAN : FR76 1820 6001 6060 2410 5442 422

BÉNÉFICIAIRE : ASSEMBLÉE DES ARMÉNIENS D'ARMENIE OCCIDENTALE (AAAO)

**WESTERN
ARMENIA**

Ce journal hebdomadaire est publié sous les auspices de la télévision d'État d'Arménie Occidentale.
Tous les droits d'auteur sont réservés.

<https://westernarmeniatv.com/>
info@western-armenia.eu

WHAT IS WESTERN ARMENIA?

The homeland of the **Armenians** is the **Armenian Highlands**, which cover an area of 400,000 km² and are located **between three seas**: the Mediterranean, the **Caspian and the Black**, with an average altitude of 1,500 to 1,800 m above sea level.

The highest point in the **Armenian highlands** is Mount Masis (5,165 metres). **The Armenian people** are the original **inhabitants of 6 Armenian provinces** (Bitlis, Trabzon, Van, Karin, Kharberd, Tigranakert-Diyarbakir), **historically known** as Armenia, then Turkish Armenia, and now **Western Armenia, and Cilicia**.

Prosperous states. However, the **Armenian highlands were the scene** of conquests and wars **by the Achaemenid** and Byzantine empires, the Arabs, the Mongols and the Seljuk Turks. **Between 1894 and 1923**, three successive **Turkish governments**, the Hamidian government, **the government** of the Young Turks and that of **Mustafa Kemal**, perpetrated the genocide of Armenians in Western Armenia, killing **almost 2 million people**.

After the genocide, most of the **indigenous Armenians** of Western **Armenia** were expelled from **their ancestral homeland** and dispersed **throughout the world**. Today, most of them live in exile, **victims of** assimilation processes.

The Armenians who **still live in occupied Western Armenia** continue to suffer **under the colonial yoke** of the invading **Turkish forces**. As part of the process of **national reconstruction**, a structure of the State of **Western Armenia**, a continuation of the **State of Armenia** recognised in 1920, has been **formed, based on** the National Council of **Western Armenia**, which declared its existence in **Shushi in Artsakh in 2004**.

HAY DERSİM PLATFORM: ANNOUNCEMENT

The Hay Dersim platform made a statement a few days ago. They report that in addition to the course organized by the Western Armenian Government Television on YouTube, Western Armenian courses broadcast via Zoom are organized.

These two courses aim to further strengthen the knowledge of the Western Armenian language among our compatriots and contribute to its cultural integration process. The government of Western Armenia welcomes the initiative of the Hay Dersim Platform. This will allow Armenians in Western Armenia to master their native language as quickly as possible, which will then be used in everyday life. We wish you a good walk.

**ERMENİCE
DİL
KURSU**

**DİL KURSU ZOOM ÜZERİNDE
ONLINE YAPILACAKTIR**

**BİLGİ İÇİN :
05327392532**

35TH ZOOM MEETING FOR CANDIDATES FOR LEGISLATIVE ELECTIONS IN WESTERN ARMENIA

On November 9, the 35th Zoom meeting organized by the Election Commission of the National Assembly of Western Armenia took place. The theme of the meeting was "Parliamentary elections in Western Armenia". During the meeting, President of the Republic of Western Armenia Armenak Abrahamya reminded that the end of the campaign is November 15, 2023.

During the question and answer session, the President of Western Armenia, Armenag Aprahamian answered the candidates' questions. Armenag Aprahamian said he continues to appeal to the European Court of Human Rights, seeking compensation for material and physical damage caused to families forcibly displaced from Artsakh. Since 2022, Armenag Aprahamian has already collected and sent around forty applications from displaced people from Shushi. The trial concerning the latter is ongoing and the verdict will be published in early 2024.

Summing up the 35th Zoom meeting, the President noted that Western Armenia knows its rights very well, but we see that everyone in Armenia protects personal and party interests, but not state interests.

ԱՐԵՎՍՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏԻՅԱՆ
ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ
ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

www.westernarmeniatv.com

Երեւանի Նախագահական

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Ahead of the elections of the third convocation of the National Assembly of Western Armenia to be held in December 2023

The state television of Western Armenia once again presents the candidates for parliament and asks its observers and the potential electorate to pay more attention to our candidates, their biographies and the activities they carry out for the strengthening of the state of Armenia and to vote for the candidate of your choice. Until the end of the campaign, on November 15, 2023, our television will present to you the brief data of the persons who applied for the candidacy of the deputy every day.

You can find more details on the links mentioned on our website page.

<https://president-western-armenia.eu/>

<http://surl.li/mxqji>

<http://surl.li/mxqjt>

<http://surl.li/mxqkd>

68. Tatevik Azaryan – Candidate for the post of Deputy in the third legislature of the National Assembly of Western Armenia
69. Hrant Chestian – Candidate for the post of Deputy in the third legislature of the National Assembly of Western Armenia
70. Ararat Hovhannisyan – Deputy of Western Armenia of the second legislature and candidate for the post of Deputy of the third legislature in the National Assembly of Western Armenia
71. Lyudmila Tsaturova – Candidate for the post of Deputy in the third term of the National Assembly of Western Armenia
72. Razmik Sahakyan – Candidate for the post of Deputy in the third legislature of the National Assembly of Western Armenia
73. Samvel Julian – Candidate for the post of Deputy in the third legislature in the National Assembly of Western Armenia
75. Vazgen Sislian – Deputy of Western Armenia of the second legislature and candidate for the post of Deputy of the third legislature in the National Assembly of Western Armenia, governor of Cilicia
77. Irina Safaryan – Candidate for the post of Deputy in the third legislature of the National Assembly of Western Armenia
79. Garegin Torosyan – Candidate for the post of Deputy in the third legislature of the National Assembly of Western Armenia
80. Renik Avetisyan – Deputy of Western Armenia of the second legislature and candidate for the post of Deputy of the third legislature in the National Assembly of Western Armenia,
81. Khachik Hayjanyan – Candidate for the post of Deputy in the third legislature of the National Assembly of Western Armenia
82. Mirta Satchian – Candidate for the post of Deputy in the third legislature of the National Assembly of Western Armenia
83. Alexander Nazaryan – Candidate for the post of Deputy in the third legislature of the National Assembly of Western Armenia
84. Vahan Balian – Candidate for the post of Deputy in the third legislature in the National Assembly of Western Armenia
85. Movses Sahakyan – Candidate for the post of Deputy in the third legislature of the National Assembly of Western Armenia
86. Mariam Khachatryan – Candidate for the post of Deputy in the third legislature of the National Assembly of Western Armenia
87. Lilit Mardirosyan – Candidate for the post of Deputy in the third legislature of the National Assembly of Western Armenia
88. Hakob Garoyan – Candidate for the post of Deputy in the third legislature in the National Assembly of Western Armenia
89. Lala Aslikian – candidate for deputy of the third convocation of the National Assembly of Western Armenia
90. Patilia Abrahamian – deputy of the second convocation of the National Assembly of Western Armenia
91. Aram Efremian – candidate for deputy of the third convocation of the National Assembly of Western Armenia
92. Ara Pahlevanyan – candidate for deputy of the third convocation of the National Assembly of Western Armenia
94. Armen Hayrapetian – candidate for deputy of the third convocation of the National Assembly of Western Armenia
95. Martin Khanian – candidate for deputy of the third convocation of the National Assembly of Western Armenia

96. Sona Karapetyan – Candidate for the post of deputy of the third legislature of the National Assembly of Western Armenia
97. Anahit Tagvoryan – Candidate for the post of deputy of the third legislature of the National Assembly of Western Armenia
100. Ruzan Mkhitaryan – Candidate for the post of deputy of the third legislature of the National Assembly of Western Armenia
101. Tigran Kirakosyan – Candidate for the post of deputy of the third legislature of the National Assembly of Western Armenia
102. Mkrtich Minassian – Candidate for the post of deputy of the third legislature of the National Assembly of Western Armenia
103. Karen Durgalian – Candidate for the post of deputy of the third legislature of the National Assembly of Western Armenia
104. Hovhannes Manukyan – Candidate for the post of deputy of the third legislature of the National Assembly of Western Armenia
105. Habet Mazmanian – deputy of the second legislature of the National Assembly of Western Armenia and candidate for the post of deputy of the third legislature of the National Assembly of Western Armenia
106. Nune Balayan – Candidate for deputy of the third convocation of the National Assembly of Western Armenia
107. Anna Grigoryan – Candidate for the post of deputy of the third legislature of the National Assembly of Western Armenia
108. Krikor Amirzayan – Candidate for the post of deputy of the third legislature of the National Assembly of Western Armenia
109. Simon Melkonyan – Candidate for the post of deputy of the third legislature of the National Assembly of Western Armenia
110. Khosrov Iliozer – Candidate for the post of deputy of the third legislature of the National Assembly of Western Armenia
111. Armen Avdalyan – Candidate for the post of deputy of the third legislature of the National Assembly of Western Armenia
112. Arman Mazgertyan – Candidate for the post of deputy of the third legislature of the National Assembly of Western Armenia
113. Igor Azaryan – Candidate for the post of deputy of the third legislature of the National Assembly of Western Armenia
114. Suzy Vardanyan – Candidate for the post of deputy of the third legislature of the National Assembly of Western Armenia

ON THE QUESTION OF THE ARMENIANS OF WESTERN ARMENIA

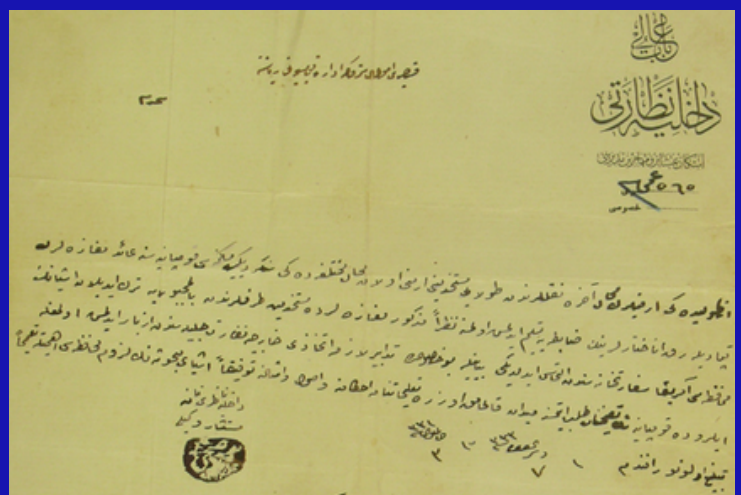
It is a well-known fact that on the eve of the First World War, Armenians occupied influential positions in foreign and internal trade, industrial production and the banking sector of the Ottoman Empire.

The merchant bourgeoisie, playwrights and industrialists of the Armenians of Western Armenia, thanks to their talent and entrepreneurship, even in the conditions of Ottoman tyranny and arbitrariness, were able to become owners of a certain wealth and create significant monetary accumulations.

Seeing a great danger in the economic disarmament of the Armenians, the Young Turks discussed at their secret meetings the issue of eliminating the economic competition of the Armenians by eliminating them and establishing the economic power of the Turks in the country, and At the same time, measures were developed regarding the confiscation of individual and collective property of the Armenian people. To rob an entire nation, it was first necessary to dispossess the property of the Armenians.

To this end, the Young Turk authorities published the "Deportation Law" on June 1, 1915.

You can learn more about the consequences of the "deportation law" on the [WesternArmeniaTV](#) website.

ՏԵՆԻՔՍ ՕՐԲԻՇԻԷՆ	
ԿԱՅՍԻ ԹԱԳՈՒ ԱՌԱՆՁՆԱԾՆՈՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ	
ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1860 ԻՆ Ի ՎԻՇՆԱՆ	
ՆԵՆՔԻ ՏԵՆԻՔՍ	ՀԻՄՆԱՆԻ ՏԵՆԻՔՍ
Դրամագլուխ և Պանեսի գումար	Դրամագլուխ և Պանեսի գումար
31,008,000 Ժամի	17,000,000 Ժամի
ՆԵՆՔՍ Լաւազոյն պայմաններով կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ շէնք, ապրանք և կարասի	
ՆԵՆՔՍ Լաւազոյն պայմաններով կը կնքէ ամէն տեսակ ապահովագրութիւնը յատկապէս	
ՆԵՆՔՍ Լաւազոյն պայմաններով կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ ապրանք՝ չողկնակի՝ և՛ ռազմատնային զէնք :	
Ընկերութեան գրամատունն է ՓԲԷՏԻ ԼԻՈՆԷ, Ընդհանուր գործակալութեան գրասենյակն է Պոլիս, Ալեանաք խան, Թիւ. 11—16 :	
Ընկերութիւնն կ'ընդունի ի զաւառս պատուար ներկայացուցիչներ :	
Լիազոր Եւրոպայացուցիչ Գ. ՖԷՐԱՏԵԱՆ	

ARMENIAN IDENTITY

Ar, the sun god, was endowed with a peaceful nature and beautiful universal qualities. When compared with other deities of Asia Minor, the peaceful character of the image of the god Ar is immediately noticeable.

So. On the festivals of Bel-Marduk, Tammuz, Attis, Mollok and other gods, ceremonies of self-fertilization and self-incarnation took place and children were sacrificed to Mollok. The Assyrian inscriptions (Salmanesar 1st, Tiglathpilesar 3rd) testify to the raids undertaken in the name of the Assyrian god and under his patronage and to the brutal destruction, pillage and murder during this period. The peaceful character of his image, the solar god Ar has preserved it for many millennia, carrying an attractive, widespread ideology, becoming a “universal religion”.

Due to its very high antiquity, it is difficult to precisely determine the period of origin and evolution of the description of the god Ar.

Traces of the cult of AR in archaeology. Many values of the material culture discovered during the archaeological excavations in the Armenian highlands testify to the deep antiquity and prevalence of the worship of the ancient Armenian sun god AR.

Our ancient ancestors observed and studied the sky, the sun, the moon, the stars, the elements of nature and disasters and depicted what they saw and felt in their own way. The study of the discovered archaeological materials shows that there are many ornaments on them with the images of the sun, moon, stars, earth and other planets, but there are many images of the sun. Our ancestors depicted the sun in geometric shapes: cross, circle, swastika, animals and birds: lion, horse, bull, ram, eagle, and later in human form: Ar, Aramazd, Vahagn, Mihr.

For the study of the sun and its symbols are important BC. The petroglyphs of Aragats, Geghama Mountains, Syunik, Nakhichevan, Metsamor dating back to the 5th-3rd millennia. On rock paintings, the sun is depicted in the form of a radial wheel, a cross. According to studies, the wheel disc depicting the sphere of the sun was one of the most common in Armenia, Sumer, Babylon, Egypt, and Assyria. At the moment of its rotation, the sun was depicted as a wheel, the rays as bars, and the process as a rotation of the wheel. In one of the Gegham petroglyphs, the sun is depicted in the form of a radial wheel with a large bird on it, its beak pointing to the fire ball.

There are petroglyphs expressing the sun-moon connection, one of which depicts a mace-shaped moon,

and the sun in the mace-moon. On a seal of the kingdom of Van, where the hero with a bow is fighting against a dragon, above them is depicted a mace-moon and sun.

In the Armenian petroglyphs, the sun-cross is depicted with four-winged, framed, equal-winged and unequal-winged figures, as in the Gegham petroglyphs.

The worship of God with its deep antiquity, beautiful features and peaceful nature had a great influence on the formation of the beliefs of our ancestors, the Armenian language, culture, lifestyle and customs. The name of the god Ar is especially significant in Armenian personal and geographical names.

The name of the sun god AR in Armenian-Armenian and Armenian personal and geographical names. Scientists dealing with issues of Armenian history and culture were interested in the emergence of Armenian and Armenian names. M. Khorenatsi, one of the first Armenian historians, connects it with the movement of Hayk's generations after the battle between Hayk and Bel. He comments that the name Hay came from Hayk, and “Armen”, “Armenik” from the name of Hayk's great-grandson, Aram. These explanations of Khorenatsi were considered indisputable for a long time. However, from time to time attempts were made to explain the origin of Armenian and Armenian names in a new way. From the beginning of the 19th century and the beginning of the 20th century, European scientists began to be interested in the history and culture of Armenians and Armenia, as well as in the issues of the origin of Armenian and Armenian names.

A group of scientists is trying to explain the Armenian name with the Indo-European piti-pet, the main word, as if the new Armenians called themselves that in order to distinguish themselves from the natives. Later, Putin transformed into an Armenian. P. Yentsn believed that the Armenian name originated from the ethnic names of the Hittites, Hat, Hatio.

N. Mar connects the name Armenian with the name of the Haniyalars or Heniochs tribe who invaded Armenia in the 6th century BC. L. Shahinyan in his work "The book from the depths of the centuries" rejects all non-Croatian points of view. Scientists accepted Khorenatsi's point of view that the country named after Hayk should be called Hayk, Armenia, and Armenia named after Aram. However, with time, new questions arose, and if Hayk Nahapet took his name from the name Hay, Hayk, when did the name Armenian appear, why do foreigners call us Armenians, which name is the oldest, etc.?

Studies show that in ancient times, the main gods of the tribe had a great role in the consolidation and formation of the given tribe. Often the formed tribe called itself after the name of the worshiped main god. For example, the Assyrians named themselves after the god Assur-Ashshur. It is known that the ancient main god in the Armenian highlands was Ar, so it can be thought that the natives called themselves ar-har after the name of the god Ar, and the cradle – ARARAT, HARK-HAIK.

In ancient written sources, we also come across facts when "ar" appears in the form of "har". For example: In Khorenatsi's "History of Armenians" we find the form HARK, and in the Behistunian trilingual inscription of the Persian king Darius I, the Elamite original uses the form HARMINUYA for Armenia /ARMENIA in Persian, URARTU in Akkadian/. In the same inscription, the Elamite original uses the form harri for the Old Persian form aria. In the southern parts of the Armenian Highlands, around Lake Vana and further south BC. One of the state formations created in the middle of the 2nd millennium – HARI – the inhabitants of Mitani country called themselves Hari people, and the country called Hari country. Based on this fact, it is quite possible that our ancestors called themselves Ar-Har. In this case, M. Gavukchyan's conclusion is correct that later the "r" sound of the name Har became "y" – Armenian and Hayk, which is more pleasant and easier to pronounce.

Khorenatsi used the names ARARAD country /south of Vana lake/, HARK /northwest of Vana lake/, HAIK/around Vana lake, then the entire Armenian highlands/ and ARMENIA. We notice that among all these names there is the name of god AR. It can be assumed that the HARK mentioned by Khorenatsi does not mean the country of Armenians, but is simply a geographical name, a country name. Paying attention to Khorenatsi's testimony that Hayk, leaving Babylon, settled in the land of ARARAT /in the Sumerian epic ARATTA 4-3 AD/, so there was already a country called ARARAT.

And Patriarch Hayk, who is most likely a real person, stood out for his courage, honesty and uprightness, left a deep mark in the memory of the people. That gave Mar Abbas, Khorenatsi and other historians the basis to consider Hayk as the ancestor of Armenians. Therefore, it can be said that the name Hayk originated from the Armenian name of our people and not the other way around.

The neighbors also called the inhabitants of the Armenian highlands Armenian, Arman, which means the one who is made, a man of strength. In ancient times, the Indo-European roots "ma" and "me" had the meaning to beget, to give birth.

We also meet ARME-SHUPRIA, ERMANI and other names. All these are different names of the same tribe, the same people. Therefore, the ancient names of our country, ARATTAN and ARARAD, are composed of AR, the god of the sun, and "at", the place name.

The Armenian highlands, where the created state formations were known by the names ARATTA, ARARADI, HARK-HAIK, ARMENIA, were inhabited by Armenian /ar-har/ people of the Armenian tribe who worshiped the AR god. It was not at all necessary that the entire territory of the Armenian Highlands should be included in one state formation at the same time. The tribes of the Armenian highlands were separated from each other by high mountains, steep valleys, gorges, fast-flowing rivers and forests, which made it difficult to communicate with each other. Therefore, state formations could emerge in different parts of the highlands. The established state must have wanted to extend its rule over the entire tribe, uniting it. This was the case during the reign of Van, when the kings of Van tried to unite the tribes of Ararat. After the kings of Van, at the beginning of our era, Tigran the Great (95-55 BC) achieved great success, who managed to unite the large and small sovereign state formations and tribes of the Armenian highlands and create a powerful state.

In contrast to the Kingdom of Van and the power created by Tigran the Great, which became powerful and included the entire Great Armenian, we had the kingdoms of Syunik, Lori, Kars, Aghvank and Karabakh emirates. Therefore, from prehistoric times, the tribes living in the Armenian highlands worshiped the solar god AR, after which those tribes were called Armenian/ar-har/ and Armenian, and the vast area where the Armenians lived was called ARARAT, HAIK, ARMENIA.

In no other country in the world is it possible to find as many personal and geographical names starting with "ar" as in Armenia. We find personal names with "ar" mentioned in writing in BC.

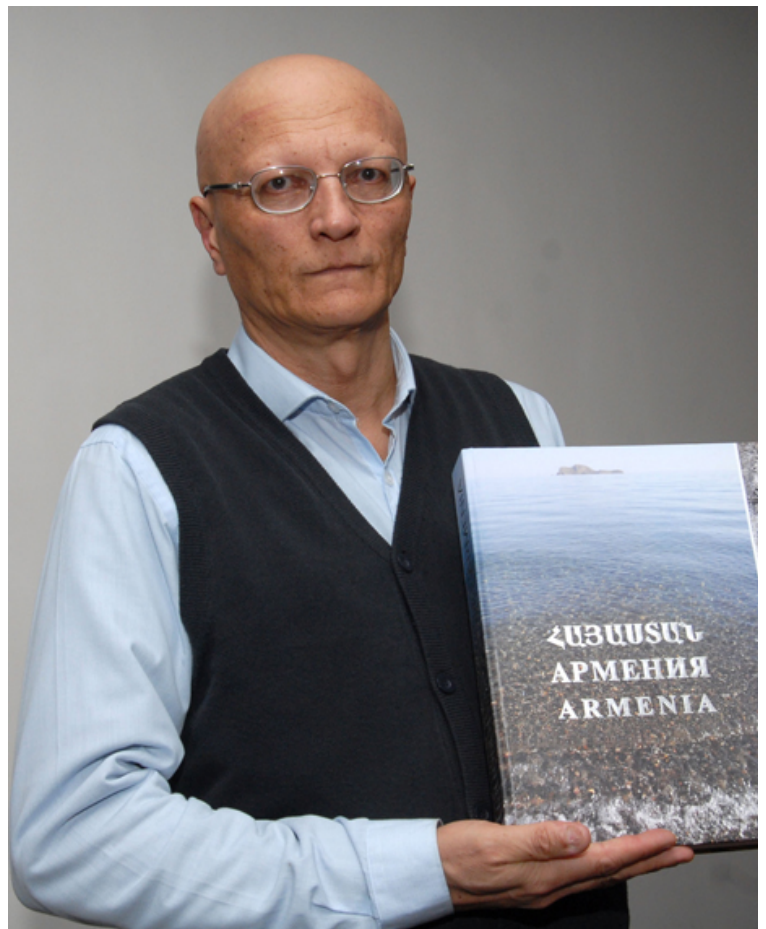
From the 2nd millennium onwards. They are the names of the kings of the HARRI-MITAN country, one of the states formed in the south of the Armenian highlands, which reached us thanks to the discovery of the royal divans of Tel-El-Amarnai /Egypt/ and Bogazkoy /Turkey/. Among those names are: Artatama, Artashumara, Artamanya. Those names are written in the Akkadian-Babylonian language and cuneiform, which affected the correct spelling and pronunciation of the name, as the names were adapted to a foreign language and cuneiform.

M. Khorenatsi's work "History of Armenians" mentions the names of 11 Armenian patriarchs, 5 of which begin with AR: Aramanyak, Aramayis, Harma, Aram, Ara Ghetsaki. Then Artavazd, Artashes, Ariobarzan, Arshak, Arsham, Artavan, Arkheghaios, Arshavir, Artashir and other names are mentioned.

In the inscriptions of the kings of the kingdom of Van, we find the names Arame, Argishti, Erimena, to which are added Artak, Aramazd, Armen, Armenak, Artem, Artan, Arsen, Areg, Arbak, Artsrun, Armanush, Arevik, Armine, Arpi, Armenuhi and other names.

Not only the tribe and the cradle, but also many geographical names of the Armenian highlands: rivers, mountains, settlements, buildings and cities were named after the god AR: Ararat, Aragats, Araks, Aratsani, Areguni, Artaz, Areni, Armavir, Artashat, Arches, Artsakh, Artamet, Armash, Artsn and others.

The worship of God is in the blood and essence of a sun-worshipping Armenian, it is his homeland, his names, holy places, rivers, mountains. It is in the wonderful Armenian language, lifestyle, customs, songs, dances, epics, fairy tales, conversations. We have lived with them for millennia. We are the descendants of a proud, beautiful, honest, dignified, kind and brave ancient tribe living in the Armenian Highlands from time immemorial, whose gods (Ar, Aramazd, Vahagn, Mihr, Anahit) are beautiful in their nature and characteristics.

Armenian identity is one of the few national identities that can truly claim the title of "world nation". What exactly is a so-called "nation" anyway? This is, of course, a controversial question. It can be said that Armenians can easily consider themselves a nation, because first of all they exist in a certain number. But, more importantly, that number carries diverse cultural manifestations and, also importantly, that number has a certain political consciousness.

Armenians are diverse, this is undeniable. They have, so to speak, several languages. that is, there are variants of Armenian language expression: several dozens of lexicons, and the two literary languages in use today. In addition, many, many Armenians speak many, many other languages, often without knowing Armenian.

We are not yet talking about the geographical diversity, the diversity of traditional cuisines or other cultural manifestations. All these are arguments that Armenians can only be a nation. "Tribes" or simply "communities" have, roughly speaking, a language, a religion, or a food. The main defining feature of nations is diversity.

When talking about Armenian identity, you should talk with facts. For this reason, Western Armenia TV presents a fragment from the series of miniature paintings from Western Armenia by the monument expert, historian Samvel Karapetyan, where Karapetyan told about his visit to Western Armenia.

A) It was August 18, 2007. I accompanied our two archdeacons, Ajapachyan and Chuljian, who were spending their summer vacation in Western Armenia. Reverend Chuljian was driving the car, Adjapakhyan was sitting next to him, Chuljian's nephew and I were behind. I had taken back some of the pictures of the locals I had photographed in different places in the previous 2-3 years, some of them grouped in separate envelopes. Among them, I also had pictures of Kurdish schoolchildren from the village of Moksi Lchan, which I thought I would pass on if I happened to pass by.

We had taken the road from Armenian Valley to Moks through Pesendasht and had already crossed the mountain pass separating the two provinces, from where Lchan could be seen buried in walnut trees. Our road did not enter the village, but went directly down under the village to the provincial town of Mocks. He had no intention of going off the road and entering the village for that one envelope. I only hoped that we would meet someone from that village on the road in the rural areas and pass it on. We were almost leaving the borders of the village and another man appeared on the roadside. In order to deliver the envelope, I asked Reverend Chuljian to stop by the person and at the same time ask if the person is a villager or not. Let me not forget to say that the reverend, born in Malatya, knows Turkish like a mother tongue. My request was fulfilled. we stopped and after finding out that the villager was from Lake, we handed the envelope to the man. A little surprised, the middle-aged Kurd first asked where we were from and what nationality we were from, then silently opened the envelope, looked at the pictures one by one, during which he seemed not so much to look at the pictures as he was thinking about something else, he silently put the pictures back in the envelope. and while we were waiting for the most one word, thank you, after a few moments of speechlessness, he suddenly said the following: "Even after a thousand years, it's still yours," he said and turned and left without adding another word. .. B) It was during the same trip. We reached the city of Arabkir. They were thinking of trying to see the great Mother Church of Arabkir or what could be left of it.

On the winding road of the old district, Chuljian suddenly orders Ajapahyan. – find a person with a good face, let me stop, let's ask the location of the church. Less than a minute later, Ajapakhyan says, "I found it, stop." We stopped by the side of the road, near a man working in front of a sawmill. Even before answering our hello and inquiry, it was immediately countered with the question _where are you from? It was immediately felt that our simple answer put the person in a different state of mind. We are waiting for which direction he will send us, but instead we hear the following. _what an amazing people you are, there were only ten types of grapes, all good things did not go away with you, then after a short pause, as if he came back to reality and explained the location of the church...

C) 2010. It was August 11. Accompanied by a middle-aged villager from the Zernak village of Khnus, we arrived at the Zernak fortress at the border of Varazhnunik and Hark provinces and tried to photograph the preserved walls piece by piece, and this man, who still in the village had found out for himself where we were from and what nationality we were, outside the fortress standing in a higher place invites us to him. We gather around and listen to the following words. – I will show you Armenia now, and pronouncing the old names, he points one by one to the villages of Hark (Bulangh) province, which were inhabited by Armenians until 1915. Continue like this... I am attaching to my writing the views from the Pesendasht-Moks mountain pass to Lchan village and from Zernak fortress to Harki (Bulangh) field villages."

Today is November 9, the 3rd anniversary of the 44-day war of 2020.

This day is marked in black in the Armenian calendar. As a result of the tripartite agreement signed on this day three years ago, most of Artsakh remained in the hands of the enemy, and today Artsakh, the historical cradle of Armenians, is completely lost and depopulated.

Western Armenian television highlighted several historical incidents that once again prove that Baku has been trying to eliminate Armenians from Artsakh for decades.

In 1971, by decree of Heydar Aliyev, the demolition of the historic district of the city of Shushi began. More than 7,000 Armenian historical architectural monuments were demolished, including Kusants Monastery, Meghretsots Church, Aguletsots Church, St. Gevorg Church, etc.

Destroyed in 1920, the rich Armenian town of Shushi remained a ghost town almost throughout the Soviet period. In 1960, more than 90% of Chouchi's housing stock was deserted and in ruins. Of the 40,000 Armenian inhabitants of the city (in 1920), only 2,000 remained until 1960. Aliyev turned to Khrushchev with a request to allocate money from Moscow to the "restoration of the city of Shushi". Moscow allocated money.

But instead of rebuilding the city, Aliyev drove hundreds of cranes, bulldozers and other equipment here and began dismantling historic buildings of historical and architectural value that could still be restored.

The historic Armenian quarters of the city of Shushi, which occupied 2/3 of the territory of the entire city, the fortress, were demolished and gray "Khrushchevkas" (5-story apartment buildings) were built in their place, for which Azerbaijanis from other regions of the Azerbaijan SSR were brought here. This was a deliberate policy aimed at destroying the historic Armenianness of this city. But despite these actions, until 1991, Aliyev managed to settle no more than 10,000 Azerbaijanis in the city of Shushi, which is 4 times less than the number of Armenians who lived in this city, before the Shushi pogroms in 1920.

As before, until May 9, 1992, when the Artsakh Defense Army liberated this city, 80% of the city was deserted.

In 1840, Shushi received city status for the first time. Residents of a large number of Armenian villages located in the distant provinces of Artsakh gathered together and began to live an urban life, building there beautiful private houses, schools, churches, printing houses, theaters, libraries and other public buildings.

At the end of the 19th century, Shushi was already the largest city not only in Artsakh, but also in all of Western Armenia. Shushi became the center of Armenian intellectuals and culture in Western and Eastern Armenia and rivaled Kars, Alexandropol, Yerevan, Nakhichevan and Gandzak. In terms of population, Shushi was inferior to only two cities in Transcaucasia: Tiflis and Baku. The city and its entire population were destroyed by the Turkish-Bolshevik army in 1920.

n the current complex period of development of Western and Eastern Armenia and the Armenian nation, the question of Armenian identity is not only of academic interest, but also has serious practical importance.

A strong national identity is a strategic resource in the process of building and strengthening the national state, while the blurring of national identity does not contribute anything, but rather hinders the unification of the individual and society around national issues and objectives. After all, who is Armenian today? Even if the question is delicate and touches the feelings of millions of people (especially our compatriots living abroad), it is still necessary to answer it. In order to adequately approach the subject, let us begin by comprehensively presenting the situation in which the Armenian nation finds itself today, indisputable realities that we are obliged to see and accept as they are,

instead of to turn a blind eye, as a large part of Armenians do.

It is worth mentioning the most urgent danger, the serious possibility of a methodically planned and meticulously prepared Azerbaijani invasion with the participation of the Turkish government, after the successful implementation of which, after the occupation of Artsakh and the territory liberated adjacent, the disappearance of Eastern Armenia from the world map will become inevitable, because the next blow (if not simultaneous) will be delivered to the last barrier separating the two Turkish allies, the Syunik, which is deprived of the possibility of surviving without the Artsakh “barrier”.

ARE EASTERN ARMENIA AND THE TURKISH GOVERNMENT NOT ALLOWED TO “CONFIRM” BORDER POLICY?

According to point 5 of the protocol on the establishment of diplomatic relations between Eastern Armenia and the Turkish government, the parties undertake to establish the existing border.

Therefore, Western Armenia Television considers it necessary to address a very important, although at first glance strange, issue.

– Are the authorities of Eastern Armenia and Turkey, from the point of view of international law, authorized to “confirm the existing border”?

It should be noted that from the point of view of international law, any international multilateral agreement, regardless of the form of its manifestation: contract, agreement, protocol, etc., can be changed, terminated or canceled only with the participation and the agreement of all parties that are part of the given document. This principle, with respect to treaties, is enshrined in Articles 39 to 41 of the 1969 Vienna Convention on Treaties.

“Establishment” of the Armenian part of the border of the former USSR as the border between Armenia and Turkey means a change of border from a legal point of view, since the *de jure* border between Armenia and Turkey is very different from the Soviet-Turkish border. . The said legal (*de jure*) border, therefore the only legal border, has been “confirmed” by a multilateral document, therefore, “confirmation of the existing border” essentially means a change of border and in this case it goes out of scope bilateral relations for the above reason.

Let us recall that in 1918 On October 30, the Ottoman Empire, after suffering a crushing defeat during the First World War, signed the Mudros armistice. From a legal point of view, this armistice was an unconditional surrender, therefore all sovereignty of Turkey, until the conclusion of the peace treaty, is transferred to the victorious powers. In other words, it was now up to the victorious Allied forces to decide in which part of the Ottoman Empire and to what extent the sovereignty of the Turkish state would be restored. A peace assembly is convened in Paris to discuss the terms of the peace treaties.

On January 27, 1920, the General Secretariat of the Peace Conference informed the chairman of the Armenian national delegation that during the session of January 19, 1920, the Supreme Council had adopted the following two decisions:

1. Recognize the Armenian state government as a *de facto* government
2. This recognition does not predetermine the question of the possible borders of this state: Artsakh, Nakhichevan, Javakhk, the current Caucasian Armenian Republic, Cilicia and Western Armenia are part of the State of Armenia .

The question arises: on what bases of international law do the authorities of Eastern Armenia and Turkey want to ignore their own international obligations and annul the irrevocable multilateral international decision, the arbitral award, by a bilateral protocol?

At the same time, it should be noted that international law fundamentally lacks a procedure or precedent for modifying, suspending or revoking a legally effective arbitral award.

CHILDREN OF WESTERN ARMENIA

BORYA BALAYAN AND ARTUR AGHAJANYAN

Both were killed on September 19, 2023, during the Azerbaijani attack on Artsakh, at the "Cross Post" position near Shushi.

Borya Balayan and Artur Aghajanyan were in 842 combat positions. Borya was a machine gunner, he was known by the combat name "Pilimyotchik Borya" from the 90s, he received the "Combat Cross" 2nd degree, he was also with a machine gun on the day of the attack, he held his position until he was wounded by shrapnel. He died in the hospital of Stepanakert one day after the injury he received on September 19.

Artur Aghajanyan, who was known as "Arjuk" from the first Artsakh war, died in 2023. In the second half of the day of the Azerbaijani attack on September 19, he went 100 meters from the 842 battle position with 5 people, positioned himself on an important hill, and conducted the battle from there.

At around 17:00, the commander of the battalion informs through communication that they are under siege, and gives an order to retreat. Arthur refuses to comply with the order, does not leave the position. Arthur continues the battle and is killed by a sniper's shot.

After the ceasefire, his tortured body was found by Artsakh rescuers.

The two friends were buried side by side in Yerablur.

DAVIT DANIELYAN

Davit Danielyan, a soldier of the Fatherland, was from the village of Hovtashat, Ararat region. He was drafted into the army on December 24, 2019. He studied at the Yerevan State College of Informatics and wanted to become a programmer.

Remembering Davit, relatives say that Davit Danielyan loved his homeland, his village, his house very much and never thought about leaving his homeland. He also waited a long time to be drafted into the army. He was proud to be a soldier, a soldier of his homeland.

The war began on David's birthday, September 27. Brave and friendly 19-year-old David was one of the fallen heroes on the battlefield. Not sparing his life, David fought for the homeland throughout the war and did not forget his friends during this struggle. After David's death, they found in his hand the cross of his fallen friend and the worn military book, even at the moment of his death he thought of his friend.

David went through many hardships during the war, lost many friends, and fought in many places, but he never gave up. David wanted everyone to be proud of him, but he never spoke of his heroic deeds. He said, "I will come and tell you." He was very happy when he received encouragement or a medal. David didn't like injustice. He always helped those in need. He was happy when his family members were also happy. Everyone remembers and loves David, a fighting and goal-oriented man.

The war began on the day David was born and ended with David's death: on November 9, David became immortal. For his friends and loved ones, David won the war because he overcame fear and difficulties. They will keep their promise to David and be firm in their decision, they will not leave David's goals and dreams unfulfilled.

LERNIK VARDANYAN

Lernik Vardanyan was born in 1978. He was a lieutenant colonel in the village of Karin Tak, Shushi region, and was appointed commander of the Drombon parachute battalion 9 months before the war.

On the first day of the war, September 27, at 11 a.m., two platoons (2nd, 4th) and separate units of the Drombon assault battalion, totaling about 60 soldiers, led by battalion commander Lernik Vardanyan, arrived at the 165th position of Talish.

Azerbaijani units already occupied several front-line positions. Part of the battalion is established in the trenches of the 165th position. A few minutes later, the bombardment began, followed by a tank attack towards the position occupied by the battalion, the three "Urals" stationed at the foot of the position, and the "UAZs" of Lernik Vardanyan were hit.

Lernik Vardanyan's relatives still hope that Lernik was not killed, and that he is in captivity. Lernik Vardanyan's father, Areg Vardanyan, said in one of the interviews that he had no information about his son. They only learned that after the war, in November, the unrecognizable remains and relics of soldiers found on the battlefield were examined. The relatives were informed that there was a match between the DNA analyzes they had carried out and the remains found. However, Lernik's relatives did not trust the results of the examination, they took him for a second examination abroad and, according to them, it did not match. On September 28, the Artsakh Defense Army published the names of the dead, including Lernik Vardanyan.

Environ une demi-heure plus tard, Vanush, de retour au poste d'observation, remarque que le commandant a descendu la pente depuis le poste d'observation jusqu'à la route et qu'il s'est allongé sur le sol.

« Je me suis approché, j'ai vérifié le pouls, il n'y avait pas de pouls. J'ai contacté le commandant adjoint du bataillon, Marat Israelyan, et j'ai fait rapport. Le lieutenant m'a ordonné de regagner la troupe, en position 165 de combat. Il y a eu des tirs intenses sur la position, entre 4 et 5 heures, lorsque les tirs se sont atténués, le chef du quartier général du bataillon, Artur Fahradyan, m'a dit de l'accompagner à Lernik Vardanyan, nous sommes redescendus chez le commandant, avons vérifié le pouls, il n'y avait aucun signe de vie, nous avons également remarqué qu'il avait des traces de technologie sur ses jambes », a écrit Vanush.

Lui et le chef d'état-major constatent que les chars avancent dans leur direction, reviennent en position de combat, rejoignent l'armée et poursuivent le combat. Les chars ennemis s'étaient déjà déplacés vers l'arrière, la route menant à la position était sous leur contrôle. A 3 heures du matin le 28 du mois, la décision fut prise de battre en retraite, car le danger d'encerclement était grand et les munitions s'épuisaient. Ils se déplacèrent à pied en direction de Mataghis.

Le 27 septembre, les soldats du bataillon de parachutistes Roman Potoyan, Grigor Torosyan, Narek Hovhannisyan, le commandant adjoint du bataillon Marat Israelyan et l'adjoint RO de Mataghis Arshak Avagimyan ont été tués dans les positions de Talish. Le commandant du bataillon Lernik Vardanyan et l'officier du bataillon Irina Musayelyan, le conscrit Pap Ayyazyan ont été considérés comme morts ou portés disparus à Talish.

Le père de Lernik Vardanyan, Areg Vardanyan, a déclaré dans l'une des interviews qu'il n'avait aucune information sur son fils. Ils ont seulement appris qu'après la guerre, en novembre, les restes et reliques méconnaissables de soldats trouvés sur le champ de bataille avaient été examinés. Les proches ont été informés qu'il y avait une concordance entre les analyses ADN qu'ils avaient effectuées et les restes retrouvés. Cependant, les proches de Lernik n'ont pas fait confiance aux résultats de l'examen, ils l'ont emmené pour un deuxième examen à l'étranger et, selon eux, cela ne correspondait pas. Le 28 septembre, l'Armée de défense de l'Artsakh a publié les noms des morts, dont celui de Lernik Vardanyan.

ZHORA ANDRIASYAN

Zhora Grigory Andriasyan was born on June 11, 2002 in Yerevan and lived in Sar district. In 2008, he entered school No. 33 named after Mikael Nalbandyan. At school, Zhora was distinguished by her abilities, kindness and boundless activity. In 2017, Zhora entered the Armenian-Greek College as a beer and wine technologist. Both at school and at university, Zhora managed to enjoy great love and respect, having friends and acquaintances everywhere.

Leaving the 4th year of university incomplete, Zhora leaves to pay her debt to her native country. Despite his health problems and past surgeries, Zhora does not shy away from the idea of going into service and on July 13, 2020, he was enlisted in the training battalion of the mortar battalion of Hadrut region of the Republic of Nagorno-Karabakh. Having been in service for only 3 months, Zhora took part in the battles. On September 27, the fighting began early in the morning. During the fighting, Zhora was besieged for 12 days, and then thanks to the ingenuity of the commander they were able to break out of the siege. After emerging from the siege, he managed to take refuge in the house of a grandfather in Karabakh. Despite the events that occurred during the war, Zhora never informed her family of her encirclement.

On November 5, a group of 250 soldiers was ordered to the fortified town of Shushi for self-defense fighting. Among them was Zhora, injured in the leg. Having the will not to accede to her friends' requests not to follow them, Zhora rushes into battle without hesitation with the noble attitude of a warrior. The group manages to liberate the village of Karintak.

On November 7, the hottest fights began in Shushi, where Zhora, with the title of the most faithful friend and devoted warrior, while helping his wounded friends and fighting selflessly, fell under the fire of a shooter elite in combat.

Zhora was loved by everyone. Everyone, classmates, relatives, remember him with admiration and with a smile. They remember that Zhora never lost hope, humor, or optimism for victory. Zhora was the joy of all, with whom he always rejoiced, singing: everyone is ours, they are ours... He left with a promise to return soon, but he returned with eternal glory.

Zhora was posthumously awarded the medals "Combat Service" and "For Defense of the Fatherland".

The source of the material was "I will come" by Lilit Chibukhchyan. Book "Irapatum".

HARUTYUN NIKOLYAN

Harutyun Nikolyan was born on April 29, 2001. Conscript soldier Harutyun Nikolyan was the only male child in the family. Harutyun has been involved in wrestling from a young age and has won numerous awards. He studied perfectly at school.

He decides to become a historian. Before joining the army, he was admitted to the Faculty of History of the Pedagogical University. After returning from the service, he had to start his studies.

Harutyun was very fond of reading. During the service, he constantly asked his sister Arusyak to send him books. The last time he called, he asked for a Bible to be sent to him because he had lost the one he had. On November 1, while talking to his parents, Harutyun asked to be sent a package: 2 knives, gloves and a Bible. The parents sent it, but the package did not reach Harutyun.

Harutyun, a 19-year-old conscript, served in the Armenian army for 1 year and 4 months, he was due to be demobilized in July. He died selflessly fighting for the motherland for 38 days. Harutyun Armeni Nikolyan was fatally injured in the Karmir Shuka region.

The company command, comrades-in-arms and those who know the hero tell about the soldier's courage and patriotism. Harutyun called home for the last time on November 3, hours before he was fatally injured. He spoke to his mother in a happy, carefree voice, saying that everything is fine, that he is just busy. He promised to call back later, but he never did. Less than an hour and a half after speaking with his mother, Harutyun fell.

Harutyun Nikolyan was an exemplary soldier, received the rank of junior sergeant, and was also a squad commander.

ZHORA SAHAKYAN

Zhora Sahakyan was born on January 27, 2001 in the village of Togh, Hadrut region, Artsakh. In 2020, following the 44-day war, the village of Togh in the Hadrut region came under the control of Baku. There were no casualties among the villagers in the battles fought for the village. Nine conscripts from Togh took part in the war, in different parts of the front. Among them, Zhora Sahakyan was killed on October 30 on the heights of Uryan Hill, in the Martuni region. Zhora was the first child of the Sahakyan family. Zhora Sahakyan was conscripted in July 2019, he served in the 5th Defense Region, in the Martakert military unit.

Zhora Sahakyan's father, Vahid Sahakyan, said in an interview with Hetq:

"He didn't complain about the service, he always said everything was fine." On the day the war began, the morning of September 27, 2020, Vahid Sahakyan left Togh with his wife, two daughters and son to serve in Martakert.

"I was at home, I heard the sound of explosions, I understood that it was a war. I went to the village, immediately the mobilization of the village began. The head of the village was in Yerevan at that time. At that time we informed him of the situation, he asked the MOB to prepare the lists before his arrival. Around twenty people from the village formed a crowd and went to the Hadrut military station.

From there, they send positions in the area from Karakhanbeyli to Kurder, located about 20 km east of the village of Togh. On October 11, they arrived in Togh, three days later gunshots were heard on the hill called Kavak, in the village Azerbaijani forces were approaching. The village was called Karkaraband, in this locality the men of our MOB occupy positions within the battalion of peacekeeping troops of the Ministry of Defense.

Since October 17, the village militia has been stationed in Togh. On October 21, the Azerbaijanis reached Togh, we resisted for a day, but we could not keep the village," Vahid Sahakyan said. From the first day of the war, Vahid Sahakyan spoke daily with his son Zhora, whose battalion participated in military operations in Martakert. From October 23, the battalion moved to Martuni. "After I talked to him, he said, 'Grandpa, we have an important position, so if we give that up, they will come into the city.' I don't know what he meant by city, Chartar or Martuni. But it is certain that these conscripts fulfilled their task to the end," recalled Vahid Sahakyan.

On the night of October 24-25, the 11th company of the 4th Battalion from Martakert, where Zhora served, was positioned on Uryan Hill in Martuni. There were positions left from the 90s, they had not managed to create new ones. From October 25, they enter the battle: "Uryan Hill is a small hill, there are no trees, no stones, and the drones are still on the top, the air is open, guys became an open target, but how many times did they repel the attack of the Azerbaijanis. "The enemy realized that he could not climb the hill, he came back and started firing with his artillery," Vahid Sahakyan said. On the night of October 27, at dawn of the 28th, company commander Suren Vahanyan was killed on Uryan Hill. The platoon continued to hold its position without a commander.

"Without a commander, without normal entrenched positions, they remained until the end. Now I think perhaps they swore not to abandon their position, no matter what, and to hold on to it, even at the cost of their lives," says Vahid Sahakyan.

On the evening of October 30, around 6 p.m., during an airstrike on the position of the Uryan height, including Zhora Sahakyan, 19 servicemen were killed. Among the 19 dead, 17 were soldiers from the 11th company of the 4th battalion in Martakert. 2 came from "Martuni 2", "from (2nd defensive region).

After the war, on November 18, 2020, search teams recovered the remains of fallen soldiers on the heights of Uryan. On December 15, Zhora Sahakyan's body was identified by DNA and on December 16, he was buried at the "Yerablur" military pantheon.

CULTURE

CULTURAL GENOCIDE

Numerous facts testify that along with the mass massacres and deportation of the Armenian population in the Ottoman Empire, the Young Turkish government deliberately and plannedly sought to destroy the material evidence of the Armenian civilization. Realizing the role of the church and faith in the life of the Armenian people, the Turkish government purposefully killed Armenian clergymen, destroyed churches and monasteries, thousands of medieval manuscripts, seized church property. One of the Arab eyewitnesses of the Armenian massacres, lawyer Fayeze el Ghosain, writes in his memoirs. "...After the massacres of Armenians, the government created commissions that deal with the sale of abandoned property. Armenian cultural values are sold at the cheapest price... I once went to a church to see how the sale of these things is organized. The doors of Armenian schools are closed. Science books are used by Turks to package cheese, dates, and sunflowers in the market."

According to 1912-1913 According to the official historiography compiled by the Armenian Patriarchate of Constantinople and submitted to the Turkish government, the number of Armenian churches and monasteries in the entire territory of the Ottoman Empire exceeded 2000 (including unique early Christian monuments of the IV-V centuries), most of which were looted, burned and destroyed during the genocide. :

Regarding the historical and cultural heritage of the Armenian people, the policy of destruction adopted by the Young Turks continued even now, because they were seen as unwanted witnesses of the Armenian presence.

Since the 1920s. The process of changing the place names of Western Armenia has also started in Turkey. Currently, more than 90% of Western Armenia's place names have been Turkified. Armenian geographic names were replaced by Turkish ones, hundreds of architectural monuments were systematically destroyed or their Armenian identity was neutralized.

According to UNESCO in 1974 According to the data, out of 913 Armenian historical-architectural monuments that remained standing after 1923, 464 have completely disappeared, 252 are in ruins, and 197 are in need of complete repair.

Armenian architectural buildings have been consistently blown up, used as targets during military exercises by the Turkish army, and stones are used as building materials. In some rural areas, they serve as barns, warehouses, and prisons. In many cases, Armenian churches have been converted into mosques.

Selon l'UNESCO en 1974 Selon les données, sur 913 monuments historiques et architecturaux arméniens restés debout après 1923, 464 ont complètement disparu, 252 sont en ruines et 197 ont besoin d'une réparation complète.

Les bâtiments architecturaux arméniens sont constamment détruits et utilisés comme cibles lors des exercices militaires de l'armée turque, et les pierres sont utilisées comme matériaux de construction. Dans certaines zones rurales, ils servent de granges, d'entrepôts et de prisons. Dans de nombreux cas, les églises arméniennes ont été transformées en mosquées.

La destruction du patrimoine culturel arménien ou son appropriation est la continuation de la politique turque de génocide contre les Arméniens.

The destruction of the Armenian cultural heritage or its appropriation is the continuation of the Turkish policy of genocide against the Armenians.

After the occupation of Artsakh, we see how Baku systematically destroys Armenian cultural values and monuments in Artsakh. And in this matter, Baku makes no distinction between funds. They spend a lot of money on this, invent special stories about the mythical cultural value system of the Aghvans or Albanians. And in their context, the Udi community was placed in the middle, as if the monasteries and monuments of Artsakh historically belonged to them, and so on.

The insolence of the enemy has reached such a level that it even happens that Armenian churches are simply destroyed and defaced. For example, last year a BBC journalist prepared a report on the disappearance in a short time of the Armenian Church of the Most Holy Theotokos in Mekhakavan. It seemed that this criminal behavior of Baku would cause great resonance, but, to our great surprise, it receives no equivalent response in the world. Speakers are Western Armenia, only individuals or non-governmental organizations.

Baku, seeing that it is easily digesting its crimes, is moving more aggressively to carry out cultural genocide, trying to finish what it started. Now they have created a special commission to remove Armenian writings from monuments in Artsakh and completely erase the Armenian trace. Is it a coincidence that they have declared Shushi a cultural capital and are planning to take special measures in this regard?

With this step, the real goal of the enemy becomes completely clear: to completely eliminate Armenian history and, instead, construct a new history based on artificial, distorted and false facts, and impose it on the community international. It has always been this way, but it has received an adequate response, and now, when the enemy has become more insolent, he meets no resistance. And against this background, the fact that immediately after the war Baku began to create various cultural structures in the territories occupied by Artsakh, and then myths were woven around them that they had a centuries-old history. It is also worth noting that to deal with cultural genocide, Baku uses all its arsenal of caviar diplomacy, trying to bribe various personalities and officials, so that this topic does not suddenly become a subject of attention of the international community.

Recently, in the city of Baku, cultural genocide took place in different ways. One of them is simply primitive barbarism, destruction of our monuments, churches, tombstones, other cultural monuments are destroyed, secondly, there is an attempt to dis-Armenianize these cultural monuments. It's genocide.

They put forward the thesis of certain "Alkhvanic churches" in Baku, while they cannot simply demolish these churches, for example that of Dadivank. If this was Baku's will, it would have been destroyed long ago. But since they cannot, they are trying to eliminate the Armenian character of cultural monuments and transform them into monuments of non-Armenian culture. How come Armenian churches and monasteries that came under the control of Azerbaijanis suddenly turn out to be "Aghvanic", and even if they are the remains of ancient Aghvank, what do they have to do with Azerbaijan and Azerbaijani culture?

It's the same thing when Turkish President Erdogan announced that the Turks were the first to land on the Moon. Now what shall we say? Sumerians are also represented as "Azeris" when the nation of Azerbaijan was officially established in 1936.

Let us prove that after the occupation of Artsakh, the Baku authorities are taking consistent measures to destroy the historical and cultural heritage of the territories of Artsakh, which came under the control of the Azerbaijani army, and to eliminate the Armenian trace of historical Artsakh in general. Over the past year and a half, the historical and cultural monuments of many churches, monasteries and monuments have been completely destroyed or desecrated, distorted, starting with the Ghazanchetsots Cathedral in Shushi, up to other various shrines and monuments. Many of these cultural crimes and vandalism cases are documented on the WesternArmeniaTv website.

It should be noted that the name "Aghvank", also referred to as "Caucasian Albania", was one of the ancient states of the Caucasus, bordering on Great Hayk and occupying part of the territory of present-day Baku. After the spread of Christianity in the region, the people living in this country became Apostolic Christians and were closely linked to the Armenian Apostolic Church.

From the 10th to the 11th centuries, especially after the invasions of the Seljuks-Turks and Tatar-Mongols, the Aghvank people gradually disintegrated and ceased to exist not only as a state, but also as a historical and geographical unity. The history of Aghvank is one of the least studied issues in the region, including Armenia. What do they have to do with just 1918?

The created Republic of Azerbaijan and modern Azerbaijanis with Aghvan and Aghvank heritage is not clear from the point of view of objective and impartial historiography, because they did not inherit either the religion of the Aghvan people, nor even the name of their country.

DEAR COMPATRIOTS, WESTERN ARMENIA TELEVISION DOES NOT ENGAGE IN SELF-PROMOTION. THE LEADERSHIP OF WESTERN ARMENIA, REMAINING TRUE TO ITS IDEA AND PRINCIPLES, CONTINUES THROUGH TELEVISION AND OTHER MEDIA PLATFORMS TO PRESENT EVENTS RELATED TO THE HISTORY, PRESENT AND FUTURE OF OUR COUNTRY IN A NEW WAY, INFORMS ABOUT POLITICAL AND SOCIAL EVENTS OF THE GOVERNMENT, AND ALSO PROVIDES AN OPPORTUNITY TO COMMUNICATE CLOSER WITH EACH OTHER. WITH THE HELP OF OUR TELEVISION, YOU CAN ESTABLISH DIRECT COMMUNICATION WITH THE GOVERNMENT, MEMBERS OF THE NATIONAL ASSEMBLY, RAISE ALL THE ISSUES THAT CONCERN YOU THAT ARE DIRECTLY RELATED TO WESTERN ARMENIA AND ITS CITIZENS, AND ALSO MAKE VARIOUS PROPOSALS. BESIDES BEING A TV VIEWER, YOU ALSO HAVE THE OPPORTUNITY TO BECOME A CITIZEN OF WESTERN ARMENIA BY FOLLOWING THE APPROPRIATE PROCEDURE.

LET US REMIND YOU THAT WESTERN ARMENIA TV DOES NOT ENGAGE IN SELF-PROMOTION, BUT STRIVES TO EXPAND CONNECTIONS WITH YOUR HELP. YOUR SUPPORT IS OUR COMMON VICTORY. TOGETHER – WE ARE FORCE!

BANQUE DU BÉNÉFICIAIRE : 18206

SWIFT : AGRIFRPP882

IBAN : FR76 1820 6001 6060 2410 5442 422

BÉNÉFICIAIRE : ASSEMBLÉE DES ARMÉNIENS D'ARMENIE OCCIDENTALE (AAAO)

**WESTERN
ARMENIA**

The weekly journal is compiled under the auspices of the State Television of Western Armenia.
All copyrights are reserved.

<https://westernarmeniatv.com/>
info@western-armenia.eu